

Liite 2.

STRATEGINEN YLEISKAAVA 2040

LÄHTÖTIEDOT JA NYKYTILAN KUVAUS
Kaavaehdotus 15.2.2024

Sisällysluettelo

1	SUUNNITTELUTILANNE	3
1.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	3
1.2	Maakuntakaava.....	4
1.2.1	Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava (vireillä)	23
1.3	Yleiskaavat	26
1.4	Asemakaavat, ranta-asekakaavat.....	28
1.5	Merialuesuunnitelma.....	29
1.6	Oulun kaupunkiseudun rakennemalli	30
1.7	Oulun seudun kehityskuva 2030+.....	32
1.8	Strategiat ja ohjelmat.....	34
1.8.1	Kuntastrategia	34
1.8.2	lin maapoliittinen ohjelma 2018–2022	35
1.8.3	Resurssiviisas li.....	35
1.8.4	lin elinkeino-ohjelma 2025	35
1.9	Liikenteen kehittämissuunnitelmat	35
1.9.1	lin jalankulun ja pyöräilyn verkkosuunnitelma	35
1.9.2	Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma	37
1.9.3	Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma	39
1.9.4	Melu ja tärinä.....	41
2	LÄHTÖKOHDAT TEEMOITTAIN.....	43
2.1	Luonnonympäristö, maisema ja kulttuuriympäristö	43
2.1.1	Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet.....	43
2.1.2	Muut luonnonarvoalueet.....	47
2.1.3	Pinta- ja pohjavedet	47
2.1.4	Maisema.....	50
2.1.5	Kulttuuriympäristö	50
2.1.6	Virkistys.....	62
2.1.7	Hiljaiset alueet	64
2.2	Asuminen, palvelut ja elinkeinot	65
2.2.1	Maa- ja metsätalous.....	66
2.2.2	Kylärakenne.....	66
2.2.3	Virkistys.....	67
2.2.4	Poronhoito	69
2.3	Infrastruktuuri.....	70
2.3.1	Sähkönsiirto	70
2.4	Geologiset luonnonvarat ja -arvot	71
2.4.1	Turvetuotanto	71
2.4.2	Maa-ainesten otto	75
2.5	Maanomistus	77
2.6	Tulva.....	78

1 SUUNNITTELUTILANNE

1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Lisäksi yleiskaavaa laadittaessa on huomioitava Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu edellisen kerran vuonna 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- luodaan edellytykset alueiden ja yhdyskuntien kehittymiselle elinvoimaisina, vahvuuksia ja voimavaroja tehokkaasti ja kestävästi hyödyntäen
- edistetään monikeskuksista, verkottuvaa ja hyvin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta
- vastataan väestö- ja työpaikkakehityksen edellyttämiin tarpeisiin, luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi ja mahdollistetaan eri väestöryhmien tarpeita vastaava asuntotarjonta
- luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen
- edistetään saavutettavuutta, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen sekä viestintään ja liikkumiseen liittyvien palveluiden kehittämistä

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta
- edistetään vähähiilisyyttä

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin
- ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja, jätetään riittävät suojaetäisyydet, tai riskit hallitaan muulla tavoin
- suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, alueet tai toiminnot sijoitetaan riittävän etäälle häiriintyvistä kohteista
- otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- huolehditaan luonnon- ja kulttuuriympäristöistä kestävällä tavalla, mikä on elinkeinojen, väestön hyvinvoinnin ja alueiden identiteetin kannalta tärkeää
- otetaan huomioon valtakunnalliset inventoinnit
- huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta

- edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä
- huolehditaan virkistysalueiden riittävydestä ja viheralueverkoston jatkuvuudesta
- luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle ja edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä
- huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilymisestä
- huolehditaan saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kehittämisedellytysten ja niille tärkeiden alueiden säilymisestä (ei koske tätä aluetta)

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon tarpeisiin, huolehditaan kuljetusten ja varastoinnin toimivuudesta
- sovitetaan tuulivoimarakentaminen ympäröivään maankäyttöön, minimoidaan tuulivoimaloista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia sijoittamalla voimalat suuriin yksiköihin
- turvataan merkittävien voimajohtojen ja kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet, voimajohtojen linjauksissa hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä

1.2 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on uudistettu vaiheittain vuodesta 2009 alkaen. Iin aluetta koskien on voimassa seuraavat maakuntakaavat:

1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty 2.12.2013 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 23.11.2015. Kaava tuli lainvoimaiseksi 3.3.2017 (KHO). Kaavassa on käsitelty seuraavat teemat: energiantuotanto ja -siirto, kaupan palvelurakenne, luonnonympäristö, liikennejärjestelmä ja logistiikka.

2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.12.2016 ja se sai lainvoiman 2.2.2017. Kaavassa on käsitelty seuraavat teemat: kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, maaseudun asutusrakenne, virkistys- ja matkailualueet, seudulliset ampumaradat ja materiaalikeskukset, puolustusvoimien alueet.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen viimeinen vaihe, **3. vaihemaakuntakaava** hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 11.6.2018. Hyväksymispäätöksestä tehtiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen kahdeksan valitusta. Maakuntahallitus päätti 5.11.2018 kokouksessaan (§ 232) määrätä 3. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan. Maakuntakaava tuli lainvoimaiseksi 17.1.2022 KHO:n hylättyä viimeisen valituksen.

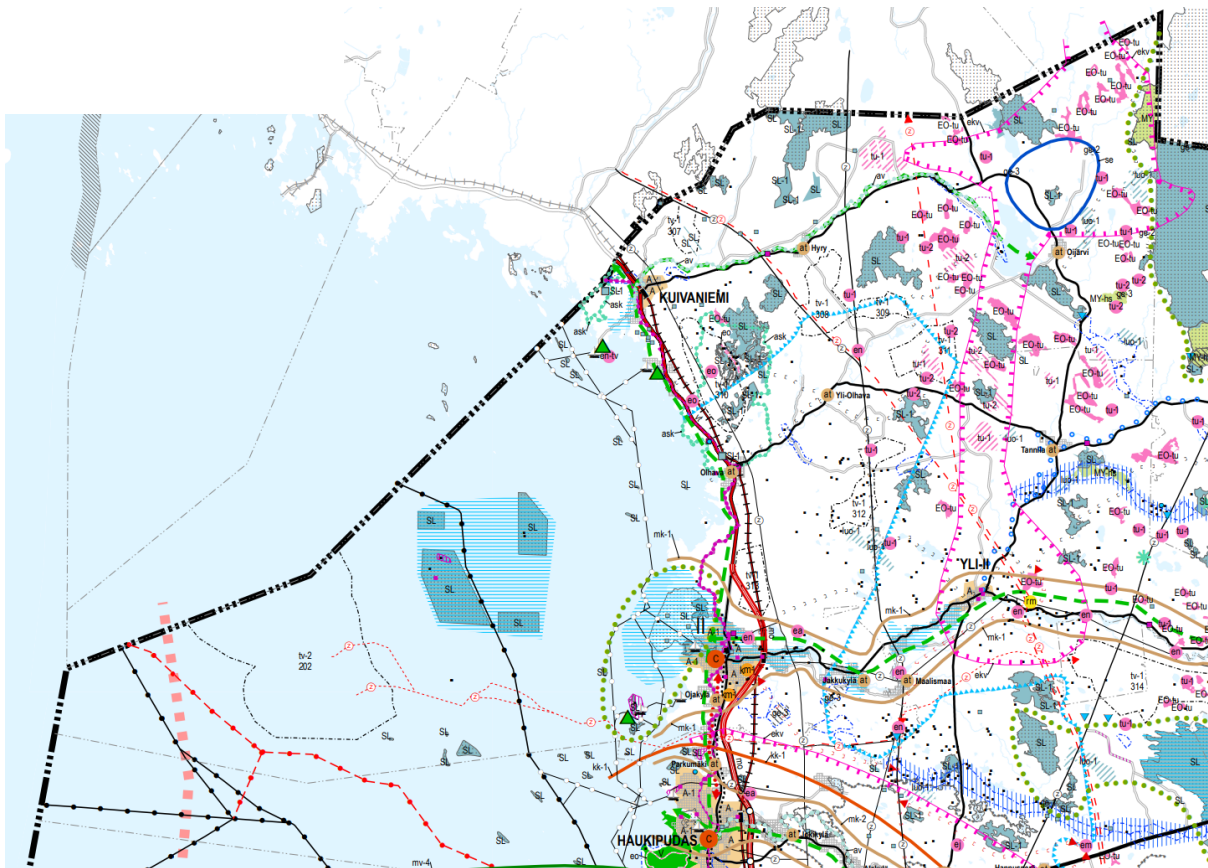
Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti **Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan** käynnistämisestä ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta kokouksessaan 11.10.2021. Kaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 8.8.-23.9.2022.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen suunnitellut pääteemat ovat:

- Auerakenne ja saavutettavuus (kansallinen alueidenkäytön kehityskuvatyö ja aluerakennetyö)
- Liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet (LJ-työ, infrahankkeet, edunvalvonta, Oulun seudun Kehityskuva 2030+)
- Energiantuotanto, varastointi ja siirto (TUULI-hanke ja erillisselvitys)
- Viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu (TUULI-hanke)
- Energiaturroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arviointi (Pohjois-Pohjanmaan energiaturros ja ilmastovaikutusten arviointi maakuntakaavassa on maakuntaohjelman 2022-2025 Kestävästi kasvava Pohjois-Pohjanmaa -teeman kärkihanke)

Iin kunta rajautuu Lapin maakuntaan (Simon ja Ranuan kuntiin). Simon alueella on voimassa Länsi-Lapin maakuntakaava ja (saanut lainvoiman 11.9.2015) Ranuan alueella Rovaniemen maakuntakaava (saanut

lainvoiman 4.12.2001). Ranuan aluetta koskien on vireillä uuden Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan laatiminen.

Kuva 1. Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavayhdistelmästä.

(lähde: <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/yhdistelmakartta-seka-merkinnat-ja-maaraykset/>), haettu 9.8.2023)

liitä koskevat seuraavat maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset:

■ ■ ■ ■ **KANSAINVÄLINEN KEHITTÄMISVYÖHYKE: PERÄMERENKAARI**
(3.vmkk)

Suunnittelumääräykset: Kehittämisyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttötarkoituksilla.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.

Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon seudullisesti merkittävien virkistysalueiden, veneilyreittien ja -satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvattu maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maankohoamisrannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä on pyrittävä edistämään.

mk **MAASEUDUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE (2. ja 3.vmkk)**

Merkinnällä osoitetaan ylikunnallisia maaseutualueita, joilla kehitetään erityisesti maatalouteen ja muihin maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan

tukeutuvaa asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Vyöhykkeillä on tarvetta kehittää kuntien yhteistyöllä yhtenäisiä suunnitteluperiaatteita.

Kehittämisperiaatteet: Alueita kehitetään jokiluontoon ja -maisemaan perustuvana sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin ja -kohteisiin tukeutuvana asumis-, virkistys- ja vapaa-ajan alueena ja luontomatkailuvyöhykkeenä. Maaseutua kehitettäessä sovitetaan yhteen maaseutuelinkeinojen, pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen tavoitteet, erityisesti maatalouden toimintaedellytykset huomioon ottaen. Loma-asutuksen ja matkailupalvelujen suunnitelmallisella kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna.

Kohdealueella sijaitsevia taajamia kehitetään erityisesti jokimaiseman arvojen ja mahdollisuuksien pohjalta.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota luonnon ja ympäristön kestäväan käyttöön, maatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiin, maiseman hoitoon, vesistön vedenlaadun turvaamiseen ja ulkoilureittien kehittämiseen.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee määritellä tulvan aiheuttamat rajoitukset rakentamiselle.

mk-1, lijoilaakso: Voimalaitosympäristöjen suunnittelussa ja käytössä tulee ottaa huomioon kalateiden toteuttamismahdollisuudet.

..... LUONNON MONIKÄYTTÖALUE (1., 2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan virkistyskäytön kannalta kehitettäviä, arvokkaita luontokohteita sisältäviä aluekokonaisuuksia.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota luontoalueiden virkistyskäyttämömahdollisuuksien edistämiseen, niiden välisten reitistöjen muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen. (3.vmkk)

SE

SELVITYSALUE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan kaivosmineraali-, maa-aines- ja pohjavesiesiintymän aluetta, jonka kehittämismahdollisuuksien selvittäminen, käyttötavoitteiden yhteensovittaminen ja käyttöön ottamisen vaikutukset ympäristöön edellyttävät lisäselvityksiä ja jatkosuunnittelua.

3. vaihemaakuntakaavan selostuksen mukaan: ”Kuivaniemen Oijärven pohjoispuolella oleva merkittävä luonnonvara-alue on osoitettu selvitysalueena. Tehtyjen tutkimusten perusteella alueella on mm. kultaesiintymä, jonka mahdollisuuksia kaivostoimintaan selvitetään. Lisäksi kallioperän päällä on hyvä kiviainesesiintymä ja pohjavesialue, joiden tutkimukset ovat myös kesken. Tutkimusalue ulottuu Natura-alueelle. Koska luonnonvaraesiintymällä saattaa olla huomattava merkitys alueen kehittämiselle, mutta selvitykset sen mahdollisesta käytöstä ja eri käyttötarpeiden yhteensovittamisesta ovat kesken, se on maakuntakaavassa merkitty selvitysalueeksi.”

JOUKKOLIIKENTEEN KEHITTÄMISKÄYTTÄVÄ (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan Oulun seudun joukkoliikenteen korkean palvelutason pääreitit. Osa reiteistä sisältyy Oulun seudun laatukäytävään ja osa voi kulkea moottoriväylää pitkin.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda yhdyskuntarakenteelliset edellytykset joukkoliikenteen kehittämiselle.

PÄÄSÄHKÖJOHDON YHTEYSTARVE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä on osoitettu sähköverkon pitkän aikavälin kehittämistarpeet sekä kaavan laatimisvaiheessa toteutumiseltaan epävarmojen tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteydet.

← — — — → VIHERYHTEYSTARVE (2.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseutujen ja jokilaaksovyöhykkeiden sisäisiä ja niitä yhdistäviä tavoitteellisia ulkoilun runkoreittejä ja niihin liittyviä pienialaisia virkistysalueita. Merkintään sisältyy sekä olemassa olevia että kehitettäviä ulkoilu-, pyöräily-, melonta- ym. reittejä.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla tulee turvata virkistysalueiden ja -reittien seudullinen jatkuvuus ja kehittäminen sekä liittyminen virkistyskeskuksiin, suojelualueisiin ja kulttuuriympäristöihin.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Pohjois-Pohjanmaan päivitysinventointi 2013-2015).

Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot.

Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä.

Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan.

Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota selvityksissä Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi (Pohjois-Pohjanmaan liitto, julkaisu B:86, 2015) sekä Kainuun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2011-2013 (Maaseutumaisemat – arvokkaiden maisema-alueiden inventointi, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2013) esitettyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.

- Harjulan kulttuurimaisema Kuivajokivarressa: Harjulan alue on esimerkki perinteisistä viljelysmaisemista ja asutuksesta Kuivajokivarressa. Viljelysalueet ovat pienialaisia ja rakennukset arkkitehtuuriltaan ja ominaispiirteiltään varsin vaatimattomia, mutta sellaisina ne kertovat alueen kehityksestä ja historiasta.
- Ijoen suun kulttuurimaisemat: Ijokisuisto on sekä kulttuurihistoriallisesti että maisemallisesti erittäin arvokas maisemakokonaisuus. Maisema-alueella yhdistyvät maaseudun kulttuurimaisemille, taajamamaisemille sekä luonnonmaisemille ominaiset piirteet ja arvot. Maisema-alueella on useita valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi (RKY 2009) määriteltyjä kokonaisuuksia. Kokonaisuutena maisema-alue on maakunnallisesti merkittävä. Iin taajaman pohjoisreunalla Ijoen varrella sijaitseva Iin Hamina on omaleimainen ja identiteetiltään vahva kokonaisuus, johon liittyy merkittäviä historiallisia, arkkitehtonisia ja maisemallisia arvoja. Hamina on harvinainen ja hyvin säilynyt, valtakunnallisesti arvokas kokonaisuus. Maisema-alueen kehityksen taustalla vaikuttaneiden elinkeinojen monipuolisuus näkyy kulttuuriympäristössä edelleen. Ijoki hahmottuu maisema-alueen runkona, johon rakentaminen tukeutuu. Joki on sekä kulttuurihistoriallisesti että maisemallisesti erittäin merkittävä. Ijoelle avautuvat näkymät ovat olennainen osa maisemakuvaa. Jokisuistossa on edelleen olemassa merkkejä siellä menneinä aikoina harjoitetuista elinkeinoista, kuten kalastuksesta, uitosta ja teollisesta toiminnasta. Niiden säilyttäminen on kulttuuriympäristön historiallisen kerroksellisuuden kannalta tärkeää.
- Krunnit: Krunnien saariryhmä on maakunnallisesti arvokas esimerkki Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon alueen saaristosta. Maisemassa näkyvät maankokoamisen vaikutukset. Saariin liittyy historiallisia, arkkitehtonisia ja maisemallisia arvoja. Ulkokrunni on eräs Suomen edustavimpia merenkulun rakennusperinnön kohteita. Saariin liittyy myös luontoarvoja. Ulkokrunnin majakka- ja

luotsiyhdyskunta on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009). Ulkokorun merenkulkuun liittyvät rakennukset ovat hyvä esimerkki eristyneissä oloissa toimineesta 144 Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet I 1993, 134; Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet 1997, 74. merenkulun virkamiesyhdyskunnasta. Hyvin säilynyt ja monipuolinen rakennuskanta sijaitsee ympäristössä, jossa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia luotsiaseman lakkauttamisen jälkeen. Tunnumajakka erottuu maisemassa saarta hallitsevana maamerkinä.

- **Kuivajoen suun kulttuurimaisema:** Kuivajokisuisto ja joen rannoilla sijaitsevat Pohjoisrannan kylä ja Kuivaniemen kirkonkylän ranta-alueet ovat maakunnallisesti arvokas kokonaisuus. Pohjoisrannan kylä on hieno, eheä maisemallinen kokonaisuus. Talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavat rakennukset, niitä ympäröivät viljelysalueet ja jokivartta myötäillen kulkeva vanha tie muodostavat monimuotoisen ja pienipiirteisen, edustavan kokonaisuuden. Alueella on vanhan ja perinteisen maaseudun kulttuurimaiseman leima. Maisema-alueelle tyypillisiä, omaleimaisuutta luovia rakennustyyppisiä alueella ovat kalastuselinkeinoon liittyvät vanhat rakennukset, verkkovajat ja venesuojat.

▪ **MUINAISMUISTOKOHDE (2. ja 3.vmkk)**

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolailla (295/63) rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset.

Suunnittelumääräys: Kohdetta koskevista maankäytön suunnitelmista on pyydettyä museoviranomaisen lausunto.

Maakuntakaavassa on esitetty myös muinaisalueita (ei oikeusvaikutteisia). lissä näistä sijaitsevat Maakrunni ja Ulkokrunni, Pahkakosken-Purkajasuon alue (jatkuen Oulun Kierikkiin), Illinsaari sekä Kuivaniemen Pihlajajärven-Säynäjärven alue.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ (2. ja 3.vmkk)

▪ *Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Osa kohteista ei näy kaavakartalla; luettelo valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja -kohteista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteissä 4 ja 5 sekä 3. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteessä 5 a.*

Suunnittelumääräykset: Alueiden käytön suunnittelussa tulee edistää kulttuuriympäristön valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen säilymistä.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaispiirteet. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota RKY 2009 -inventoinnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -selvityksessä kirjattuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ (2. ja 3.vmkk)

▪ *Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat aluemaaiset rakennetut kulttuuriympäristöt ja tieosuudet. Osa kohteista ei näy kaavakartalla; luettelo kaikista maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja -kohteista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteissä 4 ja 5 sekä 3. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteessä 5 a.*

Suunnittelumääräykset: Alueiden käytön suunnittelussa tulee edistää kulttuuriympäristön maakunnallisten arvojen säilymistä.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaispiirteet. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -selvitykseen kirjattuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin.

Kohteet (2. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteet 4 ja 5), valtakunnalliset ovat RKY 2009-kohteita:

alueet:

- Asemankylän raitti ja lin rautatieasema
- lin Haminan vanha satama- ja kauppapaikka (RKY 2009)
- lin Röytän luotsiasema (RKY 2009)
- Kauppila
- Liedes
- Pihlajakarin kalastajakylä
- Pohjanmaan rantatie, Ojakyläntie (RKY 2009)
- Pohjanmaan rantatie, Räänänperäntie (RKY 2009)
- Ulkokrunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta (RKY 2009)
- Pohjanmaan rantatie, Huttulantie-Vanhatie (RKY 2009)
- Pohjanmaan rantatie, Onkalonperäntie (RKY 2009)
- Pyramidikattoiset kesänavetat, li Halttu (RKY 2009)
- Oijärven säännöstelykanava
- Hevoskallion huvilat
- Pohjanmaan rantatie, Seljänperäntie (RKY 2009)
- Pohjanmaan teollisuuden kartanot – li Nyby (RKY 2009)
- Sassintien raitti
- Akolan tila (RKY 2009)
- Karhunsaaari, Veijola
- Pohjanmaan rantatie, Hiivalantie (RKY 2009)
- Pohjanmaan rantatie, Kantolantie (RKY 2009)
- Raasakan voimalaitosalue
- Pohjanmaan rantatie

kohteet

Etelä-li

- Ailisto
- Alarannan kansakoulu (Kuokkalan pappila)
- Aseman koulu
- Ellala
- Höyrysaahan pehtoorin talo
- lin kirkko ja kotiseutumuseo
- lin pappila
- lin rautatieaseman alue
- lin työväentalo
- Juhantalo
- Kangaspernu
- Kestilän saha
- KulttuuriKauppila (Kauppilanmäen kansakoulu)
- Minnala (Kauppila)
- Pahkala (Kauppila)
- Pääskylä
- Rautatie- ja maantiesilta
- Suojeluskunnan talo

- *Tarula*
- *Tolonen*
- *Tuisku*
- *Valto Pernun säätön talo*

Kuivaniemi

- *Ala-Kauppi*
- *Ellilä*
- *Forsströmin eli maalarimestarin talo*
- *Jääskö*
- *Kaikkola*
- *Kakko*
- *Kakko (Halttu)*
- *Karjalainen*
- *Korkiakangas*
- *Koivuniemi*
- *Kuivaniemen kirkko (Kirkkolaki)*
- *Kuivaniemen kirkonkylän koulu*
- *Kuivaniemen kotiseutumuseo*
- *Kuivaniemen nuorisoseurantalo*
- *Kuivaniemen pappila*
- *Kuivaniemen vanha hautausmaa ja kirkon paikka*
- *Kuivaniemen vanha rautatieasema*
- *Metsikkö*
- *Miettunen*
- *Onkalo*
- *Prusila*
- *Rajala (Kehus)*
- *Suukosken mylly*
- *Thoméinin huvila (Kaakkurinniemen leirintäalue)*
- *Vakkuri*
- *Vatunginnokan muistomerkki*
- *Veska*
- *Väätäjä*
- *Yli-Kauppi*

Oijärvi

- *Honkakoski*
- *Seppälän tervahaudan pohja*
- *Soivuoren mylly*

Olhava

- *Hietala*
- *Kyröläinen*
- *Nybyn talo*
- *Puuronientie*
- *Puuronientie 160*
- *Puuronientie 171*
- *Puuronientie 177*
- *Ranta-Piukkula*
- *Sikala*
- *Vuornos*
- *Vuornoskankaan savottakämppä*

Pohjois-li

- *Erkkilä-Kangas*
- *Hulkon mökki (Rakennussuojelulaki)*

- Huvila
- Kuninkaan petäjä
- Käyrä
- Käyrä (Keskikäyrä)
- Laksmarkit ja Pietarin leikki
- Laurila
- Liedes (Jokinen)
- Luotsirakennus ja pooki
- Mäntylä
- Raasakan voimalaitosalue, asuinalue
- Raasakan voimalaitosalue, muut tuotantoon liittyvät rakennukset
- Raasakan voimalaitosalue, voimalaitos
- Rantakäyrä
- Uiskari
- Veijola
- Veijola
- Virkkula
- Ylirannan koulu

• **PERINNEMAISEMAKOHDE (3.vmkk)**

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä perinnemaisema- ja perinnebiotooppikohteita.

Suunnittelumääräykset: Alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää kohteen kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava ao. viranomaiselle tilaisuus antaa lausunto.

lissä kohde Nybyn niityt ja kedot (maakunnallisesti arvokas).

POHJAVESIALUE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokka / 1-luokka) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokka) / muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokka) pohjavesialueet.

Suunnittelumääräykset: Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien syntyminen on estettävä riittävin vesiensuojelutoimenpitein. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta.

TÄRKEÄ POHJAVESIVYÖHYKE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan laajoja, useista pohjavesialueista muodostuvia vyöhykkeitä, jotka soveltuvat pohjaveden ottamiseen maakunnallista tai seudullista tarvetta varten.

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkoston alueet.

luo

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan suojelualueiden ulkopuolella olevia tärkeitä lintualueita sekä muita luontoarvoiltaan merkittäviä alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuteen liittyvät arvot ja niiden säilymisen edistäminen.

luo-1

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA TÄRKEÄ SUO-ALUE (1. ja 3.vmkk)

luo-1

Merkinnällä osoitetaan sellaisia suoalueita, joilla osassa suoaluetta on todettu olevan maakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että otetaan huomioon alueen luontoarvot.

Alueet (luo-1) lissä: Kassasuo, Kontiomaansuo N, Leväsuo 2 (itä), Hetesuo, Muhosuo

ask

ARVOKAS SUOKEHITYSSARJAN ALUE (1.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan lin Nybyn – Iso Heposuon ja Ryöskärin moreenipohjan suokehityssarjat, joiden säilyminen perustuu vesien luontaiseen liikkumiseen alueen soilla.

Suunnittelumääräys: Alueelle tieyhteyksiä tai muuta käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, ettei ojittamattomien soiden vesitaloudelle aiheudu merkittäviä muutoksia.

av

ARVOKAS VESISTÖ (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan lohikannan elvytysohjelmaan sisältyneiden jokien pääuomat, uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä ja muita erityisiä luonnon- tai kalatalousarvoja omaavia vesistöjä.

Suunnittelumääräys: Maakuntakaavassa av-merkinnällä osoitettujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei luonnon- tai kalatalousarvoja vaaranneta.

ARVOKAS GEOLOGINEN MUODOSTUMA (1. ja 3.vmkk)

ge-2

MOREENIMUODOSTUMA (1. ja 3.vmkk)

ge-3

TUULI- JA RANTAKERROSTUMA (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuvaa turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja, erikoisia luonnonesiintymiä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia.

Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat lissä: Särkiahonkangas (rantakerrostuma, arvoluokka 3), Isonkankaanrakka (rantakerrostuma, arvoluokka 3), Kauniinlamminkangas (tuuli- ja rantakerrostuma, arvoluokka 4), Kotakangas (tuuli- ja rantakerrostuma, arvoluokka 4)

MY-hs

ARVOKAS HARJUALUE (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen harjensuojeluohjelman mukaiset harjualueet ja muut vähintään seudullisesti arvokkaat harjualueet.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuvaa turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja, erikoisia luonnonesiintymiä tai muinaisjäänneksiä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia.

tu-1

TURVETUOTANTOON SOVELTUVA ALUE (tu-1) (1. ja 3.vmkk)

tu-1

Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia suoalueita.

Suunnittelumääräykset: Alueen käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen ja kulttuuriympäristöön, tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin sekä poronhoitoalueella turvattava poronhoidon edellytykset.

Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden ominaisuudet, paikalliset maankäyttötarpeet ja suoluonnon tila ja pyrittävä käyttöön, jonka aiheuttama vesistökuormitus ei vaikeuta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Jälkikäytön suunnittelussa tulee pyrkiä edistämään maatalouskäyttöä sellaisilla alueilla, joilla on maatalousmaan tarvetta, kuitenkin poronhoitoalueella tulee välttää alueiden ottamista maatalouskäyttöön.

Alla lueteltujen soiden turvetuotanto on suunniteltava varmistaen, ettei nimettyjen purojen luonnontilaan voi aiheutua merkittäviä haitallisia vaikutuksia (1.vmkk) (lihavoitu lissä):

Suon nimi ja valuma-alue

Pikkujoki tai puro

Aittosuo, 60.064

Aitto-oja

Jaalangansuo, 60.074

Jaalankajoki

Lavasuo-Alavuotto, 60.035

Haaraoja

Mantilansuo W, 60.036

Leipioja

Murtosuo, 60.063

Juurikkaaja

Pahasuo, 60.074

Jaalankajoki

Pyörösuo, 60.026

Vuotonoja

tu-2

TURVETUOTANTOON SOVELTUVA ALUE (tu-2) (1. ja 3.vmkk)

tu-2

Merkinnällä osoitetaan suoalueita, jotka soveltuvat pääosin turvetuotantoon.

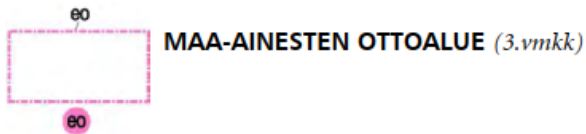
Suunnittelumääräykset: Alueen käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon luonnonarvot, vaikutukset asutukseen ja kulttuuriympäristöön, tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin sekä poronhoitoalueella turvattava poronhoidon edellytykset.

Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden ominaisuudet, paikalliset maankäyttötarpeet ja suoluonnon tila ja pyrittävä käyttöön, jonka aiheuttama vesistökuormitus ei vaikeuta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Jälkikäytön

suunnittelussa tulee pyrkiä edistämään maatalouskäyttöä sellaisilla alueilla, joilla on maatalousmaan tarvetta, kuitenkin poronhoitoalueella tulee välttää alueiden ottamista maatalouskäyttöön

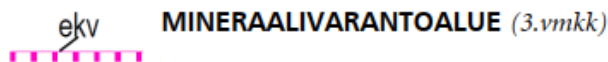
Alla mainitun suon turvetuotanto on suunniteltava varmistaen, ettei nimettyjen purojen luonnontilaan voi aiheutua merkittäviä haitallisia vaikutuksia (1.vmkk):

<u>Suon nimi ja valuma-alue</u>	<u>Pikkujoki tai puro</u>
Leipisuo-Kapustasuo, 60.036	Leipioja

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät maa-ainesten ottoalueet ja kalliokiviainesten ottopaikat.

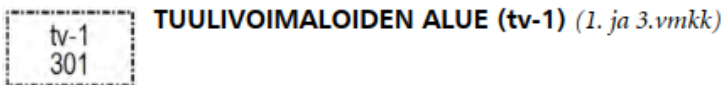
Suunnittelumääräykset: Maa-ainesten otto tulee sovittaa alueen ympäristöarvoihin, arkeologiseen kulttuuriperintöön, pohjavesivaroihin ja muihin käyttötarpeisiin. Kalliokiviainesten otto on pyrittävä keskittämään ja sen ympäristövaikutukset tulee rajoittaa mahdollisimman suppeiksi. Maa-ainesten ottamisen tarkoituksenmukaisesta etenemisestä koko alueella ja sille soveltuvasta jälkikäytöstä on huolehdittava yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja.

Lisämerkinnällä -1 osoitetulla mineraalipotentialivyöhykkeellä on erityistä yhteensovittamisentarvetta, esimerkiksi asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa.

Kehittämisperiaatteet: Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet.

Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

Suunnittelumääräykset: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.

Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittävät tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

TUULIVOIMALOIDEN ALUE (tv-2) (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan merialueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaslostuksen alueluetteloon.

Suunnittelumääräykset: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.

Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, merenkulun turvallisuudesta ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Tuulivoimalat tulee sijoittaa ryhmiin geometrialtaan selkeään muotoon ja niin lähelle toisiaan kuin energiantuotannon taloudellisuus huomioon ottaen on mahdollista.

PORONHOITOALUE (3.vmkk)

Suunnittelumääräys: Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa. (3.vmkk)

MOOTTORIKELKKAILUREITTI TAI -URA (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevia ja suunniteltuja moottorikelkkailun pääreittejä.

A**TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE (1. ja 3.vmkk)**

Merkinnällä osoitetaan asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-alueiden ym. taajamatoimintojen sijoittumisalue ja laajentumisalueita.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee alueiden käyttöönottojärjestyksessä ja mitoituksessa kiinnittää erityistä huomiota vaihtoehtoisten aluekokonaisuuksien toiminnallis-taloudelliseen edullisuuteen, ympäristön laatuun ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiin.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä hajanaisesti ja vajaan rakennetuilla alueilla sekä taajaman ydinalueen kehittämistä toiminnallisesti ja taajamakuullisesti selkeästi hahmottuvaksi keskuukseksi. Maankäyttöratkaisuissa tulee pyrkiä hyvään energiatalouteen.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee määritellä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kannalta edulliset vyöhykkeet taajamarakenteen kehittämisen perustaksi.

Yksityiskohtaisempiin kaavoihin tulee sisällyttää periaatteet uudisrakentamisen sopeuttamisesta rakennettuun ympäristöön. Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät.

Taajaman merkittävä laajentaminen päätien toiselle puolelle yksityiskohtaisempaan kaavaan perustuen edellyttää turvallisten yhteyksien järjestämistä päätien poikki.

Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat sekä varautua sään ääri-ilmiöiden vaikutuksiin.

- A-1 Lisämerkintä –1 osoittaa, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytössä tulee ottaa huomioon maankohoamisrannikon erityispiirteet.

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE (1., 2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan kaupunkikeskusten ja kaupunkiseudun kuntakeskusten ydinalue, johon sijoittuu keskustahakuisia palveluja sekä asumista. Alueella olevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt ja -kohteet on esitetty 3. vaihemaakuntakaavan selostuksessa.

Suunnittelumääräykset: Kohdemerkinnällä osoitetun keskustatoimintojen alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alue muodostaa toiminnallisesti yhtenäisen keskustahakuisiin toimintoihin painottuvan kokonaisuuden. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan rajautumiseen muuhun taajamaan nähden, alueelle sijoittuvien toimintojen määrittelyyn, liikennejärjestelyihin sekä keskusta-alueen taajamakuvaan.

Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät.

Alueelle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

ERIKOISKAUPAN SUURYKSIKKÖ (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudullisten tilaa vaativan erikoiskaupan suuryksiköiden sijoittumiskohteet.

Suunnittelumääräykset: Kohdemerkinnällä osoitettujen alueiden sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa siten, että alueet muodostavat toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Alueelle voidaan osoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen erikoiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä. Kaupan suuryksiköiden toteuttamisen ajoitus tulee sitoa muun yhdyskuntarakenteen ja toimivien liikenneyhteyksien toteuttamiseen.

Alueille voidaan sijoittaa paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaa. Tilaa vaativalla erikoiskaupalla tarkoitetaan toimialaluokituksen (TOL 2008) mukaista rauta- ja rakennustarvikkeiden, kodinkoneiden, huonekalujen, puutarha-alan, veneiden, moottoriajoneuvojen sekä muiden paljon tilaa vaativien erikoistavaroiden vähittäiskauppaa.

Suuryksiköiden enimmäismitoitus kerrosalaneliömetreinä (k-m²): Asemakylä ja Pentinkangas, li; yhteinen mitoitus 30 000

KYLÄ (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan maaseutuasuutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa on pyrittävä vahvistamaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi.

Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

Maakuntakaavassa esitetyt kylät lissä: Hyry, Oijärvi, Ojakylä, Olhava, Yli-Olhava.

EO-tu

TURVETUOTANTOALUE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoalueita, joilla on turpeen ottotoimintaa tai joilla on voimassa oleva ympäristölupa turvetuotantoa varten.

VIRKISTYS- JA MATKAILUKOHDE (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisia virkistys- ja matkailukohteita sekä muita seudullisesti merkittäviä virkistys- ja matkailupalvelujen kehittämiskohteita.

Virkistys- ja matkailukohteet, lissä:

- Röyttä (Perämeren alueen tärkein retkisatama, saaren virkistyskäyttö)
- Vatunki (Venesatama palveluineen, muut matkailupalvelut, luonto- ja historiapolku)
- Merihelmi (Leirintäalue, muut matkailu- ja virkistyspalvelut)

MATKAILUPALVELUJEN KESKUS (2.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan matkailupalvelujen keskittymiä ja kehittämiskohteita.

PORONHOIDON KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ KOHDE TAI AITA (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä kohteita tai aitoja.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden ja alueiden säilyminen. (3.vmkk)

Poronhoidon kannalta erityisen tärkeät kohteet ja aidat: lissä Oijärvellä Lamminperä (erotusaita, Metsähallituksen/Metsätalous hallinnassa).

VENESATAMA (2. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä venesatamia.

AMPUMARATA (2.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät ampumaradat.

Suunnittelumääräys: Ampumamelun leviämisaluetta koskevassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon ampumaratojen melutasosta annetut ohjeavot.

Maakuntakaavassa esitetyt Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat rataluokittain, lissä:

- Oijärven Metsästysseura ry, Lamminperä (satunnaisesti käytetty rata)
- Kontioahon Metsästysseura ry, Harjula (paikallinen ampumarata)

- Kuivaniemen Metsästysseura ry:n ampumarata (paikallinen ampumarata)
- Yli-Olhavan Metsästysyhdistyksen ampumarata (paikallinen ampumarata)
- Pohjois-lin Eränkävijät ry, Kivimaa (seudullinen ampumakeskus)
- lin Metsästysyhdistys, Ojakylän ampumarata (paikallinen ampumarata)
- lin Metsästysyhdistys, Valtarin ampumarata (paikallinen ampumarata)

en

ENERGIAHUOLLON ALUE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan maakunnan energihuollon kannalta tärkeät voimalat ja suurmuuntamoiden alueet.

Suunnittelumääräys: Vesivoimalaitosten yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon vaelluskalojen nousuesteen poistamiseksi tarvittavan kalatien rakentaminen.

SL

LUONNONSUOJELUALUE (1. ja 3.vmkk)

■

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 § mukainen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

SL-1

■ SML

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitettuja suoalueita. Alueella on voimassa MRL 33 § mukainen rakentamisrajoitus.

Suojelumääräys: Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin suon vesitaloutta muuttaviin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes suojelualue perustetaan, kuitenkin enintään 5 vuotta 1. vaihemaakuntakaavan lainvoimaiseksi tulosta. Määräys ei koske alueellisesti tärkeää pohjavedenhankintaa.

SL-1 -alueet lissä: Kauniinlamminaapa, Kivijärvensuo, Koiransuo

MY

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA (3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan Natura 2000-verkoston sisältyviä alueita, joiden ympäristöarvojen turvaaminen on tarkoitus toteuttaa metsälain nojalla.

mo

UUSI MOOTTORI- TAI MOOTTORILIIKENNETIE (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan suunnitellut uudet moottori- tai moottoriliikennetiet, joille on laadittu hyväksytty yleissuunnitelma tai aluevaraussuunnitelma.

vt/kt

VALTATIE (vt) / KANTATIE (kt) (1. ja 3.vmkk)

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pyrittävä edistämään kevyen liikenteen väylien toteuttamista erityisesti taajamien, kyläkeskusten ja koulujen läheisyydessä.

vt/kt

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA VALTATIE (vt) / KANTATIE (kt) (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetaan huomattavaa tien parantamista, joka on verrattavissa tien uus- tai laajennusinvestointeihin.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pyrittävä edistämään kevyen liikenteen väylien toteuttamista erityisesti taajamien, kyläkeskusten ja koulujen läheisyydessä.

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA NOPEAN HENKILÖLIIKENTEEN JA RASKAAN TAVARALIIKENTEEN PÄÄRATA (1.vmkk)

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava nopean henkilöjunaliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen edellyttämän radan rakenteen ja turvallisuuden parantamiseen, mm. tasoristeysten poistamiseen sekä kaksoisraiteeseen.

LAIVAVÄYLÄ (1.vmkk)

OHJEELLINEN LAIVAVÄYLÄ (1.vmkk)

VENEVÄYLÄ (2. ja 3.vmkk)

PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV JA 220 kV (1. ja 3.vmkk)

PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV (1. ja 3.vmkk)

OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV (1. ja 3.vmkk)

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

Seveso III-direktiivin mukaiset laitokset: lissä lin Konepaja Oy (nestekaasulaitos, konsultointivyöhykkeen leveys 0,5 km) ja Pipelife Finland Oy (nestekaasulaitos, konsultointivyöhykkeen leveys 0,5 km).

Koko maakuntakaavan aluetta koskevia alueidenkäytön periaatteita ja yleismääräyksiä:

MAA- JA METSÄTALOUS (2.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset.

Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteen sovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

RANTOJEN KÄYTTÖ (2.vmkk)

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma-asutuksen kasvun jatkumiseen ja eri tyyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omarantainen asutus järviolueilla, tiivis lomakylätyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyydessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille.

Rakentamista ohjataan sietokyvyltään hyvälle rannoille. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoille rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositetaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmallisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ranta-alueen ympäristöolosuhteet, vesihuollon järjestäminen sekä rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille. Yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan taajamien ja kylien ulkopuolella enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Pienissä vesistöissä rantarakentamisen mitoituksessa tulee lisäksi ottaa huomioon vesistön sietokyky ja vesipinta-ala. Pienissä saarissa mitoituksen tulee perustua saaren pinta-alaan.

TURVESOIDEN KÄYTTÖ (Hanhikivikaava)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojitamattomia soita joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti. Turvetuotannon lopettamisen jälkihoidon ympäristövaikutukset tulee käsitellä valvonta- ja lupaviranomaisten kanssa ennen tuotannon päättymistä.

Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

SOIDEN KÄYTTÖ (1. ja 3.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Soiden ja turvemaiden käyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että voimassa olevassa Oulujoen - liojen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetyt vesien tilaa koskevat tavoitteet saavutetaan.

Alla mainituilla valuma-alueilla turvetuotanto on vaiheistettava voimakkaasti ja vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kivarinjoen (alue 61.14) ja Livojoen alaosan (alue 61.51) valuma-alueilla turvetuotannon vaiheistamisella on pyrittävä myös poronhoidolle aiheutuvien haittavaikutusten lieventämiseen.

53.02 Kalajoen alaosa

54.02 Pyhäjoen keskiosa

57.01 Siikajoen alaosa

57.03 Siikajoen yläosa

57.06 Lamujoki
58.02 Temmesjoen keskiosa
59.14 Sanginjoen alaosa
59.15 Sanginjoen yläosa
59.26 Otermanjärven alue, Kutujoki
59.31 Oulujärven Niskanselän alue
59.34 Aittojoki
60.02 Ylikiiminki
60.03 Kiiminkijoen keskiosa
60.06 Nuorittajoen alaosa
60.07 Nuorittajien yläosa
61.14 Kivarinjoki
61.51 Livojoen alaosa
63.01 Kuivajoen alaosa
Kiiminkijoen vesistöalue

TUULIVOIMALOIDEN RAKENTAMINEN (1. ja 3.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia.

Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimaloiden sijoittamista myös muille alueille, mikäli se ei merkittävästi lisää tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia haitallisia yhteisvaikutuksia asutukseen, maisemaan, linnustoon tai muuhun ympäristöön.

Tuulivoimalat tulee lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimarakentamista myös näille alueille, mikäli tuulivoimarakentaminen ei heikennä alueiden linnustoarvoja.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa voimalat tulee sijoittaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjajensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luo -alueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.

Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvítettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia. Suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

TULVARISKIEN HALLINTA (3.vmkk)

Yleismääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden vaikutukset ja viranomaisten selvitysten mukaiset tulva-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille, jollei voida osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Suunniteltaessa tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

MERKITYKSELTÄÄN SEUDULLISET VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKÖT (1. ja 3.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Vähittäiskaupan suuryksiköt on sijoitettava tukemaan yhdyskuntarakennetta. Suuryksiköiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon tasapainoisen palveluverkon kehittäminen, olemassa olevien keskustatoimintojen alueiden kaupalliset palvelut ja niiden toiminta- ja kehitysedellytykset, yhdyskuntarakenteen muu kehitys sekä palveluiden hyvä saavutettavuus eri väestöryhmille.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alueella merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja, ellei selvityksin osoiteta, että alarajan ylittävä suuryksikkö on vaikutuksiltaan paikallinen, on 4000 k-m², lukuun ottamatta:

- maakuntakaavassa osoitettua Oulun seudun yhtenäistä taajamatoimintojen aluetta, jossa alaraja on päivittäistavarakaupassa 5 000 k-m² ja muussa vähittäiskaupassa 10 000 k-m² sekä*
- Kuusamon, Raahen ja Ylivieskan taajamatoimintojen alueita, joissa alaraja on päivittäistavarakaupassa 4 000 k-m² ja muussa vähittäiskaupassa 7 000 k-m².*

Edellä mainittuja kokoja pienempiä vähittäiskaupan suuryksiköjä on mahdollista toteuttaa maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle kunnan kaavoitukseen ja vaikutusten arviointiin perustuen.

ERITYISTOIMINNOT / VAARA-ALUEET (3.vmkk)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Vaarallisia kemikaaleja käyttävää tai varastoivaa laitosta ympäröivän konsultointivyohteen yksityiskohtaiseen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen, kuten asuinalueiden, vilkkaiden liikenneväylien, yleisölle tarkoitettujen kokoontumistilojen ja sairaaloiden sijoittumista vyöhykkeen sisälle on kaavaa laadittaessa pyydettävä palo- ja pelastusviranomaisen ja tarvittaessa TUKES:n lausunto.

RAKENTAMISRAJOITUS (3.vmkk)

Virkistys- ja suojelualueiksi sekä liikennettä ja teknistä huoltoa varten maakuntakaavassa osoitettuja alueita koskee maankäyttö- ja rakennuslain 33 § mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Rajoitus ei koske virkistys- ja matkailukohteen kohdemerkintää, kehittämisperiaatemerkintöjä eikä alueiden erityisominaisuuksia kuvaavia merkintöjä.

MUITA MAAKUNTAKAAVAMÄÄRÄYKSIÄ

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Maakuntakaavassa av-merkinnällä osoitettujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, että arvokkaan vesialueen soveltuvuutta varauksen perusteena oleville eliölajeille ei vaaranneta. (Hanhikivikaava)

Lentoesteiden korkeusrajoitukset tulee ottaa huomioon lentoasemien ja lentopaikkojen ympäristöjen yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. (Hanhikivikaava)

1.2.1 Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava (vireillä)

Pohjois-Pohjanmaa on mukana energiamurroksessa, joka edellyttää uusia energian tuottamisen, varastoinnin ja siirron ratkaisuja. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys, johon sisältyy sekä energian tuotantoon että kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus. Tuulivoimarakentamisen kolmannen aallon suunnitelmallisen etenemisen mahdollistamiseksi käynnissä on liiton vetämä maakunnallinen TUULI-hanke. Pohjois-Pohjanmaa kehittyä jatkossakin uusiutuvan ja vähäpäästöisen energian maakuntana. Maakunnassa kehitetään ja lisätään fossiilittoman energian tuotantoa, älykkäitä energiajärjestelmiä ja energiatehokkuutta. Pohjois-Pohjanmaa on vahvasti mukana tulevaisuuden energiamuotojen kehittämisessä ja energiatalouden murroksen aiheuttamien haasteiden ratkaisemisessa. Maankäytön ratkaisut, yritykset ja uusien teknologioiden mahdollistava tutkimus-, kehitys ja innovointitoiminta ovat merkittävässä roolissa energiatuotannon kestävässä kasvussa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelun puolella on laadittu valtakunnallinen Liikenne12-suunnitelma. Alueellisesti on laadittu uusia selvityksiä eri asteisissa kaavoissa esitettyjen aluevarausten tarpeellisuudesta, esimerkiksi Oulun lentoaseman liikenneyhteyksistä ja Lentokentäntien (Mt 815) eteläisen ohitustien tarpeellisuudesta sekä pääradan parantamisesta. Vuoden 2020 lopulla saatiin valmiiksi Suomen ensimmäinen merialuesuunnitelma (EU:n merialuesuunnitteludirektiivi 2014/89/EU ja MRL-muutos, 482/2016, 8a luku). Maakuntakaavaa päivitetään lisäksi muiden tarpeellisten alueidenkäyttöraatkaisujen osalta.

Vaihemaakuntakaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen suunnitellut pääteemat ovat aluerakenne ja saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet, energiantuotanto, varastointi ja siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu sekä energiamurroksen ja maankäytön suunnitteluun ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuuleminen oli 8.8.-23.9.2022. Tämän jälkeen vaihemaakuntakaava on edennyt viranomaislausuntovaiheeseen, minkä jälkeen kaavaehdotuksesta on julkinen kuuleminen (kevällä 2024). Vaihemaakuntakaavan on tarkoitus olla hyväksyttävänä loppuvuodesta 2024.

Kuva 2. Ote energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Kehittämisperiaatemerkinnyt

PÄÄSÄHKÖJOHDON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitettu sähköverkon pitkän aikavälin kehittämistarpeet sekä kaavan laatimisvaiheessa toteutumiseltaan epävarmojen tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteydet.

Suunnittelumääräys:

Pyhäjoen Hanhikiven ydinvoimalaitoksen kantaverkon lähiliityntää suunniteltaessa tulee linjauksen suuntauksella ja teknisin ratkaisuin huolehtia, että voimajohtoyhteys ei aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia linjauksen läheisyydessä sijaitsevan Natura 2000-verkostoon kuuluvan alueen linnustolle.

Osa-alueiden erityisominaisuuksia kuvaavat merkinnät

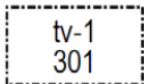

POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankintaa varten tärkeät (I luokka /1-luokka) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokka) / muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokka) pohjavesialueet.

Suunnittelumääräykset:

Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien syntyminen on estettävä riittävien vesiensuojelutoimenpitein. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta.

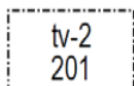

TUULIVOIMALOIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisen tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

Suunnittelumääräykset:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittävät tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

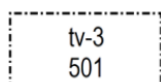

MERITUULIVOIMALOIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan merialueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

Suunnittelumääräykset:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, kalastukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, merenkulun turvallisuudesta ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittävät tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Tuulivoimalat tulee sijoittaa ryhmiin geometrialtaan selkeään muotoon ja niin lähelle toisiaan kuin energiantuotannon taloudellisuus huomioon ottaen on mahdollista.

POTENTIAALINEN TUULIVOIMALOIDEN ALUE

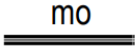
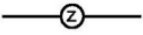
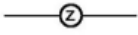

Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka tietyin reunaehdoin soveltuvat merkitykseltään seudullisen tuulivoimala-alueen rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon.

Suunnittelumääräykset:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvítettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

Aluevaraus-, viiva- ja kohdemerkinnät

	MOOTTORI- TAI MOOTTORILIIKENNETIE
	PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV ja 220 kV
	PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV
	UUSI PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV

Merkinnällä on osoitettu voimajohtohankkeiden YVA-menettelyn perusteella valitut linjaukset tai muutoin rakentamisen edellytykset täyttävät voimajohtojen linjaukset. Merkintää koskee maankäyttö- ja rakennuslainen 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

 OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

 OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV

Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, jossa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.

 ENERGIAHUOLLON ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnan energihuollon kannalta tärkeät voimat ja suurmuuntamoiden alueet.

Suunnittelumääräys:

Vesivoimalaitosten yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon vaelluskalojen nousuesteen poistamiseksi tarvittavan kalatien rakentaminen.

1.3 Yleiskaavat

lin kunnan alueelle on laadittu varsin kattavasti yleiskaavoja. Kunnan alueella on tällä hetkellä voimassa seuraavat osayleiskaavat (suluissa kunnanvaltuuston hyväksymispäivämäärä):

- Jakkukylän osayleiskaava 2040 (KV 1.2.2021)
- Uuden Oulun yleiskaava (Oulun KV 18.4.2016)
- lin keskustaajaman osayleiskaava (KV 29.2.2016)
- lin keskustaajaman osayleiskaavan laajennus (KV 20.2.2012)
- Ojakylän yleiskaava (KV 1.12.2006)
- Oijärven yleiskaava (KV 28.10.2003)
- lin rannikon ja saarten osayleiskaava (KV 22.4.2002, useita kaavamutoksia tehty)
- Merenrannikon yleiskaava (KV 19.6.2000)
- Koninsaaren osayleiskaavan muutos (KV 15.11.2000)
- Keskustaajaman osayleiskaava Kirkkosaari-Leppisaaren osa-alue (KV 4.9.2017)

Kunnanvaltuusto hyväksyi lin keskustaajaman osayleiskaavan Kirkkosaari-Leppisaaren osa-alueen 4.9.2017. Kaavasta tehtiin valitus Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hyväksyi 23.8.2019 antamallaan päätöksellä valituksen keskeisimmiltä osin ja kumosi osittain kunnanvaltuuston tekemän päätöksen. Kunta haki asiaan liittyen valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt valituslupaa 12.5.2020 tulleella päätöksellä. Kunnanvaltuuston hyväksymä kaava on tullut voimaan niille alueille, joiden osalta hallinto-oikeus ei kumonnut kaavapäätöstä.

Kuivaniemen taajaman alueella ei ole voimassa olevaa oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

Tuulivoimayleiskaavoja kunnan alueelle on laadittu kahdeksan:

- Yli-Olhavan tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 1.2.2021)
- Palokankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 17.12.2018)
- Pahkakosken tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 16.4.2018)
- Suurhiekan merituulipuiston osayleiskaava (KV 2.6.2017)
- Isokankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 27.2.2017)
- Nybyn tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 11.3.2013)
- Myllykankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 18.6.2012)
- Olhavan tuulivoimapuiston osayleiskaava (KV 20.6.2011)
- Olhavan tuulivoimapuiston osayleiskaavan laajennus (KV 17.9.2012)
- Ollinkorven tuulivoimapuiston osayleiskaava (kaavasta valitettu, ei vielä lainvoimainen)
- Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (kaavasta valitettu, ei vielä lainvoimainen)

Kunnassa on vireillä strategisen yleiskaavan lisäksi seuraavat yleiskaavat:

- lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Karhun alueella
- lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Seljänperän alueella
- lin keskustaajaman osayleiskaavan laajennuksen 2025 muutos Pentinkankaan alueella
- Kivimaan tuulivoimaosayleiskaava (kaavoitusaloite hyväksytty)
- Talvisuon tuulivoimaosayleiskaava (kaavoitusaloite hyväksytty)

Merkinnät

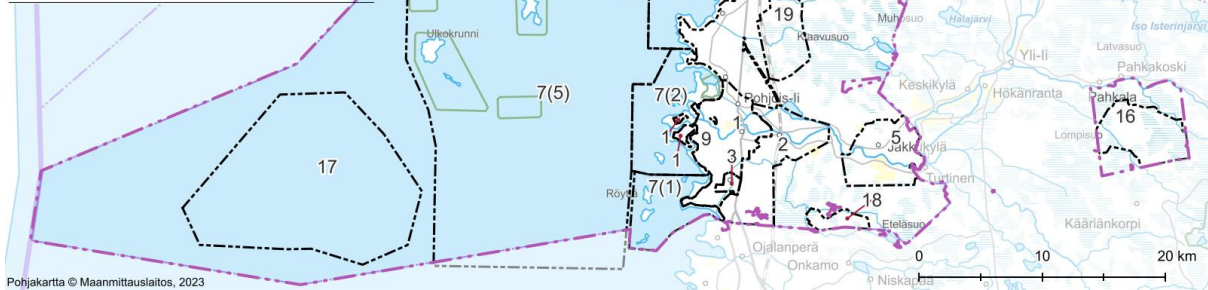
— Kunta

Voimaan jäävät yleiskaavat

--- Kaava-alue

NRO KAAVA

1	IIN KESKUSTAAJAMAN OSAYLEISKAAVA
2	IIN KESKUSTAAJAMAN OYK:n LAAJENNUS 2025
3	OJAKYLÄN OSAYLEISKAAVA
4	OIJÄRVEN YLEISKAAVA
5	JAKKUKYLÄN OSAYLEISKAAVA 2040
6	YLI-OLHAVAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
7	MERENRANNIKON YLEISKAAVA, PITKÄNIEMEN OSA-ALUE (1)
7	MERENRANNIKON YLEISKAAVA, OLHAVANRANNAN OSA-ALUE (4)
7	MERENRANNIKON YLEISKAAVA, ULKOSAARTEN OSA-ALUE (5)
7	MERENRANNIKON YLEISKAAVA, IJOKISUUN OSA-ALUE (2)
7	MERENRANNIKON YLEISKAAVA, LAITAKARIN OSA-ALUE (3)
8	MERENRANNIKON YLEISKAAVA
9	IIN KESKUSTAAJAMAN OYK MUUTOS, KONINSAARI
10	OLHAVAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
11	OLHAVAN TUULIVOIMAPUISTON OYK:n LAAJENNUS
12	NYBYN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
13	MYLLYKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
14	ISOKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
15	PALOKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA
16	PAHKAKOSKEN TUULIVOIMAPUISTON YLEISKAAVA
17	SUURHIEKAN MERITUULIPUISTON OSAYLEISKAAVA
18	KOVASINKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON YLEISKAAVA
19	OLLINKORVEN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

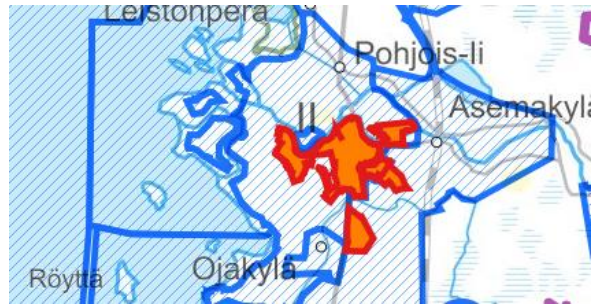
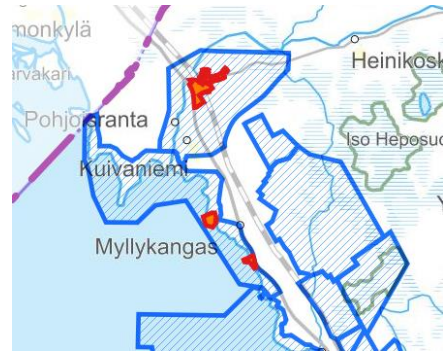
Pohjakartta © Maanmittauslaitos, 2023

Kuva 3. Iin voimaan jäävät osayleiskaavat.

1.4 Asemakaavat, ranta-asemakaavat

lin kunnassa on asemakaavoitettua aluetta keskustaajamassa, Pentinkankaalla, Kuivaniemellä, Myllykankaalla ja Kaakkuriniemessä (kuva vierellä Kuivaniemen, Myllykankaan ja Kaakkuriniemen sijainnista ja kuva alla lin taajaman asemakaavoitetun alueen sijainnista, asemakaavoitetut alueet korostettuna punaisella / oranssilla).

Ranta-asemakaavoja on laadittu seuraaville alueille: Raasakka, Meriänjärvi, Pokinniemi, Laukanniemi, Röyttä, Meriläisenperä, Rontti ja Hahtikari, Iso Orastinjärvi, Luodonnokka, Kyrönletto, Hiukeenniemi, Onsajanniemi ja Törmälä.

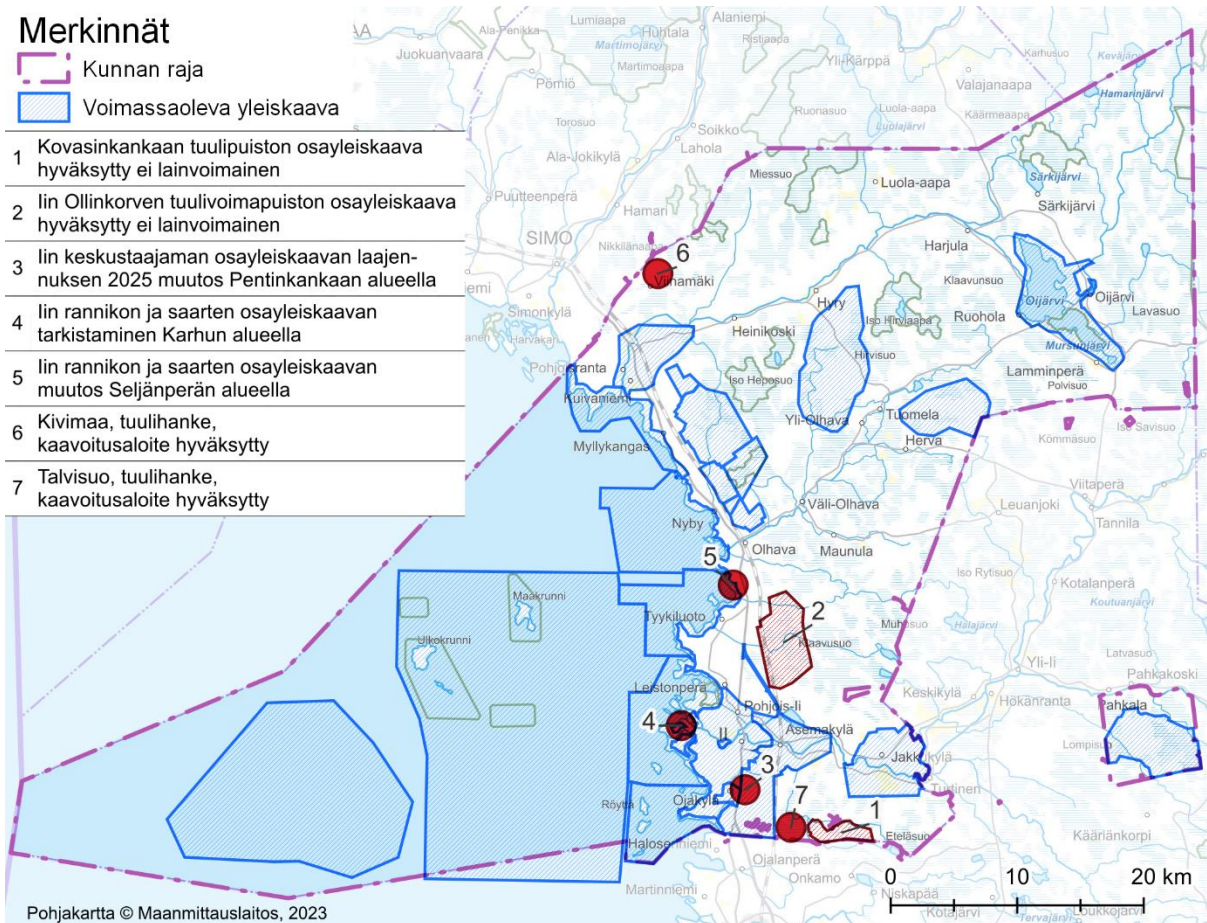

Merkinnät

Kunnan raja

Voimassaoleva yleiskaava

- 1 Kovaninkankaan tuulipuiston osayleiskaava hyväksyty ei lainvoimainen
- 2 lin Ollinkorven tuulivoimapuiston osayleiskaava hyväksyty ei lainvoimainen
- 3 lin keskustaajaman osayleiskaavan laajennuksen 2025 muutos Pentinkankaan alueella
- 4 lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Karhun alueella
- 5 lin rannikon ja saarten osayleiskaavan muutos Seljänperän alueella
- 6 Kivimaa, tuulihanke, kaavoitusaloite hyväksyty
- 7 Talvisuo, tuulihanke, kaavoitusaloite hyväksyty

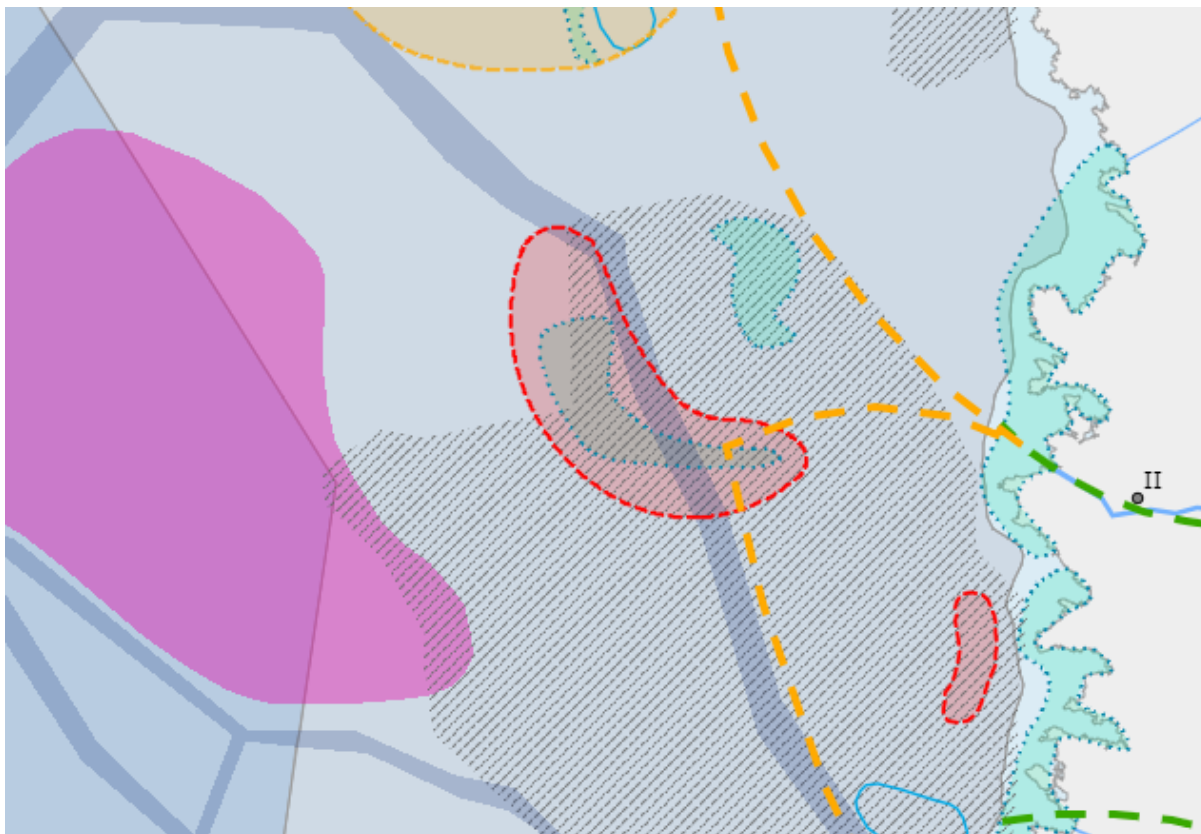

Kuva 4. lin voimassa olevat yleiskaavat sekä vireillä olevat kaavat. Kivimaan ja Talvisuon aluerajausta ei ole esitetty. Kovaninkankaan ja Ollinkorven tuulipuistojen osayleiskaavoista on valitettu, joten ne eivät ole vielä voimaisia (tilanne 2/2024).

1.5 Merialuesuunnitelma

Merialuesuunnitelma on yhdessä sidosryhmien kanssa muodostettu strateginen näkemys merialueen kestävästä käytöstä ja meriympäristön hyvän tilan tukemisesta. Suunnitelma kuvaa vuoden 2030 tavoitetilaa.

li kuuluu Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri -osa-alueeseen. Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liitot vastasivat osa-alueen suunnitelman laadinnasta. Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyi suunnitelman 14.12.2020.

Kuva 5. Ote merialuesuunnitelmasta lin kohdalta.

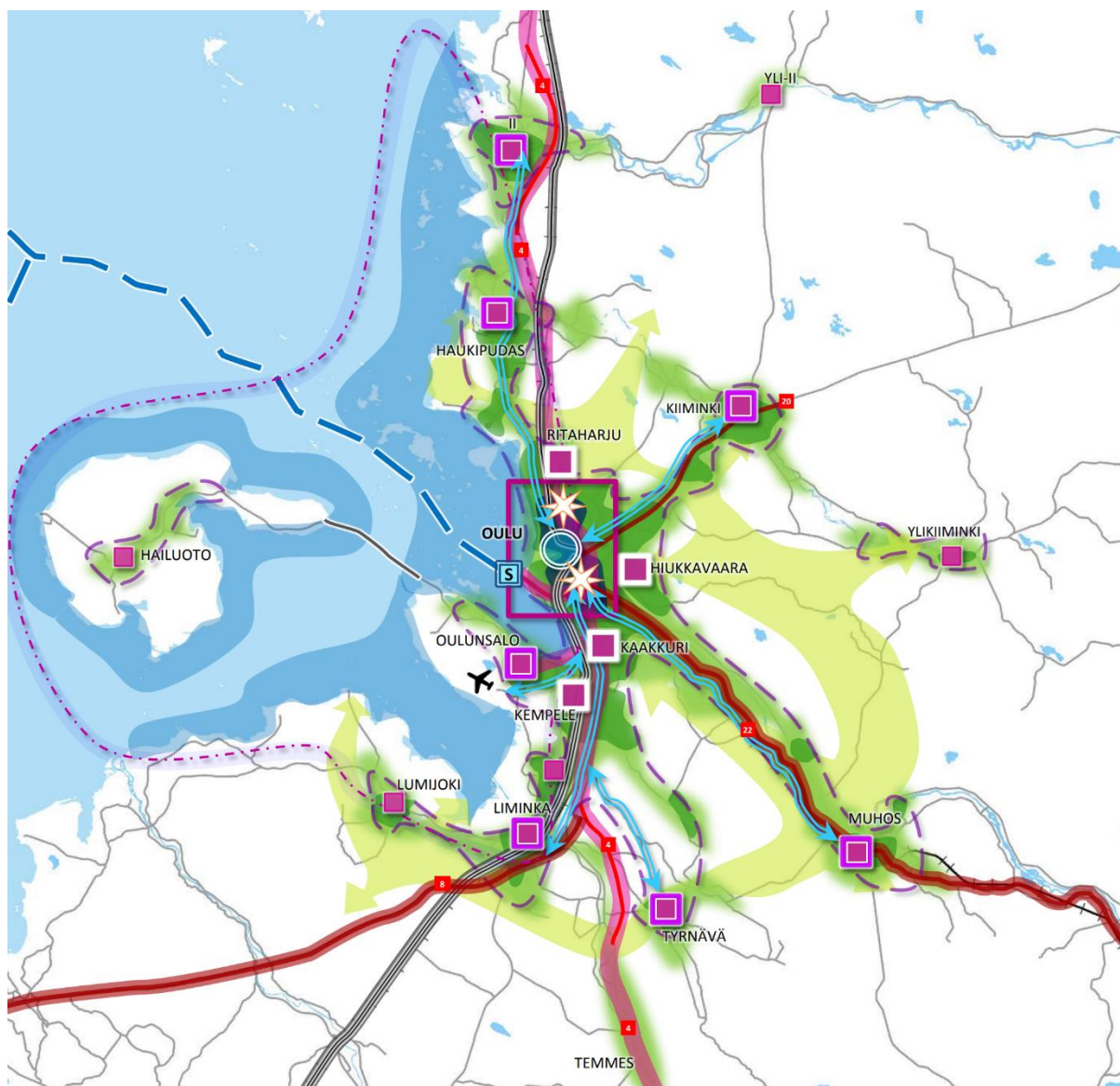
Keskeisiä merkintöjä lin kannalta:

- Ekologinen yhteys- Ekologisk förbindelse
- Matkailu- ja virkistysyhteys- Turism- och rekreationsförbindelse
- Vesiviljely- Vattenbruk
- Kalastus- Fiske
- Kulttuuriarvot- Kulturvärden
- Merkittävät vedenalaiset luontoarvot- Betydande naturvärden under vatten
- Matkailu ja virkistys- Turism och rekreation
- Energiantuotanto- Energiproduktion
- Merenkulun alue- Sjöfarts område

1.6 Oulun kaupunkiseudun rakennemalli

Oulun seudun kuntien tavoitteena on ekologinen ja energiatehokas yhdyskunta, jossa on taloudellinen ja toimiva yhdyskuntarakenne sekä laadukas ja turvallinen elinympäristö. Hyvän ympäristön lisäksi seudulla tarvitaan elinvoimaa, kilpailukykyä ja työpaikkoja, joiden ylläpitämiseksi ja laadittiin MALPE-sopimus (vuosille 2016-2019) ja sen tavoitteita konkretisoiva Oulun kaupunkiseudun rakennemalli 2040. MALPE-sopimus perustuu valtion ja seudun kuntien yhteiseen tahtotilaan Oulun kaupunkiseudun maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämisestä.

Rakennemalli on valmistunut vuonna 2015. Rakennemallin laatimisesta on vastannut seuturakennetiimi, joka koostuu kuntien kaavoittajista sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen edustajista. Alla esitetty maankäyttökartta on rakennemallin yhteenvetokartta, johon on koottu kaikkein tärkeimmät seudun kuntien kehittämisen yhteiset tavoitteet. Oulun kaupunkiseudun rakennemalliin 2040 keskeisimpiä tavoitteita on ekologinen ja energiatehokas asuinympäristö sekä laadukas elinympäristö, taloudellinen ja toimiva yhdyskuntarakenne ja turvalliset jalankulku- ja pyöräily-ympäristöt. TEN-T ydinverkon, joukkoliikenteen sekä kävely- ja pyöräilyverkoston kehittäminen. Lisäksi Oulun yliopiston ja muiden osaamiskeskusten jatkuva kehittäminen vahvistaminen ja kansainvälistäminen. Matkailua ja virkistystä kehitetään kansainvälisellä meripuistolla ja saavutettavilla virkistys- ja vapaa-ajan laatuikäytävillä sekä harrastusmahdollisuuksilla.

Kuva 6. Oulun kaupunkiseudun rakennemallin yhteenvetokartta.

Rakennemallin merkinnät

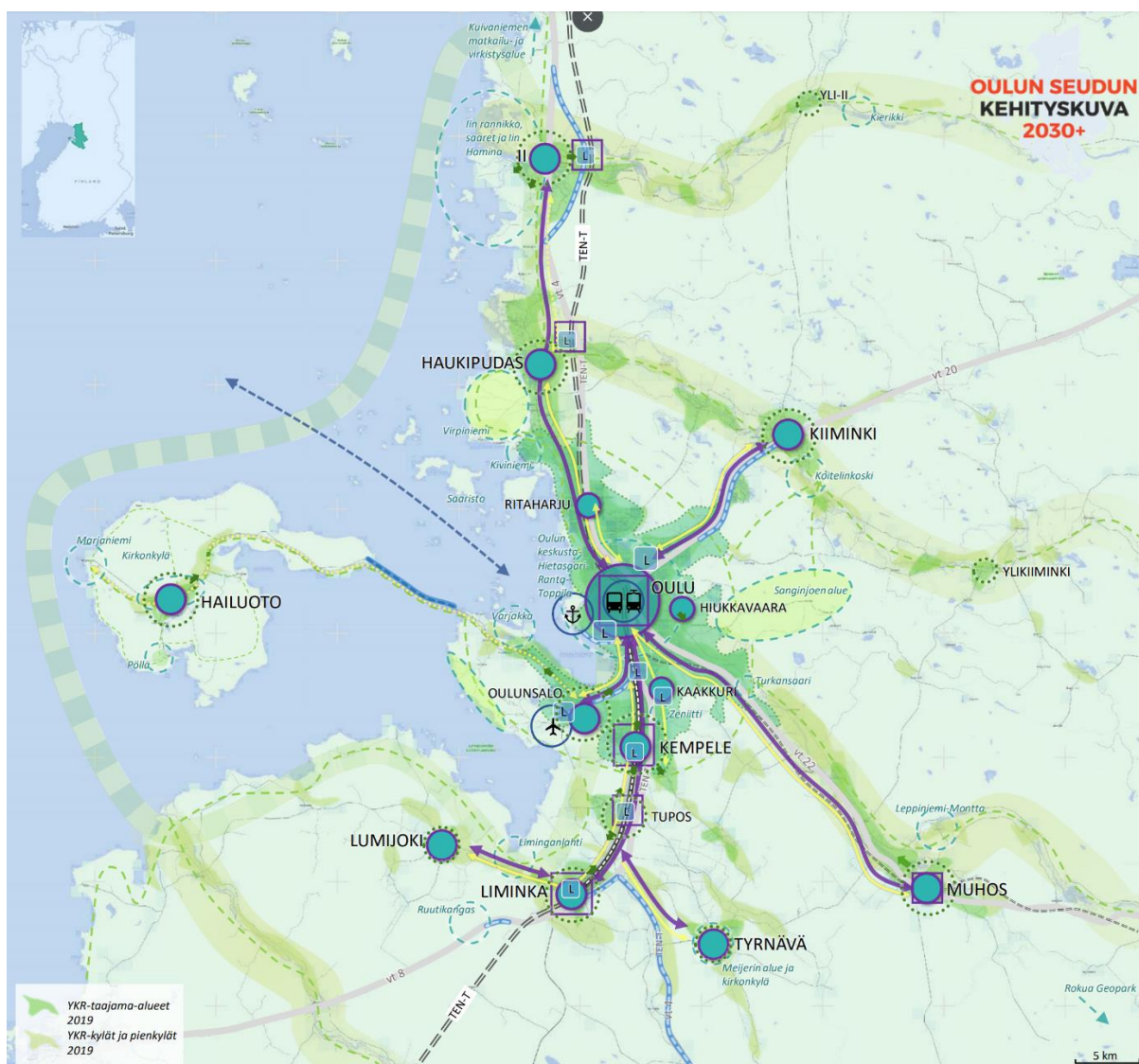
- *Monipuolisiin palveluihin tukeutuva tiiviin asumisen vyöhyke, tiivistyneet kaupunkimaiset aluekeskukset*
- *Tiivistyneet taajama-alueet*
- *Tiivistyneet maaseutuasumisen vyöhykkeet*
- *Seudulliset joukkoliikenteen laatukäytävät*
- *Matkakeskus*
- *TEN-T ydinverkon kehittäminen / The Bothnian Corridor – valtatie 4 ja yhteydet satamaan ja lentokentälle*
- *Kaksoisraide*
- *Oulu – Tornio -rata*
- *TEN-T kattavan verkon kehittäminen*
- *Seudun kannalta tärkeä uusi tie*
- *Seudun kannalta tärkeä parannettava tie*
- *Uusi / parannettava syväväylä*
- *Kehitettävä syväsatama*
- *Lentoasema, kansainvälisen lentoliikenteen osuuden kasvattaminen*
- *Työssäkäyntiä ja asiointia palveleva jalankulun ja pyöräilyn kehittämisvyöhyke*
- *Oulun keskusta; monipuolinen ja vireä palveluiden, kulttuurin ja elinkeinoelämän keskus*
- *Kaupunkimainen aluekeskus*
- *Aluekeskus*
- *Paikalliskeskus*
- *Elinkeinoelämän kehittäminen TEN-T-verkon keskeisillä vaikutusalueilla*
Osaamis- ja innovaatiokeskittymä -yliopisto, amk, cleantech, healthtech

Edellinen MALPE-sopimus on laadittu vuosille 2020–2023. Seuraava MALPE-sopimus laaditaan vuosille 2024–2027. Seudulle on laadittu Oulun seudun kehityskuva 2030+ -työ.

1.7 Oulun seudun kehityskuva 2030+

Kehityskuvan tavoitteena on saada Oulun seutu pohjoisen Suomen kestäväksi, houkuttelevaksi ja elinvoimaiseksi kaupunkiseuduksi vuoteen 2040 mennessä. Kehityskuvan kärkihankkeita ovat:

- Kestävän ja houkuttelevan yhdyskuntarakenteen edistäminen; Kaupunkisuunnitelman ja liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutus sekä monipuolisen asuntotuotannon ja keskustojen kehittämissuunnitelmien toteutus.
- Kestävän liikkumisen edistäminen; seudullinen joukkoliikennestrategia sekä kävely-ympäristöjen parantamisen seudullinen suunnitelma ja pyöräilyn pääreitit-suunnitelman toteutus.
- Seudun saavutettavuuden parantaminen; Liminka-Oulu-kaksoisraide, päätös seudullisen lähijunaliikenteen käynnistyksestä ja asemaseutujen kehittäminen.
- Seudun matkailun masterplan & seudullisen reitistön kehittäminen ja brändäys
- Seudullinen monialainen yhteistyö, vaikuttaminen ja aluemarkkinointi.

Kuva 7. Oulun seudun kehityskuva 2030+. Kehityskuvakartta kuvaa Oulun seudun tärkeimmät maankäytön ja liikenteen, palveluiden ja matkailun kehittämisen painopisteet ja kasvun suunnat. Merkintöjen maantieteellinen laajuus on kuvattu yleispiirteisesti tasolla.

Kehityskuvamerkinnot:

Yhdyskuntarakenteen tiivistyvät alueet: Kestävän, monipuolisen ja tiivistyvän yhdyskuntarakenteen sekä pyöräilyn ja kävely-ympäristöjen kehittäminen aluekeskuksissa, taajama-alueilla ja niiden läheisyydessä hyvillä saavutettavuusalueilla paikalliset erityispiirteet huomioiden

Ydinvyöhykkeen kehittäminen myös monipuolisena palveluiden, työpaikkojen, logististen solmupisteiden ja asumisen alueena

Asemaseutujen kehittäminen monipuolisina kaupunkikehittämisen kohdealueina

Oulun seudun keskusten verkosto: keskusten ja niiden palveluiden saavutettavuuden kehittäminen sekä monialaisen yhteistyön edistäminen kuntien välillä

Joukkoliikenteen runkoyhteyksien ja palveluiden kehittäminen

Pyöräilyn pääreitiverkosto ja kehitettävät yhteysvälit & pyöräilymatkailun edistäminen

Väylä ja rataverkon kehittäminen: Seudullisesti merkittävät hankkeet

TEN-T

TEN T -ydinverkkokäytävän kehittäminen Euroopan tasolle

L

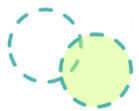
Seudun logistiikkaverkon ja niiden saavutettavuuden kehittäminen

Seudullisesti merkittävien matkustaja- ja tavaraliikenteen terminaalien kehittäminen logistiikan, elinkeinoelämän ja matkailun näkökulmista

Meriväylien syventäminen ja kehittäminen

Seudullisten matkailun ja virkistyskäytävien kärkekohteiden ja -alueiden verkoston ja saavutettavuuden kehittäminen

Jokien helminauhan kehittäminen, paikallisten vahvuuksien esiintuonti ja reitistöt

Merellisen seudun helminauhan kehittäminen rannikolla sekä Kansallisen meripuiston / Perämeren merenkohoamisrannikon matkailu- ja virkistysalueen kehittäminen, alueen satamaverkoston ja vesiyhteyksien kehittäminen

Seudullisen virkistysreitiverkoston kehittäminen

1.8 Strategiat ja ohjelmat

1.8.1 Kuntastrategia

linkunnanvaltuusto on hyväksynyt kuntastrategian 30.5.2022. Strategia on vuodelle 2030 ja sen motto/visio on: lissä on ideaa – Kultainen 50-luku – vanhat ideat uudessa valossa! Kuntastrategiassa on neljä kehittämisteemaa:

1. Kasvu. Vahva ja kestävä kasvu rahoittaa hyvinvoinnin ja kehittämisen kylissä ja taajamissa.
2. Luonnonläheinen li. Ympäristö kertoo tarinaa omaehtoisesta elämäntavasta
3. Henkinen hyvinvointi. Vähennämme nykyajan henkisten haasteiden vaikutusta iiläisten elämässä
4. Systeemin muutos. Kasvatamme lin verkostomaista valtaa / kokoaan isompi li

Jokaisen kehittämisteeman alla on neljä lupaus (ks. taulukko 1), joilla kuntastrategiaa toteutetaan.

Kasvu	Luonnonläheinen li	Henkinen hyvinvointi	Systeemin muutos
<i>Lupaus 1: Lin väestö kasvaa, yrityksiä perustetaan ja niitä sijoittuu lihin ja työpaikkojen määrä kasvaa vahvasti</i>	<i>Lupaus 5: Vahvistamme osana luontoa asumista ja sitä kautta luontoon liittyviä hyvinvointivaikutuksia</i>	<i>Lupaus 9: Kehitämme sekä kylä että keskustan asuinalueita nykyaikaisin välinein</i>	<i>Lupaus 13: Uudistamme yhtä aikaa toimintastrategian, johtamisen ja yhteistyömuodot</i>
<i>Lupaus 2: Hyödynnämme strategista yleiskaavaa 2040:sta ja liikenneväylien muutosta mahdollisuutena kehittyä ja kasvaa</i>	<i>Lupaus 6: Takaamme iiläisille vielä vapaamman, omaehtoisemman ja turvallisemman elämän lissä</i>	<i>Lupaus 10: Vahvistamme iiläisten nuorten tervettä itsetuntoa</i>	<i>Lupaus 14: Uudistamme yrityskehittämistä siten että systeemin muutos johtaa iiläisten yritysten menestystarinoihin</i>
<i>Lupaus 3: Teemme listä Suomen nopeimmin yritysten tontti- ja toimitilarapeisiin vastaava kunta</i>	<i>Lupaus 7: Vahvistamme yhtä aikaa luonnon monimuotoisuutta, talouskasvua ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta</i>	<i>Lupaus 11: Sujuvoitamme iiläisten ruuhkavuosia elävien ihmisten elämää</i>	<i>Lupaus 15: Tavoittelemme kestävä elämäntapaa siten, että se sisältää yhtä aikaa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyden</i>
<i>Lupaus 4: Kehitämme lin yritysten ja asukkaiden tonttitarjontaa turvaten asuntojen kohtuullisen hintatason</i>	<i>Lupaus 8: Otamme vesistöt vielä voimakkaammin asukkaiden voimavaraksi ja matkailun kehittämisen painopisteeksi</i>	<i>Lupaus 12: Rakennamme kaikkiin iiläisiin yhteisöihin ja yhteisöjen välille vielä voimakkaampaa ryhmähenkeä ja yhteisöllisyyttä</i>	<i>Lupaus 16: Kehitämme systeemin muutoksen mittaroinnin edelläkävijäksi</i>

Taulukko 1.

1.8.2 lin maapoliittinen ohjelma 2018–2022

lin kunnanvaltuusto on hyväksynyt maapoliittisen ohjelman 8.10.2018. Maapoliittinen ohjelma on laadittu tukemaan kunnan maapoliitiikkaa, joka käsittää kunnan maahankintaan ja kaavojen toteuttamiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset kunnan kehittämiselle (MRL 5a §). *Maapoliitiikka ja kaavoitus muodostavat yhdessä maankäyttöpoliitiikan. Keskeisimmät kaavoitukseen liittyvät hankkeet ja toimenpiteet ovat mukana maapoliittisessa ohjelmassa.* Maapoliittinen ohjelma tullaan päivittämään lähivuosina.

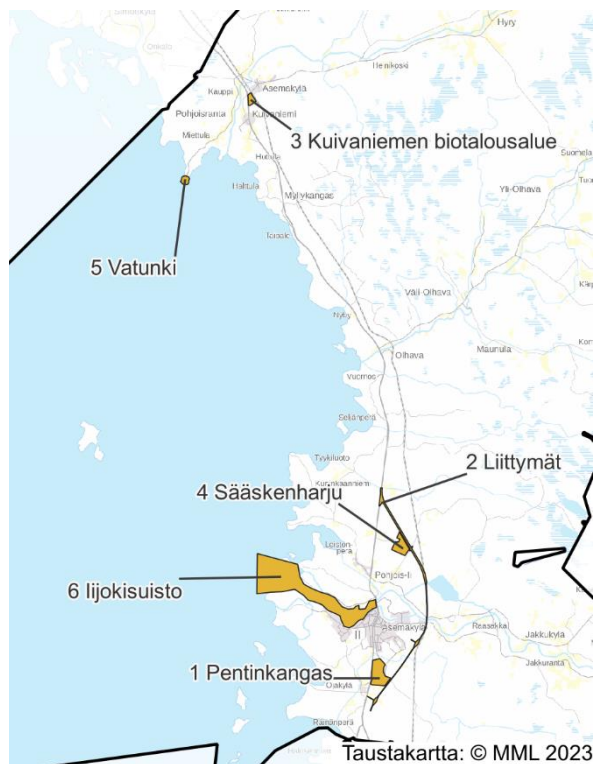
1.8.3 Resurssiviisas li

lin kuntaan on laadittu resurssiviisas li -tiekartta. Viimeisin päivitys tiekarttaan on tehty 1.2.2018. Tiekartassa tuodaan esiin muun muassa lin päästövähennystavoite: kunta tavoittelee 80 % hiilidioksidipäästövähennystä vuoteen 2020 mennessä, mikä on jopa 30 vuotta EU:n ilmastotavoitetta ripeämpi.

1.8.4 lin elinkeino-ohjelma 2025

Elinkeino-ohjelma 2025 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 1.3.2021. lin kunnan elinkeino-ohjelmalla tavoitellaan elinvoimaa kuntaan. lissä kuntatalous on alijäämäinen. On löydettävä keinoja kunnan tulopohjan laajentamiseen ja vahvistamiseen. Menestyvät yritykset ovat kunnan terveen talouden kivijalka. Menestyneet yritykset takaavat kunnan peruspalvelut ja mahdollistavat elinvoiman kertautumisen. Elinkeino-ohjelman käytännön tavoitteena on nostaa lin työllisyysaste 76 %:iin alueiden kehittämisen kautta. Panostamalla kärkialueisiin luodaan kasvun alusta. Elinvoimaa voidaan edistää käytännön toimenpiteillä kuten esimerkiksi maankäytöllä, joukkoliikenteellä, yritysten kasvua tukevilla yrityspalveluilla, korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteiskehittämisellä, innovatiivisilla hankinnoilla ja kuntatiedon avaamisella yritysten käyttöön. Elinkeino-ohjelma on valinnut kuusi kehittämisaluetta: Pentinkangas, Liittymät, Kuivaniemen bionalousalue, Sääskenharju, Vatunki ja lijkisuisi.

Kuva 8.

1.9 Liikenteen kehittämissuunnitelmat

1.9.1 lin jalankulun ja pyöräilyn verkkosuunnitelma

lihin on vuonna 2020 laadittu suunnitelma jalankulun ja pyöräilyn kehittämiseksi. Työssä on toteutettu kohteiden ja reittien sekä niiden hierarkian ja tavoitetason määrittäminen verkon kehittämisen ja kunnossapidon tarpeisiin. Lisäksi työssä on määritelty pyöräilyn ja jalankulun opastuksen periaatteet sekä opastettavat kohteet ja reitit jatkosuunnittelua varten. Keskustaajaman lisäksi suunnitelma koskee myös Kuivaniemen taajamaa.

Kuva 9. Ote suunnitelmasta lin keskustaajaman alueelta (lin kunta / Ramboll 2020).

1.9.2 Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Valtatie 4 ja päärata kuuluvat Euroopan laajuiseen TEN-T-ydinverkkoon. TEN-T-verkko on kaksitasoinen liikenneverkko, joka muodostuu ydinverkosta ja kattavasta verkosta. Ydinverkkokäytävää on esitetty laajennettavaksi Pohjois-Suomeen.

Toimintalinja 1: Pohjoinen vahvemmin osaksi Euroopan liikenneverkkoa

Tavoitetilä 2040:

Pohjois-Pohjanmaa ja koko Pohjois-Suomi on kytketty vahvasti Keski-Euroopan solmupisteisiin sekä pohjoiselle Atlantille Pohjanmeri-Itämeri ja Skandinaavia-Välimeri -ydinverkkokäytävien kautta. Huoltovarmuus ja EU:n sotilaallinen liikkuvuus on taattu Pohjoismaiden välisillä toimivilla yhteyksillä.

TEN-T-ydinverkkokäytävä on Suomessa vuoden 2030 tavoitetilassa. Päärata on kaksoisraiteinen Ouluun saakka. Oulu on saavutettavissa Helsingistä neljässä tunnissa ja Kokkolasta, Rovaniemeltä, Kajaanista sekä Rovaniemeltä tunnissa. Valtatiellä 4 on Helsinki–Kemi-välillä tasainen vähintään 80 km/h matkanopeus henkilö- ja tavaraliikenteessä.

Oulu on TEN-T-verkon merkittävä eri liikennemuodot yhdistävä solmupiste ja Pohjois-Suomen portti maailmalle. Oulun ja Raahen satamat ovat TEN-T-ydinverkon satamia. Oulun lentoasema on ydinverkon lentoasema ja Pohjois-Suomen kansainvälisen liikenteen pääsolmu (noodi), joka on hyvin saavutettavissa naapurimaakunnista.

Toimintalinjan 1 kärkihänke: Pohjoisen saavutettavuutta parannetaan varmistamalla valtakunnan tärkeimpien väylien, pääradan ja valtatie 4, riittävä kapasiteetti ja toimivuus

---

Kaksoisraiteen Ylivieska–Oulu rakentaminen. Hanke toteutetaan vaiheittain rakentamalla ensin puuttuva kaksoisraide Liminka–Oulu-välille ja pidentämällä liikennepaikoja Oulaisissa, Kilpualla ja Kempeleessä. Myöhemmin kaksoisraide laajennetaan välille Ylivieska–Liminka.

Valtatie 4 Oulu–Kemi kehittäminen. Kiireellisimpänä toimenpiteenä toteutetaan lin ohitustie sekä täydennetään ohituskaistoja ja liittymäjärjestelyitä lin ja Kemin välillä.

Keskeinen toimenpide: *Valtatie 4 Oulu–Kemi kehittäminen. Kiireellisimpänä toimenpiteenä toteutetaan lin ohitustie sekä täydennetään ohituskaistoja ja liittymäjärjestelyitä lin ja Kemin välillä.*

Toimintalinja 3: Liikennejärjestelmä kannustaa kestävään liikkumiseen

Tavoite:

Maankäytön ratkaisut, toimintojen sijoittelu ja palveluverkko kannustavat kestävään liikkumiseen ympärivuotisesti. Yhdyskuntarakenne on tiivistynyt ja vähentänyt liikkumistarpeita Oulun kaupunkiseudulla ja aluekeskuksissa. **Laadukas elinympäristö ja luonnon monimuotoisuus edistävät hyvinvointia.**

Kävely- ja pyöräilyolosuhteet kannustavat liikkumaan kestävästi kaupunkiseuduilla, taajamissa ja matkailukeskuksissa. Jalankulku- ja pyöräilyverkot ovat yhtenäisiä, turvallisia, esteettömiä, liikkumaan kannustavia ja hyvin hoidettuja. Kävely ja pyöräily ovat tärkeä osa päivittäisiä matkaketjuja.

Toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat hyvän **sähköisten palvelujen saavutettavuuden** koko maakunnassa. **Liikkumistarve on vähentynyt** toimivien sähköisten palvelujen ansiosta.

Monipuoliset **henkilöliikennepalvelut** kattavat koko maakunnan. Toimiva raideliikenne palvelee keskeisiä alueita.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkko on kattava ja mahdollistaa sähköä tai vähäpäästöisiä polttoaineita käyttävän liikenteen koko maakunnassa.

Toimintalinjan 3 kärkihanke: Rakennetaan Pohjois-Pohjanmaasta kestävä liikunnan pilottimaakunta

Edistetään maakunnan kuntakeskusten ja taajamien kävelyn- ja pyöräilyn investointiohjelmien toteuttamista	
Maankäyttö- ja liikennehankkeiden ilmastovaikutusten arviointimenettelyn pilointi Pohjois-Pohjanmaalla	
Joukkoliikenteen merkittävä palvelutason nosto hyödyntäen mm. henkilökuljetusten yhdistelyn mahdollisuudet	
Ajoneuvoliikenteen vaihtoehtoisien käyttövoimien käytön edistäminen. Edesautetaan sähkö- ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen jakeluverkon toteuttamista: päävastuu on kuitenkin yksityisellä sektorilla. Huomioidaan vähäpäästöisten ajoneuvojen polttoainejakelun ja sähkölatauspisteiden tarpeet liikenteen- ja maankäytön suunnittelussa ml. liityntäpysäköinti tärkeimmässä terminaleissa ja solmupisteissä.	

Toimintalinjan 3 tavoitetilaa tukevat toimenpidekokonaisuudet:

Maankäytön suunnittelun ja liikenteen yhteistyön vahvistaminen.

Lisätään kestävä liikunnan kehittämismahdollisuuksia päästötavoitteiden saavuttamiseksi. Avainasioina ovat yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen kaikilla kaavatasoilla ja palvelujen sijoittamisessa.	
Maankäytön suunnittelun ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen. Suunnitellaan ja otetaan käyttöön maankäytön ja liikenteen mittaroinnin pilotti ja tiedon jakelu mm. sujuvuus, päästöt, ilmanlaatu ja kulkutapaosuudet.	

Sähköisten palvelujen saatavuuden kehittäminen.

Toteutetaan puuttuvat laajakaisayhteydet ja vaikutetaan Jäämeren datakaapelin toteutukseen. Tietoliikenneyhteyksien kehittämisessä huomioidaan uusien sähköisten palvelujen tarpeet mm. kapasiteetin, nopeuden ja tulevien investointi- ja päivitysmahdollisuuksien osalta.	
---	--

Toimintalinja 4: Pohjois-Pohjanmaalla liikkuminen on helppoa ja sujuvaa

Tavoitteet:

Pohjois-Pohjanmaa on johtava alue älyliikenteen kehittämisessä. Toimivat tietoliikenneyhteydet ja kehittynyt liikenneinfra mahdollistavat älyliikenteen käytön. Älyliikenteen palveluilla liikennejärjestelmästä on tullut toimivampi ja turvallisempi.

Uudet liikennepalvelut, kehittyneet maksujärjestelmät ja digitaalinen matkustajainformaatio ovat kaikkien käytössä.

Joukkoliikenne on helposti saavutettavissa ja palvelutasoltaan kilpailukykyinen vaihtoehto kaupunkiseuduilla ja kaukoliikenteen pääyhteyksillä. Turvallinen ja laadukas liityntäpysäköinti mahdollistaa joukkoliikenteen käytön osana matkoja.

Koko maakunnassa julkisesti tuettuja matkoja yhdistellään toisiinsa ja ketjutetaan joukkoliikenteeseen. Kustannustehokkaita ja kaikille esteettömiä liikkumispalveluita kehitetään jatkuvasti.

Pohjoispohjalaiset tiedostavat turvallisen liikkumisen valinnat. Liikkumisympäristö ja liikennejärjestelmä ovat turvallisia kaikille liikkujille. Henkilövahinkoihin johtavat onnettomuudet ovat vähentyneet kaikissa liikkujaryhmissä ja kaikilla kulkutavoilla.

Toimintalinjan 4 kärkihanke: Pohjois-Pohjanmaa on johtava maakunta liikkumisen digitalisaatiossa

Älyliikenteen ratkaisujen edistäminen liikennesuunnittelussa.	
Pilottien toteuttaminen uusien liikennepalvelujen kehittämisen ja käyttöönoton edistämiseksi.	
Tieliikenteen häiriönhallinnan ja häiriötilanteiden tilannekuvan kehittäminen yhteistyössä viranomaisten ja palvelutuottajien kesken.	
Selvitys digitalisaation tuomista mahdollisuuksista matkustajainformaation tuottamiseksi.	
Yhteentoimivien lippu- ja maksujärjestelmien kehittämisen ja käyttöönoton edistäminen.	

1.9.3 Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma

Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030

liitä koskevia kehittämishankkeita:

Hanke ja sisältö	Tavoitteet/perustelu	Kustannusarvio
4* Valtatien 4 Oulu–Kemi -välin kehittäminen lin ohitustie: Ohikulkutie 17 km, 2 eritasoliittymää ja 2 vesistösiltaa Oulun kohdan lisäkapasiteettitarpeen ratkaiseminen ja vaikutusten arviointi, mahdollisesti kolmannet kaistat välille Pateniemi-Kempele, joukkoliikenteen olosuhteiden kehittäminen, ramppien täydentäminen ja melusuojaukset	lin kohdalla tavoitteena on palvelutasopuutteen ja pullonkaulan poistaminen vilkkaasti liikennöidyillä Oulu–Kemi-yhteysväillä. Kyseessä on raskaan liikenteen suosima, vilkkaasti liikennöity tieyhteys ja rajayhteys. Nelostie on Oulun seudulla tärkein sisäinen yhteys sekä pitkämatkaisten yhteyksien solmukohta (vt 8, 20, 22) Vt 4 kuuluu pääväyläin ja on osa TEN-T-verkkoa.	Kustannusarvio 102 M€ (lin ohikulku) + 77 M€
3 Pyöräilyn pääreittien/ baanaverkoston kehittäminen, pyöräilyn opastuksen ja merkittämisen parantaminen, älykäs liikennevalo-ohjaus pyöräilyn pääreiteille sekä pyöräilyn käyttäjälähtöisen ylläpidon ja palvelun kehittäminen. Pyörätiehankkeita toteutetaan erillisen hankelistan mukaisesti.	Tavoitteena on lisätä kestävän liikkumisen kulutapaosuutta. Väyläverkoston kattavuus, turvallisuus, esteettömyys, kunto sekä viihtyisyys ovat keskeisiä kävelyn ja pyöräilyn houkuttavuuteen vaikuttavia tekijöitä.	5 M€/vuosi koko seudulla
Hanke ja sisältö	Tavoitteet/perustelu	Kustannusarvio
7 Joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantaminen <ul style="list-style-type: none"> • sujuvuuden parantaminen ja nopeuttaminen keskustassa, suunnittelu ja toteutus • tarjonnan lisääminen runkolinjoilla • informaatio, lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen • liityntäpysäköintiratkaisujen kehittäminen • Joukkoliikenteen kaluston uusiminen ympäristöystävälliseksi käyttövoimamelvityksen mukaisesti. 	Tavoitteena joukkoliikenteen matkustajamäärien kaksinkertaistaminen vuoteen 2030 mennessä. Matkustamisesta tehdään entistä helpompaa. Liikenteen nopeuttaminen ja täsmällisyyden parantaminen. Kilpailukyvyyn parantaminen suhteessa henkilöautoiluun. Joukkoliikenteen käyttövoiman muutos nopeutetussa aikataulussa vastaa ilmastotavoitteita.	Investoinnit keskustan katuverkollla ja liityntäpysäköintipaikkoihin, kustannusarvio tarkentuu suunnittelun yhteydessä. Liikennevaloetudat 720 000 eur. Informaatiojärjestelmä 200 000 eur. Liikennöintikustannukset arvio 1 M€/vuosi. Käyttövoima, kustannusarvio n. 0,5 – 1 M€/vuosi
8* Älyliikenteen palveluiden kehittäminen erillisen strategian mukaisesti. Älykkäiden liikkumisen ohjauspalveluiden tuottaminen. Liikennejärjestelmän mittaamiseen ja seurannan kehitysprojekti.	Kaupunkiseudun tietotekninen huipputaaminen mahdollistaa pohjoisiin olosuhteisiin soveltuvien älykkäiden liikkumisen oheispalvelujen tuottamisen ja informaation lisäämisen. Parhaita ja kustannustehokkaita käytäntöjä kehitetään ja jalkautetaan pilottien avulla. Asiakkaiden tarpeet huomioidaan digitaalisten palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tavoitteena, että kaikki tulevat ITS-ratkaisut valitaan kestävää liikkumista edistäviksi.	Kustannuksia ei ole arvioitu.
9 Matkojenyhdistelyn kehittäminen ja laajentaminen koko kaupunkiseutua palvelevaksi <ul style="list-style-type: none"> • uusi matkaketjut ja joukkoliikenteen sekä kyytien avaamisen mahdollistava ohjelmisto • välityskapasiteetin lisääminen • seudulliset määrittelyt 	Henkilökuljetusten kokonaisuudet Oulun seudulla ovat noin 25 M€/vuosi ja kasvavat jatkuvasti. Ainoastaan kaupungin sote-kuljetuksia yhdistellään. Tavoitteena tehostaa kuljetusten järjestämistä ja parantaa haja-asutusalueiden palvelutasoa avaamalla julkisesti tuettuja suljettuja kuljetuksia myös muille matkustajille. Jatkossa järjestelmällä pystytään entistä paremmin ratkaisemaan mm. ikääntyvien liikkumistarpeita.	Kustannusarvio n. 0,5 M€ (investoinnit) + ylläpidon lisäkustannus n. 0,2 M€/vuosi Säästöarvio yli 0,5 M€/vuosi
Hanke ja sisältö	Tavoitteet/perustelu	Kustannusarvio
11 Kaupunkiseudun tulevaisuuden joukkoliikennemuotojen selvittäminen. Raitiotien tai vaihtoehtoisen superbussin, seudun sisäistä liikkumista palvelevan junaliikenteen ja joukkoliikenteen kehittämisen selvitykset sekä tavoitteiden määrittely.	Joukkoliikenteen, pikaraitiotien tai superbussin sekä seudun sisäistä liikkumista palvelevan junaliikenteen roolin määrittely kaupunkiseudun liikenteessä (tilanteessa, jossa kaksoisraide on toteutettu.) Jatkoselvitykset. Toteutukseen tähtäävät selvitykset.	Arvio suunnittelukustannuksista 250 000 eur.

Taulukko 2.

Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040

Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040 on seudun kuntien hyväksymiskäsittelyssä helmikuussa 2024.

Suunnitelmassa visiona ja tavoitteena on esitetty seuraavat:

Oulun seutu – kestävästi saavutettavissa 2040

lin kuntaa erityisesti koskettavia tavoitteita on tuotu esille muun muassa kohdassa osaajat- ja toimiva arki:

1) Bussiliikennettä vahvistetaan heti

Kuntien päätöksenteko on keskiössä, jotta bussiliikenteen rahoitusta voidaan lisätä ja sen avulla parantaa palvelutasoa vuosittain joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja matkustajamäärien kasvattamiseksi. Tarjonnan parantaminen varmistaa kysyntää tulevaisuudessa myös lähijunalle ja ratikalle. Kustannustehokkainta joukkoliikenteen parantaminen on ensivaiheessa runkolinoilla sekä alueilla, joilla on enemmän väestöä ja työpaikkoja eli toiminnallisuutta synnyttävää maankäyttöä (ks. liitteet 2-3).

Rahoituksen lisäksi kuntien maankäyttö on avainasemassa; ohjaamalla maankäyttöä joukkoliikenteen vaikutusalueelle vahvistetaan bussiliikenteelle riittävä kysyntä.

Joukkoliikenteen nopeuttaminen on erittäin tärkeä keino sen houkuttelevuuden lisäämiseksi. Helpoin keino nopeuttamiseksi on linjastosuunnittelu, kun resursseja liikenteen järjestämiseen on riittävästi. Lisäksi keskuksissa ja esimerkiksi sisääntuloväylillä tulee toteuttaa muun muassa infratoimenpiteitä, joilla nopeutetaan bussien liikennöintiä kilpailukyvyyn parantamiseksi. Seutulinjojen nopeuttamisessa hyödynnetään myös moottoritien yhteyksiä.

2) Lähijunan toteutuspolku

Ensimmäiseksi neuvotellaan kaukojunien pysähtyminen Kempeleen ja Oulun lisäksi lissä ja Limingassa. Asemakeskuksia toteutetaan ja kehitetään Limingassa, Kempeleessä, Oulussa ja lissä. Limingan aseman infrastruktuuri toteutetaan kaksoisraiteen yhteydessä ja lissä erillisenä yhteistyöprojektina.

Lähijunaliikenne on kuntien maksamaa ostoliikennettä, jonka lipputulot kattavat pienen osan menoista. Kuntien tulee sopia liikenteen kustannusosuudet, johon taulukon 1 arviot antavat pohjaa.

Kunnat, joihin tavoitellaan lähijunaliikennettä, kohdentavat maankäytön aseman lähelle.

Liityntäpysäköinti sekä mahdollinen syöttöliikenne asemille tulee toteuttaa.

Seudun tehtävänä on varmistaa, että valtio rakentaa kaksoisraiteen Ouluun asti. Seudun tavoitteena on että toimet kirjataan MAL-sopimukseen.

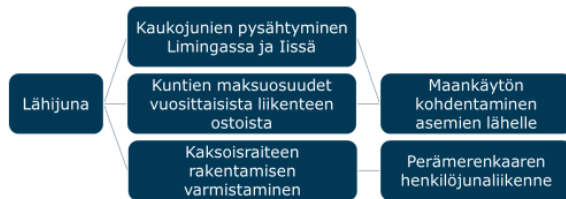
Kun lainsäädäntö mahdollistaa henkilöjunaliikenteen ostoliikenteen järjestämisen alueilla, kannattaa julkisen liikenteen kokonaisuutta arvioida uudelleen. Tulevaisuudessa kaksoisraide voi tarjota

henkilöjunaliiikennyhteydet Perämerenkaaren alueelle saakka, mahdollistaen siten työssäkäyntialueen laajenemisen.

Taulukko 1. Lähijunan liikennöintikustannusten minimi- ja maksimiarviot (Traficomin tutkimuksia ja selvityksiä 8/2022) sekä vuoden 2023 bussiliikenteen kustannusarvion (Oulun kaupunki 2023).

Kunta	Euroa/ vuosi max	Euroa/ vuosi min	Vrt. 2023 bussiliikenteen kustannusarvio
Ii			380 000
Oulu			3 670 000 (kaikista yhteistoiminta- kohteista)
Kempele			1 300 000
Liminka			790 000
Yhteensä	5 460 000	2 080 000	6 140 000

Kuva 8. Lähijunan etenemispolku tiivistettynä.

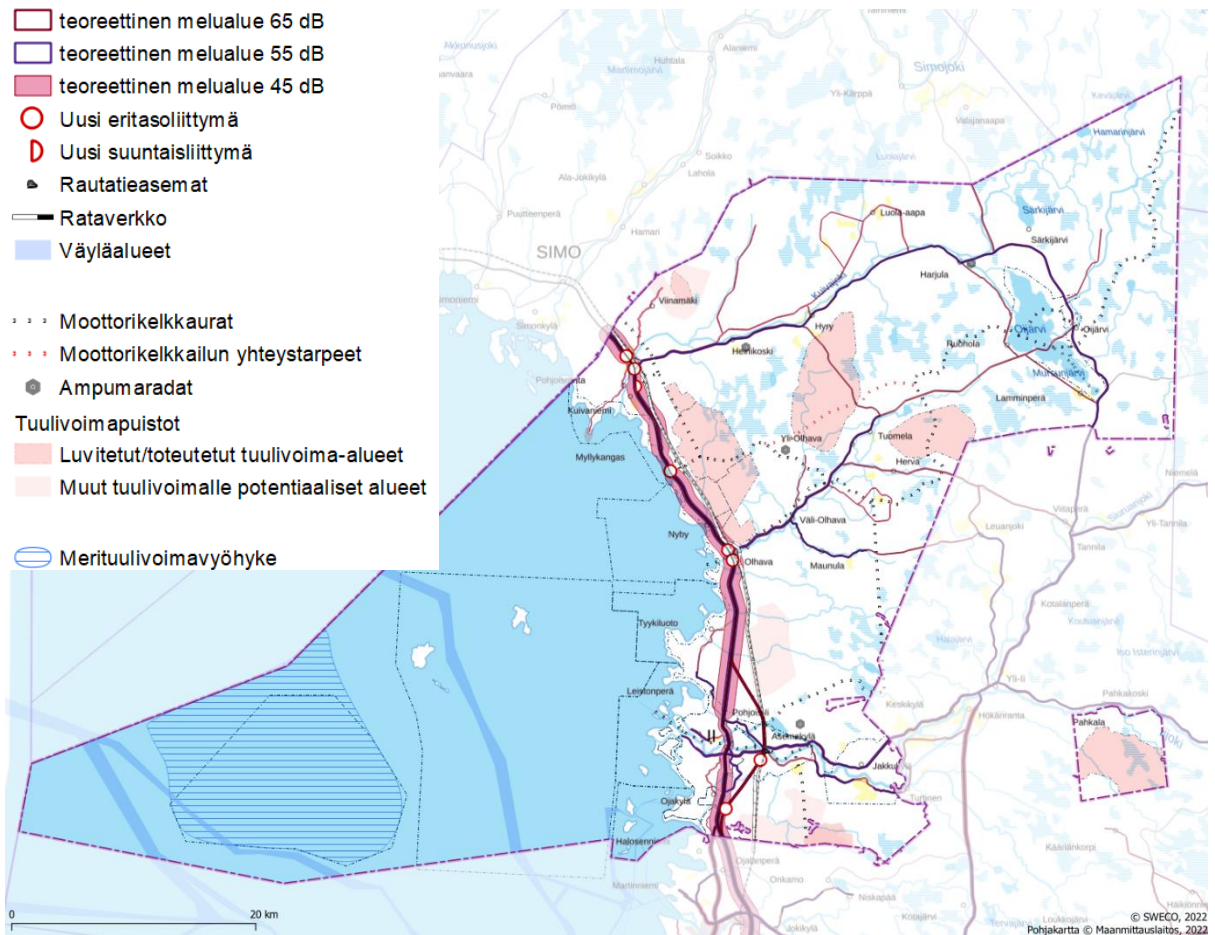
Taulukko 3. Ote liikennejärjestelmäsuunnitelman sivulta 26.

1.9.4 Melu ja värinä

lin päätiestön osalta on tiedossa teoreettiset melualueet, jotka on esitetty seuraavalla kartalla. Valtatien 4 teoreettinen melualue on laajin, mutta tämän osalta tulee huomioida valtatie kehittämissuunnitelmat ja niiden myötä mahdollisesti muuttuva tilanne. Tämän vuoksi teoreettisia melualueita ei ole viety kaavakartalle vaan melu huomioidaan kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä.

Kartalla on esitetty myös rautatie, mutta tämän osalla ei ole saatavilla teoreettisiakaan melu- ja värinä tietoja lin alueelta. Asia on myöskin huomioitu kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä.

Meluvaikutusta on lisäksi monilla alueen toiminnoilla. Näistä kartalle on nostettu moottorikelkkareitit sekä ampumaradat. Tuulivoima-alueiden melualueet esitetään tarkemmissa osayleiskaavoissa joko kaavamerkintöinä tai erillisenä tietona asiakirjoissa. Koska osayleiskaavat jäävät strategisen yleiskaavan valmistumisenkin myötä voimaan, näitä melualueita ei ole tuotu strategiseen yleiskaavaan, vaan asia tulee huomioida tarkemmissa suunnitelmissa.

Kuva 11. Teoreettiset melualueet tiestöltä sekä tuulivoimapaistot.

2 LÄHTÖKOHDAT TEEMOITTAIN

2.1 Luonnonympäristö, maisema ja kulttuuriympäristö

lin kunnan alueella on runsaasti luonnonympäristöjen ja maisemien kannalta erityisiä alueita.

2.1.1 Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet

lin kunnan alueella on seuraavat Natura-alueet (taulukossa myös tunnus ja suojeluperuste):

kohde	tunnus	suojeluperuste *	kunta
Jännessuo	FI1101401	SAC/SPA	li
Litokaira	FI1103827	SAC/SPA	li, Pudasjärvi, Ranua
Mursunjärvi-Lammasjärvi-Mattilanjärvi-Lamminperä	FI1101404	SPA	li
Viitaojanlatvasuo	FI1101403	SAC	li, Oulu
Iso Hirviaapa-Lähteenaapa	FI1101400	SAC/SPA	li
Rimpijärvi-Uusijärvi	FI1101405	SAC/SPA	li, Simo
Veittiaapa	FI1301603	SAC/SPA	li, Simo
Iso-Saarisuo-Hoikka-suo-Musta-aapa	FI1301604	SAC/SPA	li, Simo
Tuuliaapa-Iso-Heposuo	FI1101402	SAC/SPA	li
Kusisuo	FI1106401	SAC/SPA	li, Oulu
Hiastinlahti	FI1100600	SAC/SPA	li
Iijoen suisto	FI1100601	SAC	li
Perämeren saaret	FI1300302	SAC/SPA	Kemi, Tornio, Simo, li, Oulu, Hailuoto
Kyttikarinnokka	FI1101406	SAC	li
Röyttä	FI1100602	SAC	li

* EU:n jäsenmaat ehdottavat alueitaan Natura 2000 -verkostoon. Näitä luontodirektiivin mukaisia alueita kutsutaan SCI-alueiksi. Lopullisen päätöksen verkostosta tekee Euroopan komissio. Päätöksen jälkeen jäsenmaa määrittelee verkostoon otetut alueet erityisten suojelutoimien alueiksi eli SAC-alueiksi. Niillä toteutetaan kyseisten luontotyyppien ja lajien kannalta tärkeitä suojelutoimenpiteitä. Lisäksi verkostoon kuuluu lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita eli SPA-alueita.

Valtionmaiden suojelualueita ovat

- Jännessuon soidensuojelualue (SSA110096)
- Tuuliaavan-Ison Heposuon soidensuojelualue (SSA110079)
- Ison Hirviaavan-Lähteenaavan soidensuojelualue (SSA110078)
- Rimpijärven-Uusijärven soidensuojelualue (SSA110084)
- Ison Saarisuon-Hoikkasuon-Musta-aavan soidensuojelualue (SSA120119)
- Lapiosuon-Ison Äijönsuon soidensuojelualue (SSA120173)
- Veittiaavan soidensuojelualue (SSA120118)

Näiden lisäksi lin kunnan alueella on useita yksityismaan luonnonsuojelualueita.

lin kunnan alueella on lintuvesiensuojeluohjelman, soidensuojeluohjelman ja vanhojen metsien suojeluohjelman kohteita.

Lintuvesiensuojeluohjelman kohteet ovat (sulkeissa tunnus ja kunta):

- Mursunjärvi-Lammasjärvi-Mattilanjärvi-Lamminperä (LVO110239, li)
- Hiastinlahti (LVO110233, li)

Soidensuojeluohjelman kohteet ovat (sulkeissa tunnus ja kunta):

- Jänessuo (SSO110430, li)
- Iso-Hirviaapa-Lähteenäapa (SSO110421, li)
- Tuuliaapa-Heposuo (SSO110422, li)
- Rimpijärvi-Uusijärvi (SSO110482, li, Simo)
- Iso-Saarisuo-Hoikkasuo-Musta-aapa (SSO120480, li, Simo)
- Kuisuo (SSO110435, li, Oulu)

lissä on myös soidensuojelun täydennysohjelmaehdotuksen kohteita: Nybyn-Heposuon suokehityssarja, Luujoki, Koiransuo ja Kauniinlamminaapa (Alanen ja Aapasuo 2015), Syrjäsuu-Kiviara ja Ryöskarin-Ihanalammen suokehityssarja. Lisäksi alueella on yksi vanhojen metsien suojeluohjelman kohde, Tuuliaavan laajennus (AMO110147).

li sijoittuu alueelle, jossa on useita linnuston kannalta arvokkaita alueita. Kansainvälisesti arvokkaita lintualueita (IBA-alueita (BirdLife Suomi)) ovat:

- Krunnien saaristo
- Litokaira (sijaitsee lin, Pudasjärven ja Ranuan kuntien alueella)
- Veittiaapa-Ristiaapa (jonka pääosa sijaitsee Simon kunnan puolella)

Suomen arvokkaita lintualueita (FINIBA (BirdLife Suomi)) ovat:

- Tuuliaapa-Iso Heposuo
- Krunnien saaristo
- Haukiputaan letot – Santapankki (ovat osin Oulun kaupungin puolella)
- Simon-Kuivaniemen suokeskittymä
- Panumajärven ympäristön suot
- Litokairan alue
- Iso Hirviaapa-Tora-aapa-Lähteenäapa

MAALI-hankkeessa on kartoitettu maakunnallisesti tärkeitä pesimä- ja kerääntymäalueita. Sen suolinnustoseelvityksen mukaisia kohteita lissä ovat:

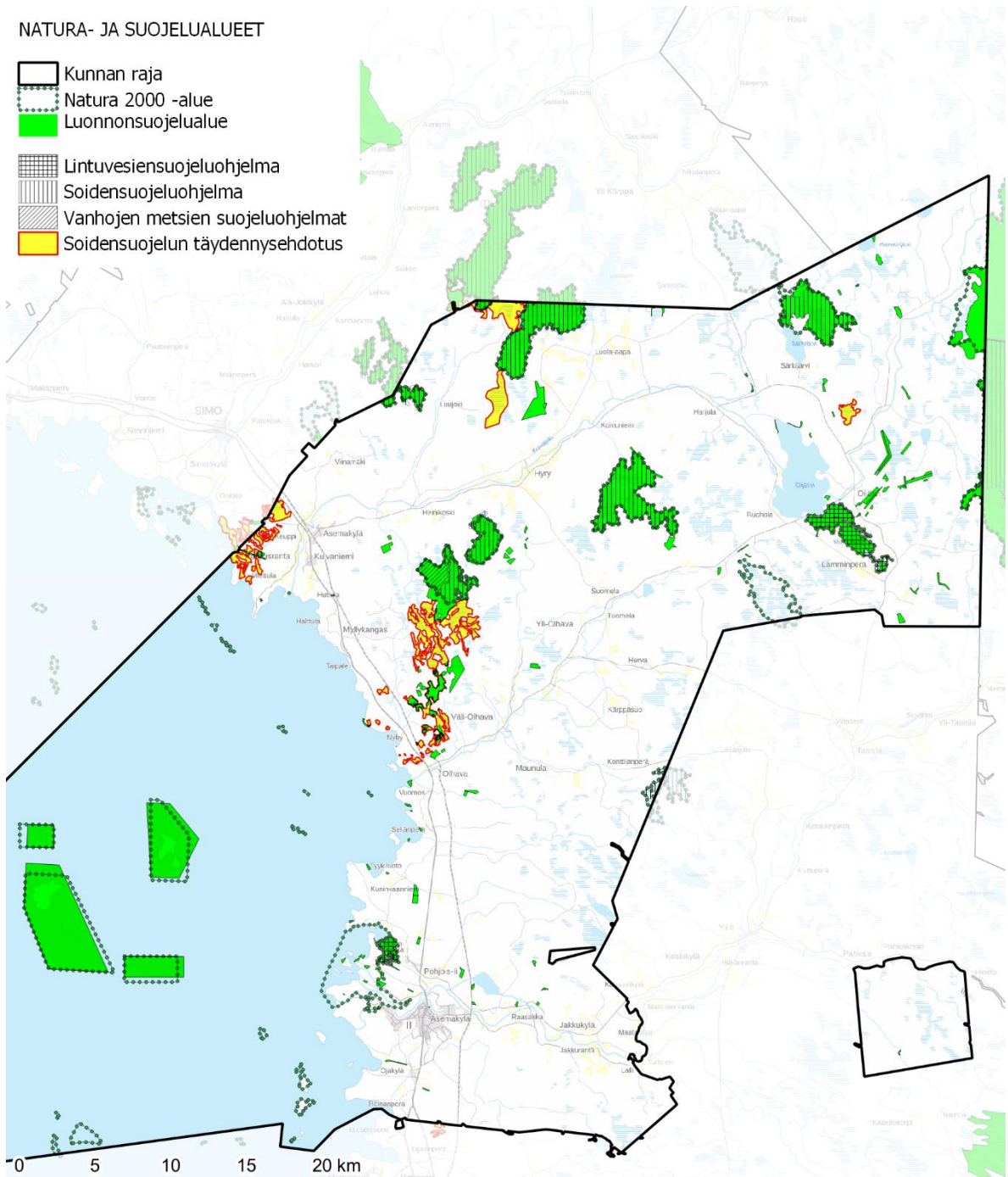
- Polvisuo
- Leväsuon länsiosa
- Leväsuon itäosa
- Koiransuo
- Karahkalamminsuo

Yleisesti MAALI-hankkeessa Maakunnallisesti tärkeitä lintualueita lissä ovat Krunnien saaristo, Haukiputaan lettojen alue ja lissä kulkeva Syyspetoreitti.

BirdLife Suomi on laatinut selvityksen lintujen päämuuttoreiteistä Suomessa. Lintulajien päämuuttoreitit ovat usein erilaiset keväällä ja syksyllä.

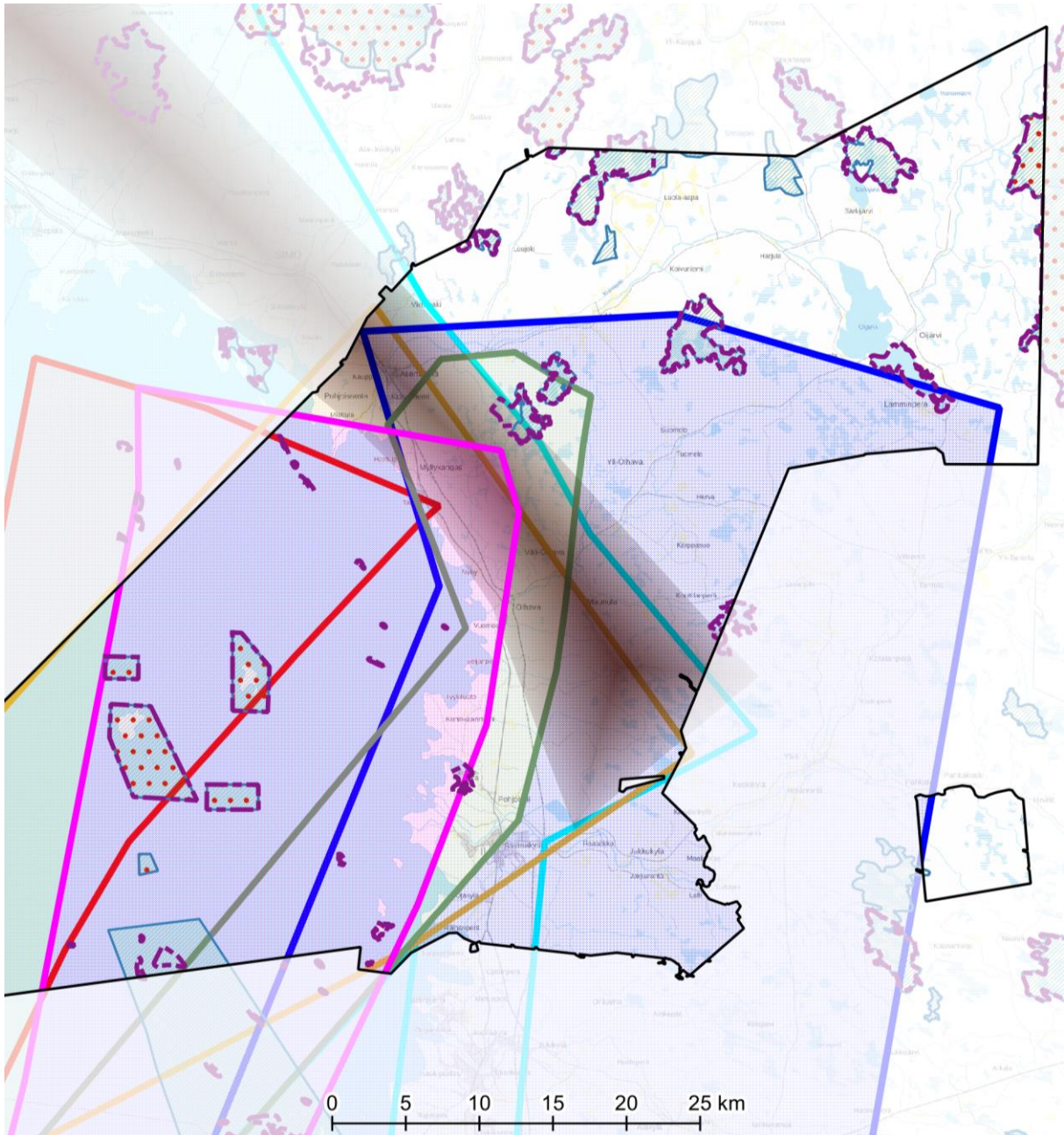
NATURA- JA SUOJELUALUEET

- Kunnan raja
- Natura 2000 -alue
- Luonnonsuojelualue
- Lintuvesiensuojeluohjelma
- Soidensuojeluohjelma
- Vanhojen metsien suojeluohjelmat
- Soidensuojelun täydennys ehdotus

Pohjakartta: © MML 2023, Aineisto: SYKE 2023

Kuva 12. Kartta lin tuulivoimaselvityksestä (liite 6).

Merkinnät

Lintualue FINIBA	Kevätmuuttoreitit kuikkalinnut	Syysmuuttoreitit Maakotkan, Mehiläishaukan, Hiirihaukan ja Piekanan syysmuuttoreitti
Lintualue IBA	kurki	
Natura SPA -alue	maakotka	
	merikotka	
	piekana	
	pilkkasiipi	

Pohjakartta: © MML 2023
Aineisto: Birdlife 2023

Kuva 13. Kartta merkittävistä lintualueista.

2.1.2 Muut luonnonarvoalueet

lissä on valtakunnallisesti arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia. Alueet on osoitettu sivun 47 kartassa.

2.1.3 Pinta- ja pohjavedet

lin alueella sijaitsee useita järviä ja jokia. Kunnan pinta-alaan kuuluu myös laajasti merialuetta. Kunnan pinta-alasta 1 206,02 km² on merialuetta ja 52,35 km² sisävesiä.

Kunnan alueen merkittävimmät vesistöt ja niiden ekologinen tila:

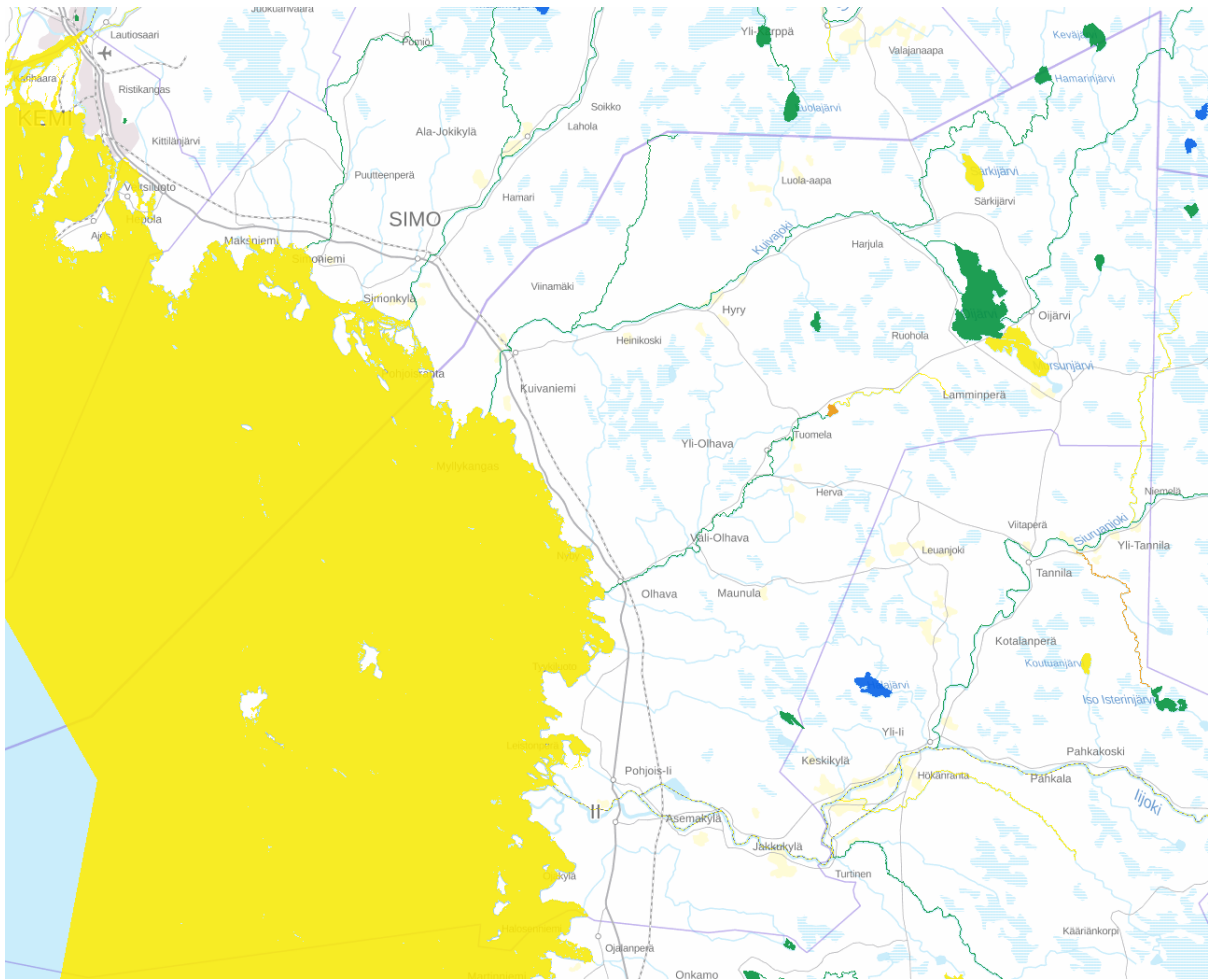
Joet:

- Kuivajoki: hyvä.
- Luujoki: hyvä.
- Hamarinjoki: hyvä.
- Kivijoki: hyvä.
- Kuivajoki: hyvä / tyydyttävä.
- Muhojoki (ei luokkaa)
- Iijoki: tyydyttävä, voimakkaasti muutettu
- Liesoja (ei luokkaa)

Järvet:

- Hamarinjärvi (hyvä)
- Leväjärvi (hyvä)
- Torajärvi (hyvä)
- Kaihuanjärvi (välttävä)
- Särkijärvi (tyydyttävä)
- Oijärvi (hyvä/tyydyttävä)
- Iso Palojärvi (hyvä)

Meren ekologinen tila lin rannikkoalueella on tyydyttävä.

Kuva 14. Iin vesistöjen ekologinen tila (SYKE vesikartta).

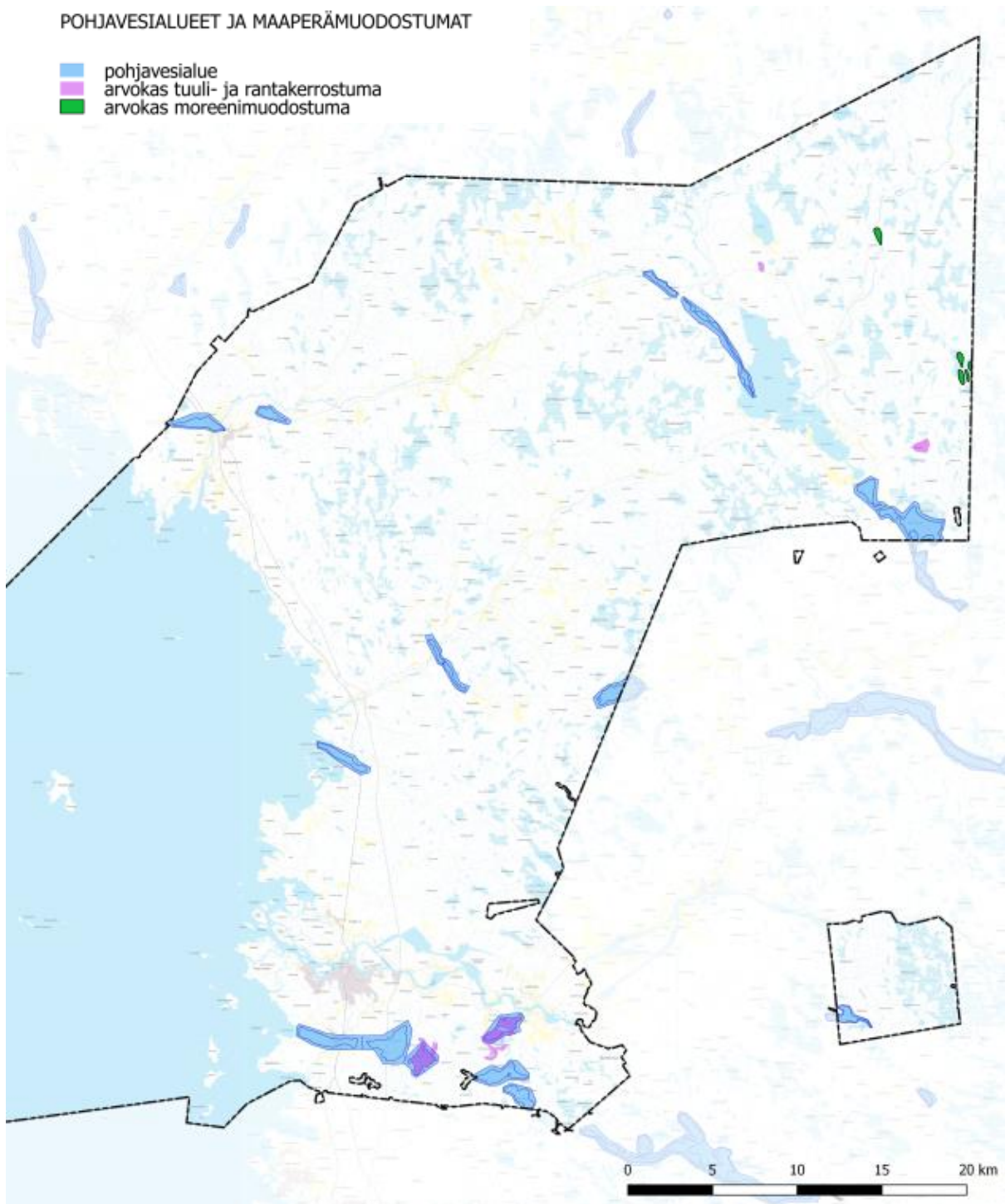
Pintavesien ekologinen luokittelu Iin alueella. Ote SYKE:n Vesikartta -palvelusta (Laadultaan erinomaiset on osoitettu sinisellä, hyvät vihreällä, tyydyttävät keltaisella, välttävät oranssilla ja huonot punaisella. Lisäksi voimakkaasti muutettuihin omat merkintänsä.) *Luettu 10.8.2023.*

Iin kunnan alueella on yhteensä 16 pohjavesialuetta. Pohjavesialueiden sijainnit on esitetty alla olevassa kartassa. Lisäksi Iin kunnan alueella on neljä arvokasta tuuli- ja rantakerrostumaa, Särkiahonkangas, Kotakangas, Kauniinlamminkangas ja Isokankaanrakka, sekä kaksi arvokasta moreeni muodostumaa, Pyykumpu ja Kompsanhyöteikkö, joiden sijainnit on myös esitetty alla olevassa kartassa.

POHJAVESIALUEET JA MAAPERÄMUODOSTUMAT

- pohjavesialue
- arvokas tuuli- ja rantakerrostuma
- arvokas moreenimuodostuma

SWECO

Pohjakartta MML 2020, Aineistot: Ympäristöhallinto 2020

Kuva 15. Kartta lin tuulivoimaselvityksestä (liite 8). Enklaavin pohjavesialuetta ei lasketa enää tärkeäksi tai vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi (pohjavesialueiden tilanne tarkistettu 3/2022).

2.1.4 Maisema

lin alue kuuluu osana Pohjanmaata keskiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, jossa kasvillisuuden yleisilme on karu, mutta seudulla on paljon erikoisia kasvillisuustyyppisiä. Metsät ovat enimmäkseen puolukkatyyppin männikköjä, koivun osuus lisääntyy kohti pohjoista. Alueella on runsaasti aapasoita. Rannikkoalueella näkyvät maankohoamisen myötä muodostuneet kasvillisuusvyöhykkeet. Alueelle tyypillisiä ovat laidunnetut rantaniityt. Rannikolla kasvillisuus on omaleimaista, ja lajistossa on olosuhteisiin sopeutuneita endeemisiä kasvilajeja.

Suomi on jaettu kymmeneen maisemamaakuntaan, joista osa jakautuu edelleen seutuihin (Suomen ympäristöministeriö, maisema-alueetöryhmä) (viereinen kuva 16.). li kuuluu Pohjanmaan maisemamaakuntaan ja siinä Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon maisemaseutuun. Pohjanmaalla maasto on suhteellisen tasaista, ja alueella vaihtelevat mannerjäätikön muovaamat moreenialueet sekä jäätikköjokien sedimentaation tuloksena syntyneet loivapiirteiset alueet. Mannerjäätikön kerrostamien moreenialueiden ohella laajoilla alueilla on tasaisia savikkoalueita tai sora- ja hietikkoalueita, joille ovat tunnusomaisia laajat muinaiset rantavallikentät. Rannikolla (ja Hailuodossa) on laajoja dyynikenttiä.

Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon alueelle tyypillisiä piirteitä ovat mereen laskevat joet ja jokilaaksoissa sijaitsevat kapeat viljellyn maan vyöhykkeet. Viljelysmaan osuus vähenee kohti pohjoista ja järviä on hyvin vähän. Kylät sijaitsevat yleensä jokilaaksoissa pienillä kumpareilla, ja lisäksi asutusta on myös jokien rantamilla. Alueelle tyypillisiä maisemia ovat jokien suistoalueiden ja jokilaaksojen asutus ja viljelysmaisemat, lakeuden alueen laajat viljelysmaisemat ja rantaniityt sekä rannikkoalueen maankohoamisalueet, rantakerrostumat ja dyynikentät.

Lähteet: Wikipedia ([Suomen maisemamaakunnat – Wikipedia](#)) ja Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015.

2.1.5 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon keskinäistä vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristö on kokonaisuus, johon kuuluvat kulttuurimaisemat, rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö.

Kulttuuriympäristö kuvastaa osaltaan lin kunnan historiaa. Kirjallisissa lähteissä li mainitaan kappelina ensimmäisen kerran vuonna 1374, ja hallinnolliseksi pitäjäksi li muodostettiin vuonna 1445. li on niin sanottu emäpitäjä, johon kuului pitkään laajasti nykyistä Pohjois-Pohjanmaata ja Lappiakin: Haukipudas, Kiiminki, Ylikiiminki, Yli-li, Pudasjärvi, Ranua, Kuivaniemi ja Simo. Väestöllinen kehitys lissä oli melko hidasta 1500-luvulla, mutta vilkaistui 1600-luvulla, taantui 1700-luvulla (ison- ja pikkuvihan hävitysten seurauksena) mutta kääntyi kasvuun 1700-luvun lopulla. Erityisen voimakasta kehitys oli 1800-luvun puolivälistä alkaen. Suomen ensimmäinen höyrysaha aloitti lissä vuonna 1860, ja saha oli paikkakunnan ensimmäinen merkittävä matkailunähtävyys. Samana vuonna, 1860, toimintansa aloitti lin kirjastolaitos, vuonna 1875 lin koululaitos ja 1858 ensimmäinen kauppa Pohjois-lin Akolassa. 1800-luvun loppupuolella lohibusnes siirtyi oululaisilta iiläisille,

ja samoihin aikoihin aloitettiin myös puutavaran vienti Röytän satamasta sekä lijoen uitto. Puutavaran laivausta kesti vuoteen 1969 ja uitto päättyi 1988. Li on siis pitkään ollut asuttu alue, jossa ihmistoiminta on jättänyt merkittäviä jälkiä maisemaan. Vuonna 2007 lin ja Kuivaniemen kunnat perustivat uuden lin kunnan, jolloin lihin liittyi myös laajemmin alueita sisämaasta.

Kulttuurimaisema

Kulttuurimaisemia ovat ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta muovautunut maaseudun maisema sekä ihmistyön tuloksena syntynyt kaupunkimaisema. Kulttuurimaisemaan kuuluvat myös perinnebiotoopit.

lin kunnan alueella asutus tukeutuu Perämereen laskeviin jokiin: Iijokeen, Olhavanjokeen ja Kuivajokeen. Jokilaaksojen väliin rajautuvat harvaanasutut metsäiset selännealueet.

Iijoki on historiallisesti ja maisemallisesti arvokas joki, jolla on historiallista merkitystä kulkuväylänä, uittoväylänä, matkailukohteena ja virkistyskäytössä. Iijokivarressa asutus ja viljelyalueet tukeutuvat jokeen. Jokisuistossa maisemallisessa solmukohdassa sijaitsee lin taajama. Iijokivarressa asutustihentymänä erottuvat mm. Asemakylä, Yliranta, Raasakka, Jakkukylä ja Jakkuranta. Iijokivarressa kulttuuriympäristössä näkyy edelleen joen merkitys vanhastaan tärkeänä väylänä, johon alueen asutus tukeutuu. Jokisuistossa oli jo keskiajalla tunnettu satama- ja kauppapaikka, jonka keskuksena oli lin Hamina. Iijoki on ollut merkittävä pääliikenneväylä ja tärkeä lohijoki, joka toimi myös uittoväylänä. Uitto synnytti jokisuulle myös puunjalostusteollisuutta: suistossa toimi Kestilän saha, joka oli Suomen ensimmäinen höyrysaha.

Olhavanjokivarressa asutus ja pienialaiset viljelyalueet reunustavat jokea kapeana, katkonaisena nauhana. Harvaa asutusta ja viljelyksiä on myös Olhavanjokeen laskevien kapeampien jokien varsilla. Olhavanjoen suulla on Olhavan kylä.

Kuivajokisuistossa sijaitsevat Kuivaniemen kirkonkylä ja rautatien varteen rakentunut Kuivaniemen taajama (entinen Kuivaniemen kunnan keskustaajama). Kauempana kuivajokivarressa asutus on harvaa ja jokea reunustavat paikoin kapeana nauhana pienialaiset, metsien katkomat viljelyalueet. Kapeaa jokilaaksoa ympäröivät laajat asumattomat suovaltaiset metsäalueet.

lin kunnan alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Simon rannikon kulttuurimaisemat, sijaitsee kuitenkin kunnan välittömässä läheisyydessä Simon kunnan puolella.

Simon rannikon kulttuurimaisemat ovat Perämeren rannikon edustavia, perinteisiä ja vauraita elinkeinomaisemia. Historiallisesti monikerroksisten maisemien arvot perustuvat lukuisiin rantaniittyihin ja muihin perinnebiotooppeihin, vanhoihin rakennuksiin ja tielinjoihin, rikkaaseen kalastus- ja uittohistoriaan sekä kylien sosiaalisesta ja taloudellisesta kehityksestä kertovaan asutusrakenteeseen. Simon rannikon maisemia leimaavat myös maankohoaminen sekä Simojoen suistokehitys, jotka ovat synnyttäneet useita erilaisia luontotyyppisiä ja maastonmuotoja. Simoon on perustettu vuonna 2015 valtakunnallinen maisemanhoitoalue.

Kuva 17. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Simon rannikon kulttuurimaisemat. Kartta VAMA 2021.

lin kunnan alueella on viisi maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita:

- Ijoen suun kulttuurimaisemat
- Jakkukylän kulttuurimaisema Ijokivarressa
- Krunnit
- Kuivajoen suun kulttuurimaisema
- Harjulan kulttuurimaisema Kuivajokivarressa

Ijoen suun kulttuurimaisemat:

Ijokisuisto on sekä kulttuurihistoriallisesti että maisemallisesti erittäin arvokas maisemakokonaisuus. Maisema-alueella on useita valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi (RKY 2009) määriteltyjä kokonaisuuksia. Maisema-alueen kehityksen taustalla vaikuttaneiden elinkeinojen monipuolisuus näkyy kulttuuriympäristössä edelleen. Ijoki hahmottuu maisema-alueen runkona, johon rakentaminen tukeutuu. Joki on sekä kulttuurihistoriallisesti että maisemallisesti erittäin merkittävä. Ijoelle avautuvat näkymät ovat olennainen osa maisemakuva. Jokisuistossa on edelleen olemassa merkkejä siellä menneinä aikoina harjoitetuista elinkeinoista, kuten kalastuksesta, uitosta ja teollisesta toiminnasta. Niiden säilyttäminen on kulttuuriympäristön historiallisen kerroksellisuuden kannalta tärkeää.

Jakkukylän kulttuurimaisema Ijokivarressa

Ijoen varsilla vastapäätä toisiaan sijaitsevien kylien, Jakkukylän ja Jakkurannan, muodostama kokonaisuus on maisemallisesti arvokas. Maisema-alueen runkona on maiseman halki loivina kaarteina mutkitteleva, paikoin suvanneiksi laajeneva Ijoki sivu-uomineen.

Krunnit

Krunnien saariryhmä on maakunnallisesti arvokas esimerkki Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon alueen saaristosta. Maisemassa näkyvät maankokoamisen vaikutukset. Saariin liittyy historiallisia, arkkitehtonisia ja

maisemallisia arvoja. Ulkokrunni on eräs Suomen edustavimpia merenkulun rakennusperinnön kohteita. Saariin liittyy myös luontoarvoja. Ulkokrunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009).

Kuivajoen suun kulttuurimaisema:

Kuivajokisuisto ja joen rannoilla sijaitsevat Pohjoisrannan kylä ja Kuivaniemen kirkonkylän ranta-alueet ovat maakunnallisesti arvokas kokonaisuus. Pohjoisrannan kylä on hieno, eheä maisemallinen kokonaisuus. Talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavat rakennukset, niitä ympäröivät viljelysalueet ja jokivartta myötäillen kulkeva vanha tie muodostavat monimuotoisen ja pienipiirteisen, edustavan kokonaisuuden. Alueella on vanhan ja perinteisen maaseudun kulttuurimaiseman leima. Maisema-alueelle tyypillisiä, omaleimaisuutta luovia rakennustyyppisiä alueella ovat kalastuselinkeinoon liittyvät vanhat rakennukset, verkkovajat ja venesuoajat.

Harjulan kulttuurimaisema Kuivajokivarressa:

Harjulan alue on esimerkki perinteisistä viljelysmaisemista ja asutuksesta Kuivajokivarressa. Viljelysalueet ovat pienialaisia ja rakennukset arkkitehtuuriltaan ja ominaispiirteiltään varsin vaatimattomia, mutta sellaisina ne kertovat alueen kehityksestä ja historiasta.

lissä on maakunnallisesti (M) ja paikallisesti (P) arvokkaita perinnemaisemia:

- Nybyn niityt ja kedot (M)
- Niittysaari (P+)
- Satakari (P)
- Papinkarinletto (P)
- Vasikkasaari, karjalaidun (P)
- Praavanlahden pohjoisranta (P-)
- Praava (P-)
- Vasikkasaari, lammaslaidun (P-)
- Honkakoski (P+)
- Näsiönkosken rantalaidun (P+)
- Kaupinsaaret (P)
- Pappilansaaret (P)
- Heinikosken laidunhaka (P-)

Lähteet: Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015, Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet VAMA 2021.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennetun kulttuuriympäristön käsite viittaa sekä konkreettisesti rakennettuun ympäristöön että maankäytön ja rakentamisen historiaan, ja tapaan, jolla se on syntynyt. Rakennettu kulttuuriympäristö muodostuu yhdyskuntarakenteesta, rakennuksista sisä- ja ulkotiloihin, pihoista, puistoista sekä erilaisista rakenteista (kuten esimerkiksi kadut tai kanavat).

lin kunnan alueella kylät ja taajamat sijaitsevat pääasiassa rannikolla ja jokivarsilla. Suurimpia asutustihentymiä lissä ovat rannikolla jokisuistoissa sijaitsevat lin taajama, Kuivaniemen taajama (Asemakylä) ja Olhavan kylä. Iijokivarressa asutus ulottuu lähes katkeamattomana Yli-lin taajaman seudulle saakka. Jokivarressa on kylien muodostamia tihentymiä. Kuivajoen ja Olhavanjoen varsilla asutus harvenee huomattavasti rannikolta sisämaahan päin. Oijärven rannoilla on harvaa asutusta.

lin kunnan alueella sijaitsee seitsemän valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) edustavaa aluekokonaisuutta:

- Akolan tila
- lin Haminan vanha satama- ja kauppapaikka
- lin Röytän luotiasema
- Pohjanmaan Rantatie

- Pohjanmaan teollisuuden kartanot
- Pyramidikattoiset kesänavetat
- Ulkokorunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta

Akolan tila:

Akolan tilan päärakennus 1700-luvun lopulta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan merkittävimpiin myöhäiskustavilaisen ajan rakennuksiin. Rakennuksen interiöörit ovat säilyneet hyvin.

lin Haminan vanha satama- ja kauppapaikka:

Keskiajalta periytyvä satama- ja kauppapaikka, lin Hamina on Pohjanmeren jokisuiden tärkeimpiä historiallisia markkinapaikkoja Kalajoen Plassin ohella. Suunnittelemattomasti rakennetun alueen säilynyt tiivis rakenne kertoo ajallisesta syvyydestä.

lin Röytän luotiasema:

lin Röytän luotiasema on hyvin säilynyt 1800- ja 1900-lukujen taitteen luotiasema osana varsin hyvin säilynyttä satamamiljöötä.

Pohjanmaan Rantatie / Ränänperäntie, Ojakyläntie, Hiivalantie, Kantolantie, Seljänperäntie, Huttulantie-Vanhatie ja Onkalonperäntie:

Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin läänin alueella pitkään ainoa maantie.

Pohjanmaan teollisuuden kartanot / Nyby:

Pohjanmaalla ei ole ollut kartanolaitosta, mutta maakunnassa 1800-luvulla vaikuttaneen teollisuusporvariston kartanomaiset patruunarakennukset ovat verrattavissa kartanoiden päärakennuksiin. Pohjanmaan teollisuuden 1700- ja 1800-luvun patruunarakennuksiin pihapiireineen ja lähiympäristöineen liittyy Pohjanmaan ja Suomen historiassa poikkeuksellista henkilö-, maanomistus- ja yhteiskuntahistoriaa sekä maaseudun varhaista teollistumishistoriaa. Meren rannalla lin Olhavassa 1784 toimintansa aloittaneen Nybyn lasiruukin rakennuksista on jäljellä 1840-luvulla rakennettu suuri päärakennus ja valtava kivinavetta, lasipruukista vain perustusten rauniot.

Pyramidikattoiset kesänavetat / Haapaniemi ja Halttu:

Pyramidikattoisen kesänavetan ainutlaatuinen rakennustyyppi on kehittynyt Pohjois-Suomessa ja -Ruotsissa, jossa kesähyönteisten kiusa on suurin. Karjarakennustyyppin tunnusmerkkinä on pyramidinmuotoinen katto.

Ulkokorunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta:

Ulkokorunnin merenkulkuun liittyvä rakennuskanta ovat hyvä esimerkki eristyneissä oloissa toimineesta merenkulun virkamiesyhdykunnasta. Hyvin säilynyt ja monipuolinen rakennuskanta sijaitsee ympäristössä, jossa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia luotiaseman lakkauttamisen jälkeen.

lin kunnan alueella on kaikkiaan 10 maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä edustavaa aluekokonaisuutta:

- Asemankylän raitti ja lin rautatieasema
- Hevoskallion huvilat
- Karhunsaaari, Veijola
- Kauppila
- Liedes
- Oijärven säännöstelykanava
- Pihlajakarin kalastajakylä
- Raasakan voimalaitosalue
- Rajala
- Sassintien raitti

Asemankylän raitti ja lin rautatieasema

Asemankylä on hyvä esimerkki rautatieaseman tuntumaan rakentuneesta kyläasutuksesta. Kylä sijaitsee maisemallisesti hienolla paikalla lijoen eteläisellä rannalla lin rautatieaseman ympäristössä. Pohjoiseteläsuuntainen rautatie kulkee kylän läpi. Kyläkokonaisuuteen kuuluu olennaisena osana lijoen yli johtava kaksikerroksinen teräsristikkosilta, jossa rautatie kulkee sillan ylätasolla ja maantie alatasolla. Se on paitsi kulttuurihistoriallisesti arvokas silta, myös merkittävä maamerkki.

Hevoskallion huvilat

Hevoskalliolla, Olhavanlahden rannalla Olhavanjokisuiston pohjoispuolella, on neljä huvilaa 1900-luvun alkupuolelta. Tonteilla on huvilarakennusten lisäksi talousrakennuksia: saunat, aittarakennuksia, varasto- ja liiterirakennuksia sekä huussit. Huvilatontit sijaitsevat kallioisessa maastossa harvaan rakennettuna nauhana. Metsä erottaa huvilatontit toisistaan. Pihoista avautuvat hienot näkymät Olhavanlahdelle. Huvilat ovat hienoja ja hyvin säilyneitä esimerkkejä 1920- ja 1930-lukujen vapaa-ajanrakennuksista.

Karhunsaaari, Veijola

Alue on edustava esimerkki talonpoikaisesta rakentamisperinteestä Iijokivarressa. Karhunsaaressa lijoen pohjoisrannalla pihapiirit sijaitsevat ryppäinä jokea kohti viettävällä rinteellä. Alueella on useita Veijolan suvun pihapiirejä. Konintien pohjoispuolella sijaitsevat Veijolan punaiset asuinrakennukset ja pihapiirejä rajaavat lukuisat talousrakennukset erottuvat kylämaisemassa yhtenäisenä kokonaisuutena. Konintien eteläpuolella Veijolan pihapiirit ja Liedes muodostavat kapeiden rantaan johtavien teiden varsille monimuotoista, useista toisiinsa nivoutuvista pihapiireistä koostuvaa kylämiljöötä. rakennusryppäitä ympäröivät viljelyksessä olevat pienet peltoalueet. Alueella on myös uutta asutusta. Konintieltä avautuu näkymiä joelle ja joen eteläpuolelle lin Haminaan.

Kauppila

Aluekokonaisuus on edustava, kerroksellinen esimerkki Iijokivarren rakennusperinteestä. Minnalän ja Pahkalan rakennukset sekä Kauppilanmäen koulurakennus ovat hyvin säilyneitä esimerkkejä talonpoikaisesta rakennusperinteestä. KulttuuriKauppilan ateljeetalo täydentää hyvin kokonaisuutta.

Liedes

Liedeksen rakennusryppäeseen kuuluvat Liedeksen ja siitä aikanaan erotettujen Huhtalan ja Sipolan talot. Pihapiirit sijaitsevat rykelmänä viljelysalueiden reunustamalla mäellä, viljelysalueiden halki kiemurtelee kapea Liesoja. Kokonaisuus edustaa seudun talonpoikaista rakentamisperinnettä. Rakennusryppäs, jonka keskuksena on punaisten talousrakennusten ympäröimä Huhtalan kookas keltainen päärakennus, näkyy maamerkkikohteena valtatielle 4.

Oijärven säännöstelykanava

Oijärven säännöstelykanava johtaa Oijärven pohjoispäästä Kuivajokeen. Kanavan rakennustyöt aloitettiin 1920-luvulla. Tuolloin Hannu Särkiaho rakennutti jauhopalkalla Oijärveen kanavaa saadakseen lisää viljelysmaata. Kanava säännöstelypatoineen rakennettiin loppuun 1960-luvulla. Vuonna 1989 kanavaan rakennettiin uusi säännöstelypato ja entinen poistettiin käytöstä.

Pihlajakarin kalastajakylä

Ulkokrunnin Pihalajakarin kalastajakylä on rakennettu pääosin 1900-luvun puolivälin paikkeilla. Pihlajakarissa on yhdeksän hirs- ja lautarakenteista kalastajamökkiä: Eskon kämpppä, Holman kämpppä, Erkin kämpppä, Erkin sauna, jäähuone, Erkin vaja ja putuaari, Pentin kämpppä, Lassin kämpppä ja Oskarin kämpppä.

Raasakan voimalaitosalue

Raasakan voimalaitosalue kertoo lijoen vesivoimarakentamisesta. Voimalaitosalueeseen kuuluu 1960 ja 70-luvuilla rakennetut voimalaitos, konttori, teollisuus- ja varastohalleja sekä asuinalue.

Rajala

Rajala on edustava esimerkki Iijokivarren perinteisestä asutuksesta. Maatilojen viljelyalueet ovat osa kokonaisuutta. Pienialainen viljelymaisemakokonaisuus sijaitsee Iijoen etelärannalla, Iijokeen laskevan kapean ojan varressa. Peltoalueet sijaitsevat laaksopainaumassa ojan varsilla, pihapiirit Iijoen rantatörmällä laaksoaluetta rajaavien selänteiden reunoilla. Alueella sijaitsevissa Ala-Rajalan ja Yli-Rajalan pihapiireissä on arvokasta, talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavaa rakennuskantaa.

Sassintien raitti

Olhavanjoen eteläpuolella joen rantatörmällä kulkevan kylänraitin varrella on vanhaa asutusta. Tie kulkee jokitörmällä maastonmuotoja myötäillen. Asuinrakennukset sijaitsevat tien etelälaidalla harvana nauhana, talousrakennukset pihojen ympärillä. Tien pohjoislaidalla maasto viettää jyrkästi kohti jokea. Rinteessä on muutamia vanhoja ranta-aittoja. Joen pohjoispuolella avautuu eteläpuolta tasaisempi viljelymaisema. Raitilta jokimaisemaan avautuvien näkymien taustalla on laaja tuulivoima-alue.

Yksittäiset kohteet

Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet (pihapiirit ja rakennukset) sijaitsevat pääasiassa rannikolla ja jokivarsilla. Valtaosa arvokohteista keskittyy suurimpiin kyliin ja taajamiin: Iin taajamaan ja muihin Iijokivarren kyliin, Olhavan kylään ja Kuivaniemen suualueen kyliin. Oijärveä ympäröivillä alueilla on muutamia kohteita.

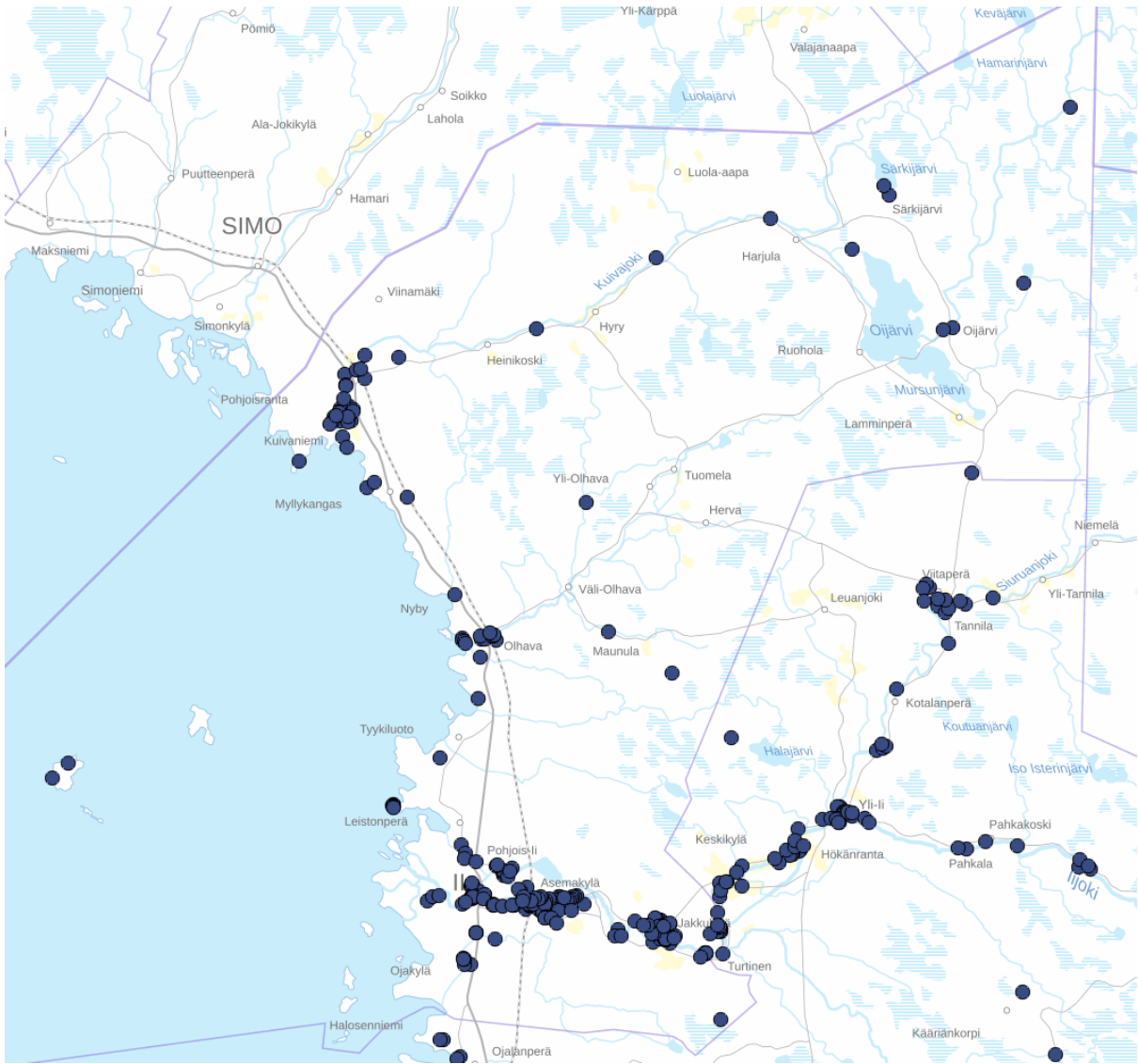
Lähteet: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009, Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 / Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava.

Suojellut rakennukset

Suojeltuja rakennuksia ovat:

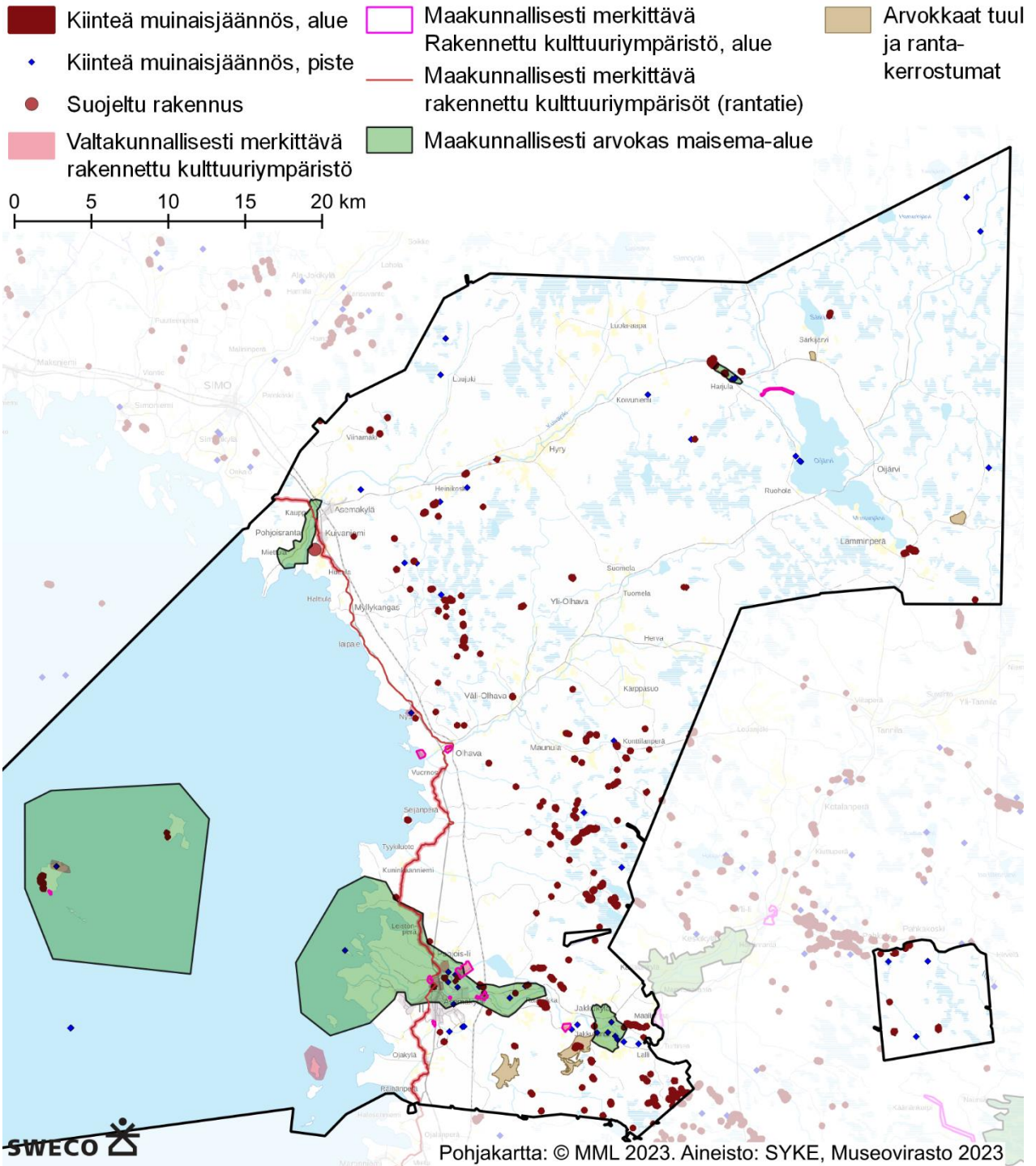
- Kuivaniemen kirkko (kirkkolaki)
- Koiviston tila (laki rakennusperinnön suojelemisesta)
- Hulkon mökki (laki rakennusperinnön suojelemisesta)

Kuva 19. Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet Iin kunnan alueella. Kartta Kioski-tietokanta.

Kulttuuriympäristö ja maisema

Kuva 20. Iin kulttuuriympäristö ja maisema

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat kiinteät muinaisjäännökset, löytöpaikat, hylät sekä niin kutsutut muut kulttuuriperintökohteet. Muinaismuistolaki (295/63) rauhoittaa lain tarkoittamat kiinteät muinaisjäännökset ja yli 100-vuotiaat hylät (muinaismuistot on rauhoitettu ja alueiden kaivaminen, peittäminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty). Muut kulttuuriperintökohteet eivät ole muinaismuistolain tarkoittamia

kiinteitä muinaisjäänöksiä, mutta niillä voidaan katsoa olevan alueellista tai paikallishistoriallista merkitystä ja niitä voidaan ottaa kaavoituksessa ja muussa maankäytössä huomioon.

lin kunnassa on runsaasti arkeologista kulttuuriperintöä; kivikautisia kohteita, erilaisia kivirakenteita kivikauden lopulta alkaen, poikkeuksellisia rautakauden lopun kohteita ja myös historiallista aikaa (tiedot ovat peräisin muinaisjäänösrekisteristä, katsottu tammikuussa 2024). Ajantasaiset tiedot löytyvät kulttuuriympäristön palveluikkunassa nähtävillä olevasta muinaisjäänösrekisteristä osoitteesta www.kyppi.fi.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta on hyvä huomioida, että inventointitilanne kunnassa on epätasainen ja kunnassa on huomattavan laajoja alueita, joilla selvityksiä ei ole tehty. Tällä hetkellä tiedossa olevien kohteiden alueellinen jakautuminen antaa suuntaa kohteiden sijoittumiselle kunnan alueella, mutta on mahdollista, että tulevien hankkeiden yhteydessä tavataan joiltakin alueilta runsaastikin ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäänöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä (Pohjois-Pohjanmaan museo 2020).

Alla listattuna lin kunnan alueella esiintyvät kiinteät muinaisjäänökset:

KOHDENIMI	Muinaisjäänöstunnus	KOHDENIMI	Muinaisjäänöstunnus
Aaltokangas	139010034	Heiniojankangas	1000028174
Ahvenperä	1000039890	Heinisuonkankaat	1000028177
Ala-Jakku	1000035100	Hepokangas	1000025208
Alimmainen Palosuo	1000020341	Hietaharju SW	139010067
Antinaapa 1	1000019795	Hietakangas	972010071
Antinaapa 2	1000019796	Hiidenkangas	139010015
Antinjärvi 1	1000019797	Hiidenkangas SE	139010016
Antinjärvi 2	1000019798	Hirsikangas (Hirsimaa)	1000000030
Antinjärvi 3	1000019799	Honkipalo	1000025216
Antinjärvi 4	1000019800	Hopiakangas	1000025209
Antinkangas 2	1000038623	Huhtaharju	139010036
Etelä-li Mäkelänmutka 1	1000012890	Huopisenoja	139010041
Etelä-li Mäkelänmutka 2	1000012893	Härkkimenmaankangas	972010072
Etelä-li Sorosenperä	1000012888	li Illinsaari Suutarinniemi	1000019094
Haarakangas	1000000041	lin Hamina	1000011507
Haarakoski (Haarala)	1000000038	Illinsaari	1000019724
Haaramoukku N 1	972010046	Illinsaari 3 (Pirttitörmä)	1000023381
Haaramoukku N 2	972010047	Illinsaari 4	1000023383
Haaramoukku N 3	972010048	Illinsaari 5	1000023384
Haaramoukku NW	972010054	Illinsaari 6	1000023385
Hangasjärvi W	139010050	Illinsaari 7	1000027754
Hangaskangas	139010035	Illinsaari 8	1000030864
Hanhikangas	1000025211	Iso Heinisuo NE	1000028180
Hankokangas	1000039471	Iso Kiviharju	972010067
Hankokankaan laki	139010052	Iso Palojärvi luode 1-3	1000028598
Hankopalo	139010020	Isokangas	139010039
Hautakangas	1000020337	Isokangas etelä (Yli-li)	1000019096
Hautakangas 2	1000020338	Isokangas itä (Yli-li)	972010052
Hautalampi	1000020339	Isokangas itäkoillinen (Yli-li)	972010051
Isokangas SE (Yli-li)	972010053	Laukanniemi	1000035099
Isokangas W 1 (Yli-li)	972010049	Laukuharju	139010021
Isokangas W 2 (Yli-li)	972010050	Laukkupalo	1000000031
Isokangas W 3 (Yli-li)	1000023722	Laukkupalo 2	1000025210
Isokangas W 4 (Yli-li)	1000023723	Lehdonmaa	1000039892

KOHDENIMI	Muinaisjäännöstunnus	KOHDENIMI	Muinaisjäännöstunnus
Isokangas W 5 (Yli-li)	1000023724	Liedes	139010038
Isomaa (Yli-li)	1000019097	Linkkamaa 1	1000025214
Jakku 2	1000035103	Liskonnoro SW	139010056
Jakkuranta 1	1000035093	Liskonnoron kämppä	139010055
Jakkuranta 2	1000035094	Liskonnoron kämppä N	1000025206
Jakkuranta 3	1000035095	Liskonsuo itä	1000020344
Jussinkangas	139010040	Liskonsuo länsi	1000020343
Juusola	1000035090	Lohisuvanto	1000046804
Jänespudas/Juusola	1000000044	Lohisuvanto 2	1000046807
Jättiläishalme	1000002769	Loukasmaa	1000019803
Jääräaho	1000000039	Lukkarinkangas	1000002932
Kaihuanvaara 1	1000038683	Makkarakangas	139010053
Kaihuanvaara 2	1000038684	Makkarakangas 2	1000039481
Kalkkimaa	1000000004	Martimonsuo	1000024247
Kangaslammi NE	139010042	Metistönniemi	1000035092
Kauniinlamminkangas	972010069	Metsäpirtinkangas	1000000007
Kauppilankangas	1000038756	Sonninotsamaa	1000000026
Kettukangas	1000039469	Metsäpirtinsuo	139010024
Kiimakangas	1000039509	Muhojoen eteläranta	1000039488
Kirkasvetisenlampi lounas	1000027009	Muhojoki eteläranta 2	1000039489
Kiviharju	139010012	Muhojoki eteläranta 3	1000039492
Kiviharju 2	1000041373	Muhojoki eteläranta 4	1000025218
Kivikkokangas	1000025213	Muholampi	1000020345
Klaavunharju	1000000032	Murhakaarto	1000019801
Kontioaho	1000000040	Mustalampi länsi	1000038682
Konttikangas W	139010026	mustamaa itä	1000012054
Konttioja	1000020342	Mustamaa pohjoinen	1000039508
Korkiakangas	1000000027	Mustikkakangas koillinen	139010028
Koskelansuo	1000018942	Mustikkakangas N	139010027
Kovasinsuo etelä	1000039889	Mustikkakangas SW	139010054
Kuivaniemi Isokangas	292010040	Mustikkasuo SW	139010049
Kuivattulampi luode	1000039472	Myllykangas NE	1000039470
Kumpeleenharju	139010059	Mäkisuo	1000027008
Kurjenkangas	1000022763	Mäntyselkä 2	972010044
Kynkäänharju	139010019	Mäntyselkä N 1	972010045
Kyöpelinharju	139010030	Mäntyselkä N 2	1000027676
Kärrymäki	139010043	Nauruanoja	1000013205
Lalli	1000035091	Nauruansuo	139010005
Lammasoja	1000035098	Nybyn lasitehdas	1000039510
Lamminkangas	1000047035	Närhikangas	1000000034
Lamminkangas Tiensuu	1000000029	Närränharju	1000013215
Lampurinkorpi	139010013	Näsiönkangas	1000018943
Oijärvi Närrä	1000000033	Näsiönkangas länsi	139010010
Orastinvaara	1000023492	Tukkikari	1000039381
Pahkakoski 4 Koskela	139010063	Tuliniemi	139010023
Pahkakoski etelä	1000016516	Tuohenkiskojoankangas	1000012919
		Tuomola 2	

KOHDENIMI	Muinaisjäännöstunnus	KOHDENIMI	Muinaisjäännöstunnus
Palolamminsuo	1000018117	Tuomola 3	1000012922
Palolampi	1000018116	Tuuliräme	1000037315
Palolampi luode	1000027005	Uiskari 1	1000012913
Palolampi länsi	1000027006	Uiskari 2	1000012916
Palolampi pohjoinen	1000028596	Ulkokrunni	139010003
Parviaisenkangas W	139010045	Ulkokrunni, Pohjanharju	1000016418
Paskaharju	972010070	Vesisuo länsi	1000039380
Pentinkangas	139010011	Veskankangas	1000000035
Pikku Kiviharju	972010066	Viittikangas	1000039467
Pikku Kiviharju itä	1000035089	Vuornoskangas 2	1000025217
Pikku Klaavusuo	1000039468	Vuornoskangas voimalinja	139010057
Pirttimaa	1000025215	Vuornosoja länsiranta	1000039477
Pitkämaa	139010017	Välikangas	139010051
Pohjois-li Pääkkölänoja	1000012879	Välikangas 2 (länsi)	1000026811
Pohjois-li			
Raasakkasuvanto	1000012856	Välikangas 3 (lounainen)	1000026812
Pohjois-li Tuomola 1	1000012886	Välikangas 4	1000039430
Porokahojensuo S	139010047	Välikangas, Ahvenlampi	1000039891
Poropellonkangas	1000020336	Välöjoja S	972010068
Portinkumpu 1	1000016571	Vänttilänsuo etelä	1000040186
Putaanaja	1000027082	Yhteinenmaa	751010071
Pyöriälampi	1000020963	Ylimmäinen Kortinkangas	972010041
Raasakkakangas	139010022	Ylimmäinen Pihlajajärvi N	139010033
Raasakkakangas 2	1000041201	Yli-Rajala	1000035097
Rahkasuo koillinen	1000028546	Ylirannanaho	1000000036
Rautatiesilta NW	139010031	Yläpudas	1000047041
Riitakorpi	139010048	Äijänkumpu	139010060
Ritamaa 2	1000019802		
Ritamaa 3	1000047766		
Ritamaa 4	1000047767		
Ritamaa S 1	139010032		
Ritamaa S 2	1000028253		
Rontti	1000016417		
Räihänkangas	1000035104		
Sammakkoperämaa	1000000042		
Sammakkosuo länsi	1000027678		
Sanaskoski	1000000028		
Selkäletto 1	1000011130		
Selkäletto 2	1000011131		
Suittisuo	1000020340		
Sulajärvet SE	139010044		
Säynäjärvenkangas	1000000009		
Säynäjärvi Eteläinen	1000000006		
Säynäjärvi Laukkuoja	1000000008		

Taulukko 3.

2.1.6 Virkistys

Pohjois-Pohjanmaan 2.vaihemaakuntakaavan yhteydessä laaditussa virkistysverkkoselvityksessä (2015) esille nostetut alueet:

Merkittävyysluokat (lyhennelmä):

- A. *Merkittävyysluokka A kattaa Pohjois-Pohjanmaan maakunnan merkittävimmät matkailu- ja virkistyskokonaisuudet. Selvitetyt alueet muodostuvat kansallispuistoista tai muista merkittävistä luonnonalueista sekä matkailukeskusten alueista. Alueet ovat siten olemassa olevia, pääosin jo melko pitkälle kehitettyjä matkailu- ja virkistyskokonaisuuksia.*
- B. *Merkittävyysluokkaan B kuuluvat Oulun seudun keskeiset ulkoilu- ja lähivirkistysalueet, virkistyskäytön kannalta merkittävimmät joet sekä muita luonnon virkistyskäytön kannalta vähintään maakunnallisesti vetovoimaisia alueita.*
- C. *Merkittävyysluokan C-kohteilla on vähintään seudullista merkitystä osana Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoa.*
- D. *Merkittävyysluokkaan D sijoittuu edustavia luonnonalueita sekä olemassa olevia virkistyskohteita. Kohteet ovat luonnonympäristöltään melko yksipuolisia (luonnon ja maiseman vaihtelevuus), eikä niiden lähialueella ole merkittävästi pysyvää asutusta. Alueet sijoittuvat etäälle olemassa olevista matkailukeskuksista. Kohteista noin puolella on olemassa niiden virkistyskäyttöä tukevaa palveluvarustusta.*

Litokaira (merkittävyysluokka C) (nro 16)

Vetovoimatekijät

Litokaira on luonnontilaisen erämaaluonnon suojelun kannalta merkittävimpiä koko Suomessa, sillä alue on suurin yhtenäinen aapasuokokonaisuus napapiirin eteläpuolella. Laajojen, yhtenäisten soiden ja usein luonnontilaisten kangasmetsäsaarekkeiden muodostama mosaiikki, luonnontilaiset vesistöt sekä monipuolinen lajisto sisältyvät alueen tärkeimpiin luontoarvoihin. Alueen linnuston suojelullinen merkitys on suuri. Virkistyskäytön näkökulmasta erämaisuus ja luonnontilaisuus ovat alueen keskeisiä arvoja.

Luonnon virkistyspalvelujen kysyntä

Alue on nykyisin omatoimisten retkeilijöiden ja luontoharrastajien erämainen vaelluskohde. Lähialueen asukkaille alue on merkittävä metsästys- ja marjastuskohde. Kohde on melko vaikeasti saavutettavissa.

Palvelut/palveluvarustus

Litokairan olemassa olevaan palveluvarustukseen kuuluu autiotupia, laavuja, lintutorni ja luontopolku sekä opasteita.

Pääosin Pudasjärven ja Ranuan puolella.

Iijoki (merkittävyysluokka B) (nro 17)

Vetovoimatekijät

Aluekokonaisuus kattaa Iijoen kokonaisuudessaan sekä sen merkittävimmät sivujoet.

Valtakunnallisesti merkittävä ja tunnettu joki- ja kulttuuriympäristö. Jokivarressa on sekä erämaisuuksia että asutusta; joki Iin, Yli-Iin, Pudasjärven ja Taivalkosken taajamien sekä useiden kylien läpi. Joen rakentamattomat osuudet ja sivujoet ovat vetovoimaisia jokiretkeilyn kannalta. Jokikokonaisuutta täydentävät maisemallisesti merkittävät järvet ja järvilajentumat Pudasjärvellä ja Taivalkoskella. Luonnon ja maisemien lisäksi niiden ympärillä kylissä on myös arvokasta, rakennettua kulttuuriympäristöä. Jokivarren kulttuuriarvoista kertovat osaltaan lukuisat arvoalueet, muun muassa valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Pudasjärvellä ja Taivalkoskella. Kierikkikeskus Yli-Iissä on tunnettu arkeologinen esihistoria- ja kulttuurimatkailukeskus.

Luonnon virkistyspalvelujen kysyntä

Joella on merkittävä arvo virkistyskäytössä alueen asukkaille ja loma-asukkaille. Iijoella ja sen latvajoilla on myös laajempaa vetovoimaa muun muassa vesiretkeily- ja virkistyskalastusalueena. Iijoki ja sen sivuhaarat

Siuruanjoki, Pärjänjoki, Livojoki ja Korpijoki ovat melojille sopivia kohteita. Ijoen vesistö on suosittu kalastusalue sekä paikallisille asukkaille että laajemmalle harrastajajoukolle.

Palvelut/palveluvarustus

Monipuoliset matkailu- ja retkeilypalvelut jokivarressa, mm. Pudasjärven ja Taivalkosken alueella. Kalastukseen liittyviä tukikohtia ja laavuja on rakennettu pitkin jokivartta, erityisesti koskiosuuksien rannoille. Kurenalus-Syöte-välille on toteutettu vesiretkeilyreitti. Melontakeskus Taivalkoskella ja kalastuskeskus Kipinässä. Kierikkikeskus Yli-lissä.

lin-Haukiputaan luontokohteet (Merkittävyysluokka C) (nro 20)

Vetovoimatekijät

Aluekokonaisuuteen kuuluvat Ijoen suisto, lin Röyttä sekä Haukiputaan Martinniemen-Halosenniemen luonto- ja kulttuuriympäristön kohteet. Aluekokonaisuuden vetovoimatekijöinä mm. meri, maankohoamisrannikon luonto, linnusto. Iijokisuun maakunnallisesti arvokas maisema-alue, lin Hamina, Röntän saaren historia ja Martinniemen saha-alue. Aluekokonaisuus liittyy Kiiminkijoen ja Virpiniemen kokonaisuuksiin.

Luonnon virkistyspalvelujen kysyntä

lin Röyttään tehdään vuosittain noin 10 000 käyntiä. Käyttäjinä paikalliset ja lähikuntien asukkaat, veneilijät ja purjehtijat. Lähiasutuksen määrä lisää kohteiden merkittävyyttä. lin Röyttä kuuluu Oulun seudun ulkoilukohteet-verkostoon.

Palvelut/palveluvarustus

lin Röntän retkisatama, vuokratuvat Lastaaja ja Luotsila, kota, tulentekopaikka, leikkipaikka ja luontopolku. Iijokisuistossa venesatama.

Kuivajoki-Oijärvi (merkittävyysluokka C) (nro 54)

Vetovoimatekijät

Aluekokonaisuus käsittää Kuivajoen ja Oijärven alueen.

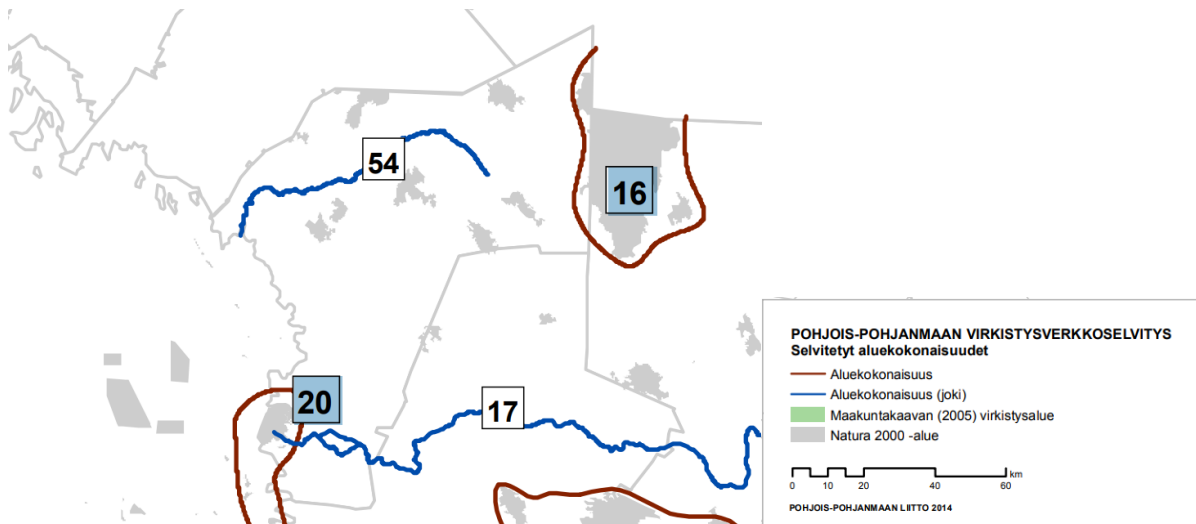
Kuivajoki laskee Oijärvestä Perämereen. Vesistöalue on suojeltu koskiensuojelulailla ja Kuivajoki on kuulunut kansainväliseen Salmon Action Plan -ohjelmaan, jonka tavoitteena on lohikantojen palauttaminen entisiin lohijokiin. Jokiosuus Oijärvestä mereen on kokonaan rakentamaton. Oijärvi on arvokas lintuvesi; sen eteläosan lintuedet kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Oijärvi on kunnostettu vuosina 2005-2007. Kunnostushankkeen yhteydessä Järven virkistyskäyttöarvoa parannettiin mm. vesikasvillisuuden poistamisella, raivaamalla umpeenkasvaneita rantoja sekä rakentamalla venesatama, uimaranta, pysäköintialue ja lintutorni.

Luonnon virkistyspalvelujen kysyntä

Kuivajoki on kalastus- ja melontakohde. Joki on laskettavissa noin kuukauden ajan jäiden lähdöstä. Oijärvi on niin ikään sekä paikallisten että kauempaakin tulevien suosima kalastuskohde; järvellä järjestetään vuosittain vetouistelukilpailut. Aluekokonaisuus on hyvin saavutettavissa valtatieltä 4 sekä Kuivaniemen ja Oijärven väliseltä tieltä.

Palvelut/palveluvarustus

Kuivajokivarteen on lähinnä virkistyskalastajien käyttöön rakennettu muutamia nuotiopaikkoja laavuineen ja tieltä opastus niille. Oijärvellä on kylän yhteinen uima- ja veneranta sekä lintutorni.

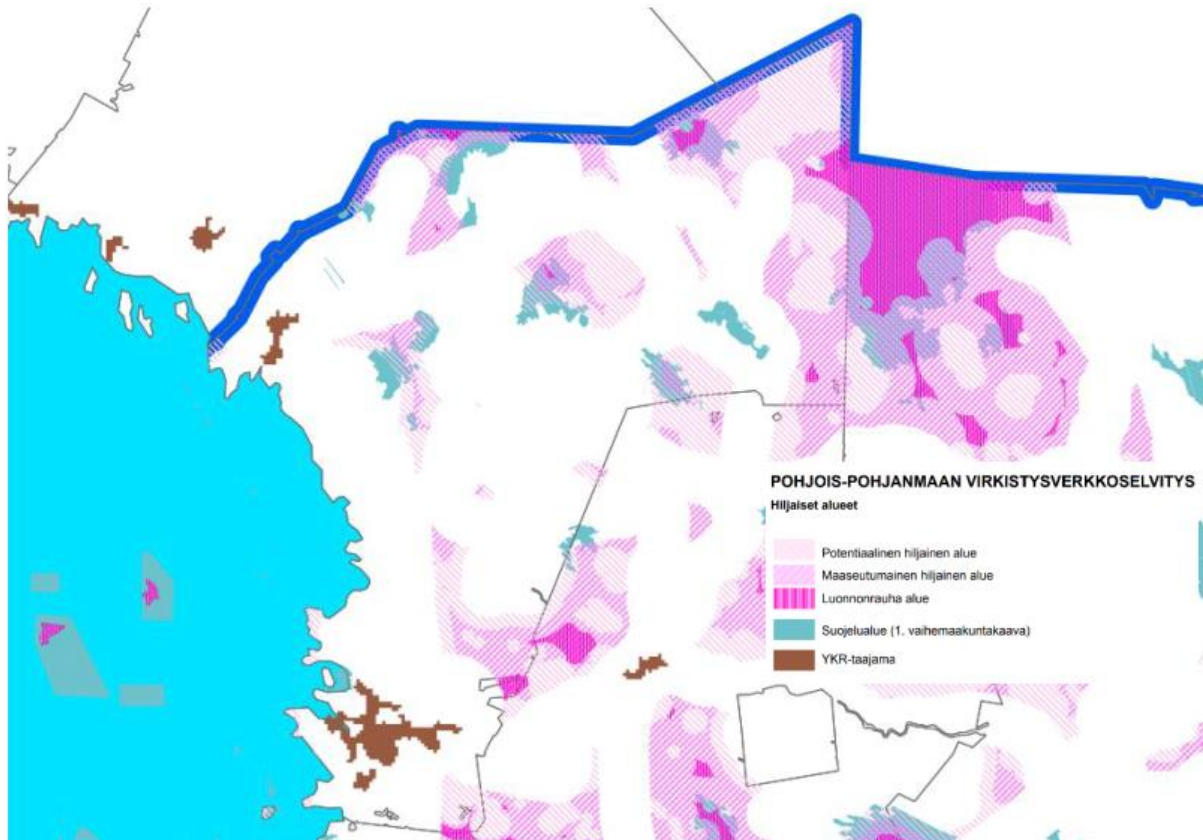

Kuva 21. Ote selvityksen kartasta (Selvityksessä arvioidut aluekokonaisuudet).

2.1.7 Hiljaiset alueet

Pohjois-Pohjanmaan 2.vaihemaakuntakaavan yhteydessä laaditussa virkistysverkkoselvityksessä (2015) on kartoitettu maakunnan hiljaisia alueita. Selvityksessä on muodostettu kolme hiljaisuusluokkaa: potentiaaliset hiljaiset alueet, maaseutumaiset hiljaiset alueet sekä luonnonrauha-alueet. Alueiden luokittelussa on hyödynnetty erilaisia suojavyöhykkeitä.

Valtaosa tunnistetuista lin kunnan maa-alueelle sijoittuvista alueista ovat potentiaalisia tai maaseutumaisia hiljaisia alueita. Valtaosa luonnonrauha-alueista sijoittuu kunnan koillisreunaan.

Kuva 22. Ote Pohjois-Pohjanmaan 1.vaihemaakuntakaavan virkistysverkkoselvityksen hiljaisia alueita koskevasta kuvasta 2 (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015), kuva 22 lin tulivoimaselvityksestä.

2.2 Asuminen, palvelut ja elinkeinot

Asuminen liissä keskittyy keskustaajamaan, Kuivaniemen taajamaan, merenrannikolle ja jokien varsiin. Myös Oijärven alueella on vakituista asutusta.

Kunnan yhdyskuntarakenne on varsin hajautunut ja yksittäisiä asuinrakennuksia on laajasti eri puolella kuntaa. SYKE:n YKR-aineiston mukaisen yhdyskuntarakenteen aluejaon mukaan taajama-aluetta sijoittuu kunnassa keskustaajaman ja Kuivaniemen taajaman alueille. Kyläalueita sijoittuu Ojakylän, Jakkukylän, Olhavan, Myllykankaan ja Hyryn alueille. Pienkyliä on useita eri puolella kuntaa.

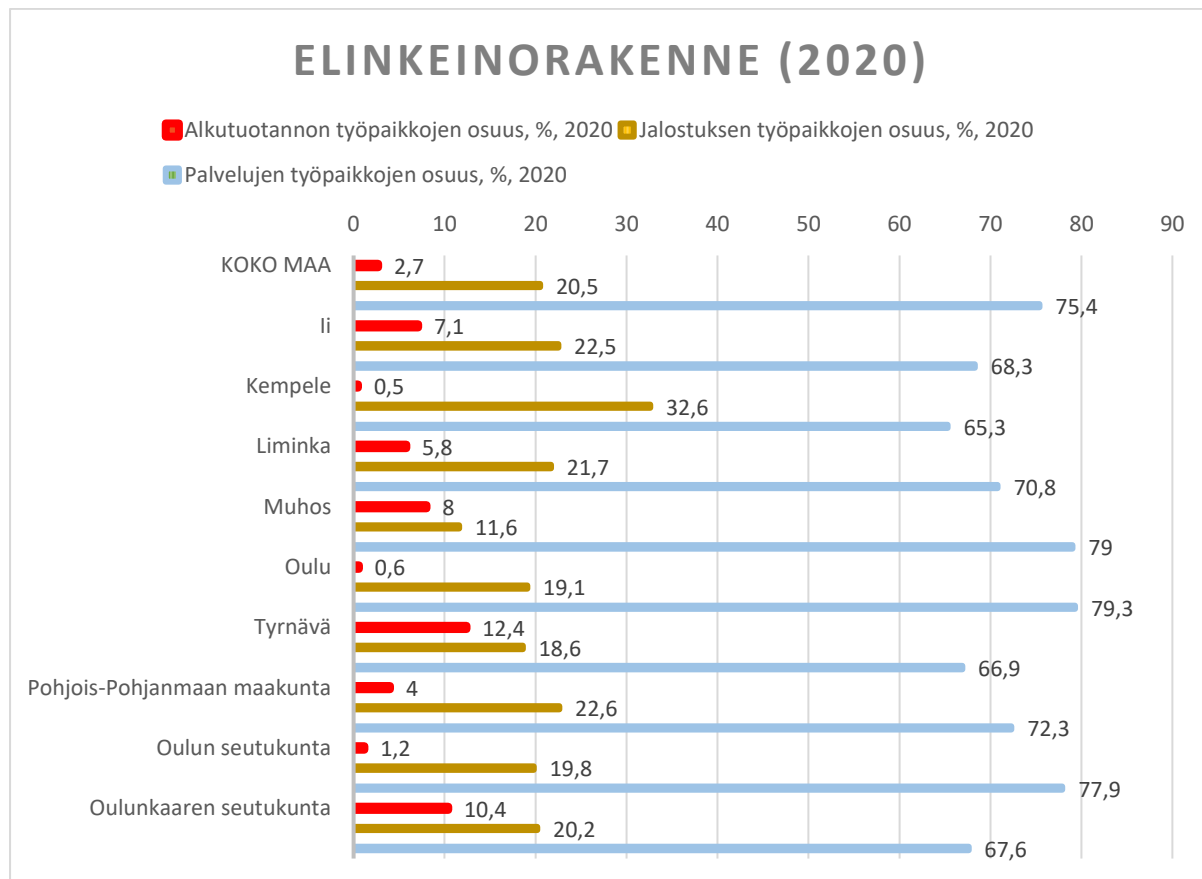
Kunnassa on paljon loma-asutusta. Loma-asuminen keskittyy vesistöjen äärelle. Etenkin meren, Iijoen, Olhavanjoen, Kuivajoen ja Oijärven rannoilla on paljon loma-asuntoja.

liin kunnan julkiset ja kaupalliset palvelut keskittyvät keskustaajamaan ja Kuivaniemen taajamaan. Kouluja sijaitsee taajama-alueiden lisäksi suurimmissa kylissä, kuten Jakkukylässä ja Olhavassa.

Kaupalliset palvelut sijaitsevat suurelta osin kuntakeskustassa ja kunnan eteläosassa Pentinkankaan alueella. Myös Kuivaniemellä on jonkin verran kaupallista toimintaa, ja palveluja on vähäisessä määrin myös kyläalueilla, mm. Oijärvellä päivittäistavarakauppa. Palveluja on keskittynyt valtatie 4:n varteen, jossa sijaitsee muun muassa Merihelmen matkailualue.

Työpaikkoja liin alueelle oli yhteensä 2 379 kpl vuonna 2020. Tuolloin palvelujen työpaikkojen osuus oli 68,3 %, jalostuksen työpaikkojen osuus 22,5 % ja alkutuotannon työpaikkojen 7,1 % (lähteenä Tilastokeskus, kuntien avainluvut -palvelu).

Elinkeinorakenne:

liin elinkeinorakenne ja seudullista vertailua (Tilastokeskus)

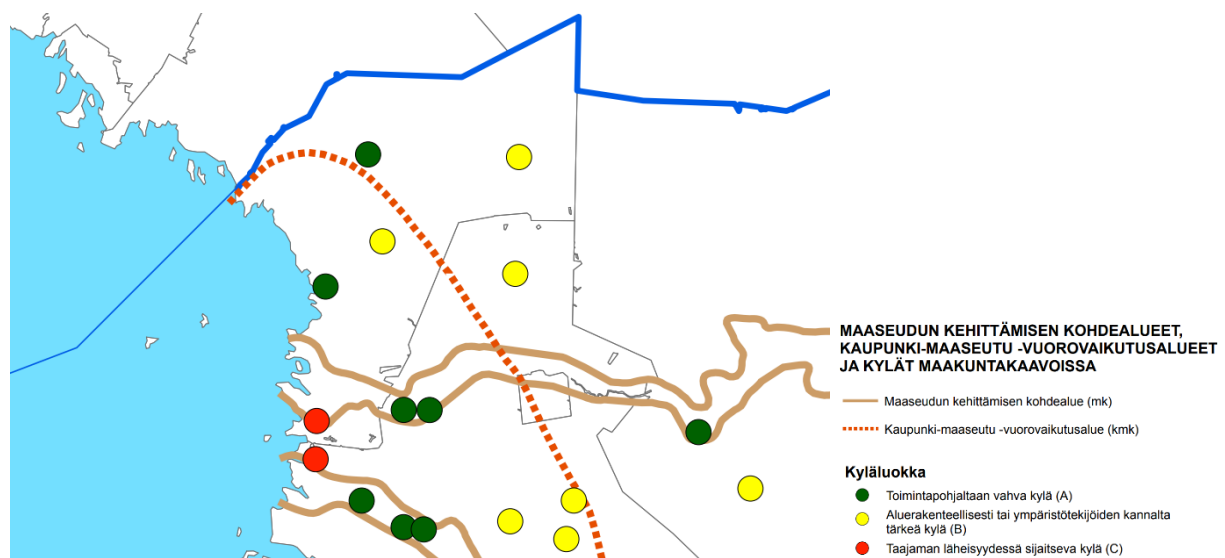
2.2.1 Maa- ja metsätalous

Suuri osa lin metsäalueista on metsätalouskäytössä. Metsäalueet sijoittuvat eri puolille kuntaa, ja yksityisiä maanomistajia on paljon. Maataloutta harjoitetaan muun muassa Kuivaniemen taajaman, Hyryn, Yli-Olhavan ja Jakkukylän alueilla.

2.2.2 Kylärakenne

lin kunnassa on useita elinvoimaisia kyliä. Asukasluvultaan suurimpia kyliä asemakaava-alueiden ulkopuolella ovat Jakkukylä, Ojakylä, Pohjois-Ii, Olhava, Yli-Olhava, Myllykangas, Oijärvi, Hyry, Kuivaniemi (kirkonkylä) ja Pohjoisranta.

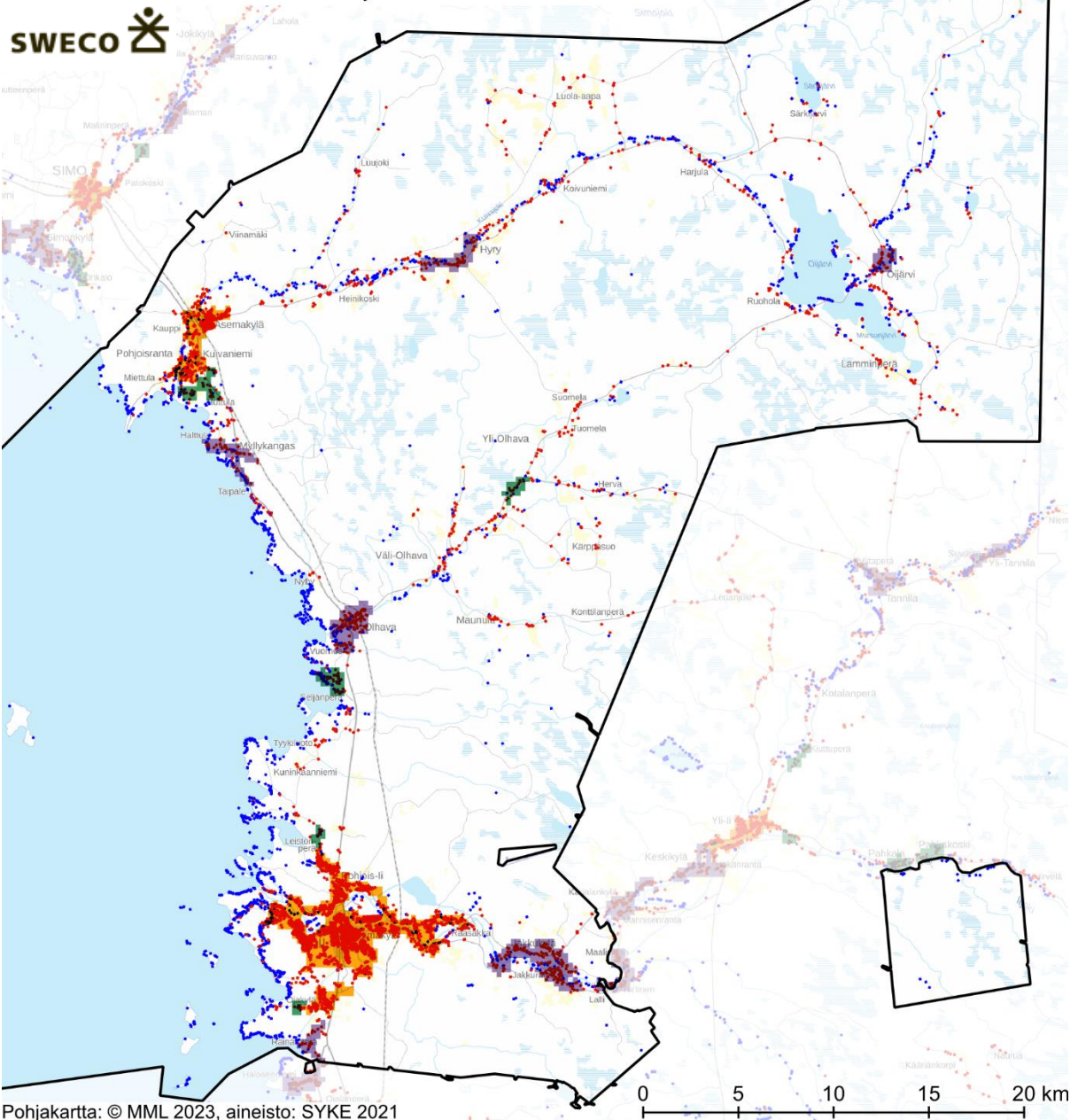
2.vaihemaakuntakaavan aineistoissa on huomioitu seuraavat kylät:

Kuva 23. Ote maaseudun asutusrakenne -selvityksestä (2015)

SYKEN yrk-aineistoon perustava yhdyskuntarakenne on esitetty seuraavan sivun kuvassa. Aineistossa on tunnistettu kunnan alueelle kolmenlaisia taajama-/kyläalueita: taajamia, kyliä ja pienkyliä. Lisäksi kunnan alueelle sijoittuu runsaasti maaseutuasutusta (ei esitetty tässä kartassa).

Asutus ja yhdyskuntarakenne

Pohjakartta: © MML 2023, aineisto: SYKE 2021

Kartta 24. Asutus ja yhdyskuntarakenne

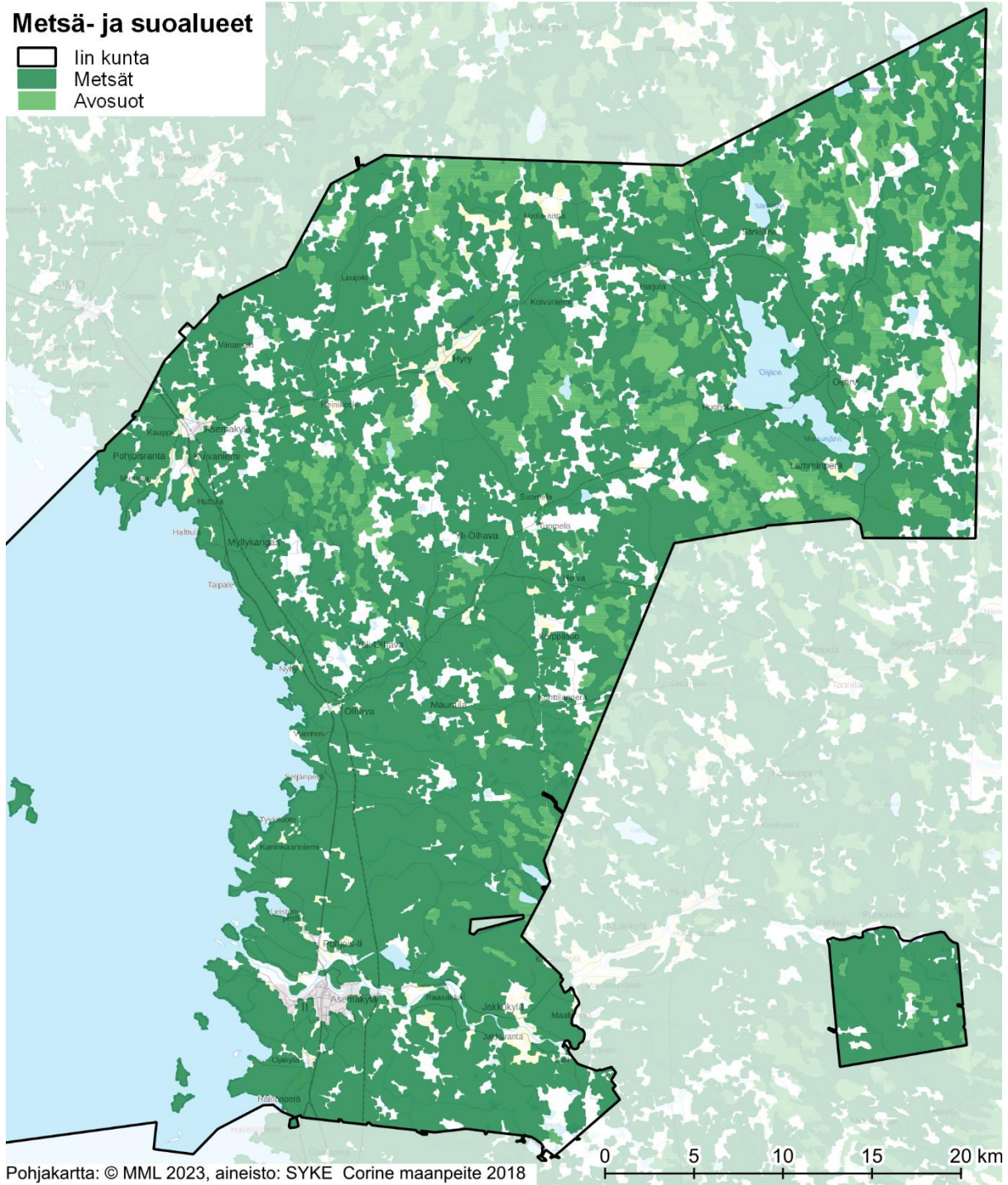
2.2.3 Virkistys

lin kunnan alueella on runsaasti erilaisia virkistystoimintoja ja reitistöjä, mm. tulentekopaikkoja, laavuja ja lintutorneja. Uimarantoja on useita. Kalastus on suosittua erityisesti lijoen, Kuivajoen, merenrannikon ja Oijärven alueilla. Latuja on keskustaajamassa, Kuivaniemellä ja Jakkukylän alueella, moottorikelkkauria kulkee keskustaajamasta muun muassa Ranuan ja Simon suuntiin.

Kunnan metsä- ja suoalueilla on suuri merkitys virkistykseen kannalta. Alueilla harrastetaan metsästystä, lenkkeilyä, hiihtoa, marjastusta ja sienestystä.

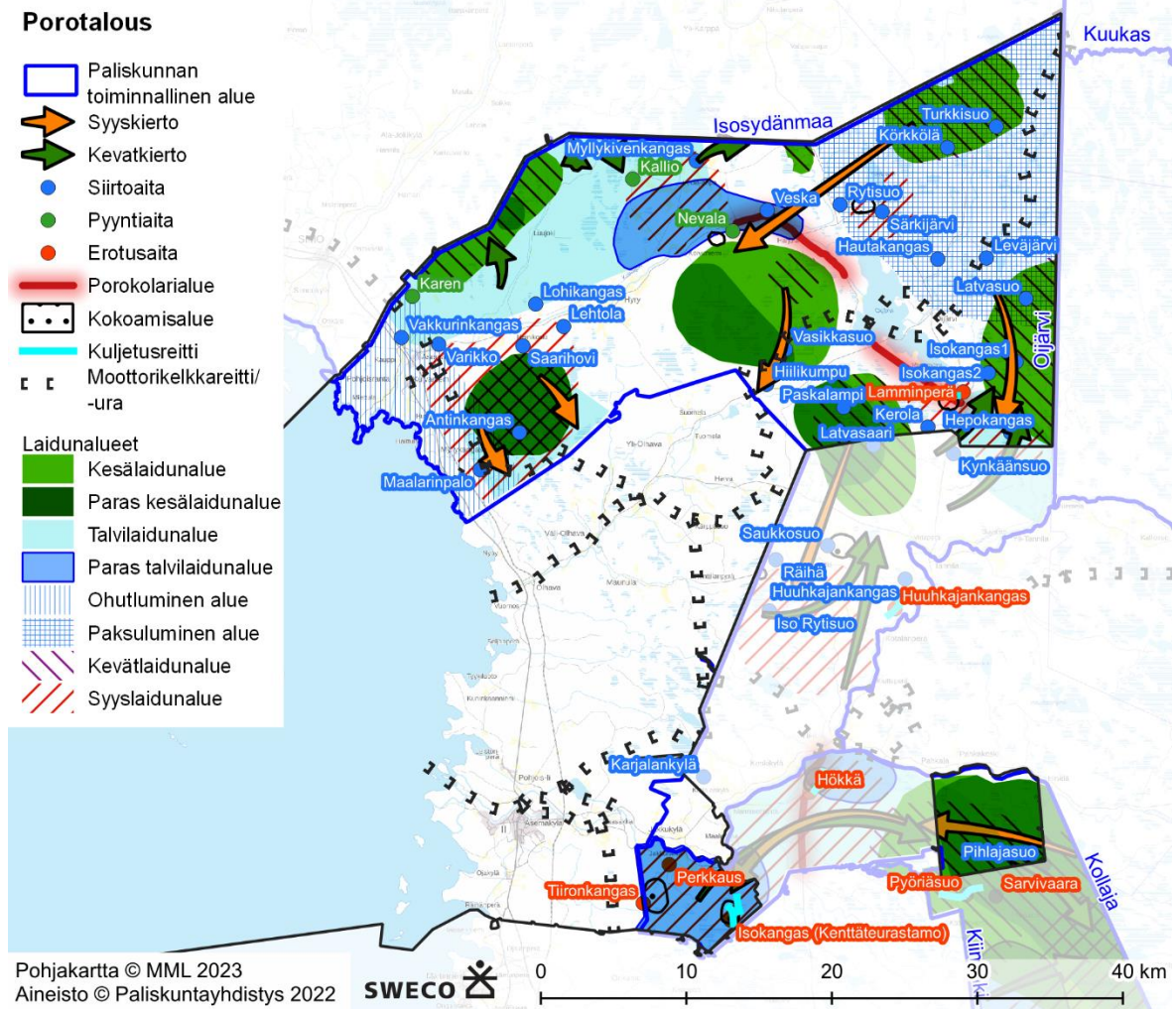
Metsä- ja suoalueet

- lin kunta
- Metsät
- Avosuot

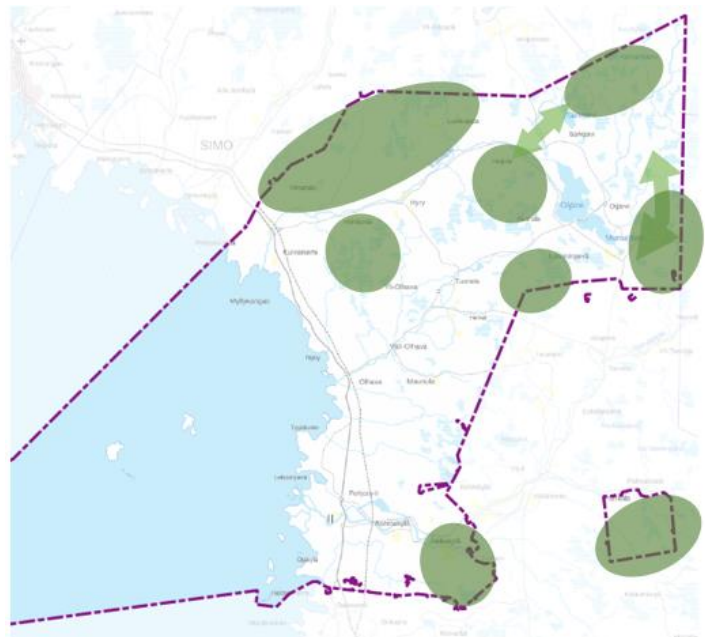
Kuva 25. Metsät ja suoalueet.

2.2.4 Poronhoito

Kuva 26. Iin kunnan ja Pohjois-Pohjanmaan puolella sijaitsevien lähialueiden paliskunnat. Kunnanrajat esitetty violetilla. Pohjoisreunaltaan Ii rajautuu Isosydänmaan paliskuntaan. (Muokattu Paliskuntain yhdistyksen kartan (osoitteessa <https://paliskunnat.fi/map/>) tietojen pohjalta.

Iin kunnan alue on suurimmaksi osaksi poronhoitoaluetta. Kunnan alueella toimii kaksi paliskuntaa: Oijärven ja Kiimingin paliskunnat. Suurin osa Iin pinta-alasta kuuluu Oijärven paliskuntaan, jonka pinta-ala on 1 276 km² ja suurin sallittu eloporomäärä on 1300. Poronmistajia on 71. Kiimingin paliskunta sijaitsee pääosin Oulun kaupungin alueella. Iin kuntaan paliskunta kuuluu Jakkukylän alueella. Paliskunnan koko pinta-ala on 825 km², suurin sallittu eloporomäärä 800 ja poronmistajia on 19.

Kuva 27. Yleispiirteistetty kartta, jossa poronhoidon kannalta keskeisiä alueita korostettu vihreällä.

2.3 Infrastrukturi

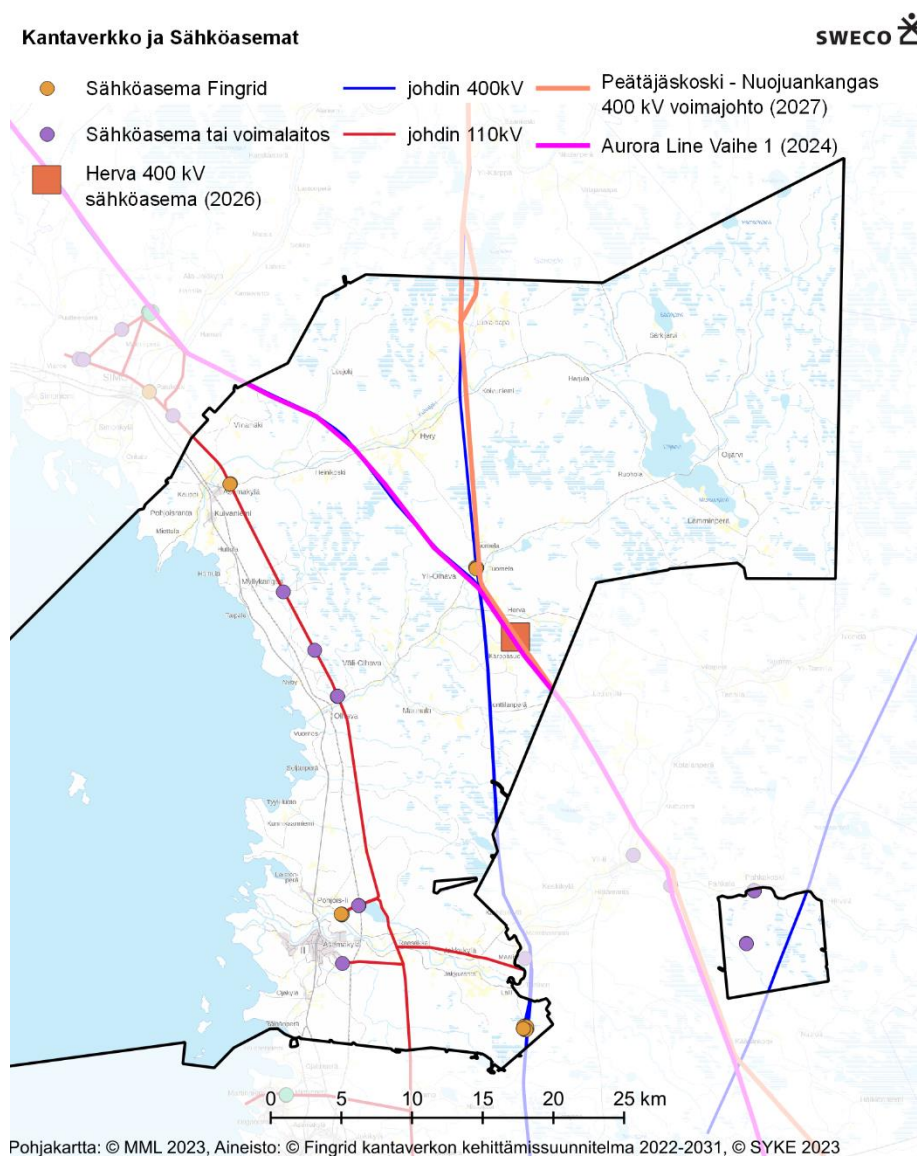
lin alueella on kattava maantieverkosto; kunnan länsiosassa kulkee valtatie 4, Olhavasta Pudasjärvelle kulkee seututie 855, Yli-listä Oijärven kautta Simoon kulkee seututie 849. Lisäksi kunnan alueella ovat yhdystiet 8511, 8513, 8523, 8520 ja muita maanteitä. Asemakaavoitetuilla alueilla on katualueita sekä muualla kunnassa lukuisia yksityisteitä.

Kunnan länsiosassa valtatie 4 läheisyydessä kulkee pääraatan kuuluva Oulun ja Kemin välinen rautatie. Rataosuus on nykytilanteessa yksiraiteinen.

Kunnan alueella sijaitsee useita venesatamia. Satamat ovat pääosin virkistyskäytössä. Myös ammattikalastusta harjoitetaan. Satamia sijaitsee muun muassa Praavassa, Rantakestilässä ja Vatungissa. Kunnan vesialueilla ei ole säännöllistä risteilyliikennettä.

2.3.1 Sähkönsiirto

Kunnan alueelle sijoittuu useita kantaverkkoon kuuluvia voimajohtoja. Fingridin sähköasemia kunnan alueella on nykytilanteessa neljä. Merkittävin kunnan alueelle sijoittuva uusi voimajohtohanke on Fingridin Pyhänselkä-Keminmaan 400+110 kV -voimajohto (Aurora Line vaihe 1).

Kuva 28. Kartta lin tuulivoimasselvityksestä (liite 9).

2.4 Geologiset luonnonvarat ja -arvot

lin kunnan alueella ei ole toimivia kaivoksia. Kunnan alueella harjoitetaan kuitenkin malminetsintää. Maakuntakaavassa Ranualta Oijärven alueen läpi kohti Yli-litä kulkeva vyöhyke on osoitettu mineraalivarantoalueena.

Alueen kuvaus Pohjois-Pohjanmaan mineraalivarat ja maankäyttö -raportissa (2017):

Oijärvi ekv

Oijärven kultavyöhykkeen (Au) tunnetut esiintymät sijoittuvat Oijärvi-ryhmän emäksisten vulkaniittien ja happamien juonten yhteyteen ja ovat rakenteiden kontrolloimia. Kivilajiyksikkö on rajattu geofysiikan ja geologisen tiedon perusteella ja koko kivilajiyksikköä voidaan pitää potentiaalisena kullan suhteen.

Tämä kapea vyöhyke ulottuu Yli-lin taajamasta Oijärven kautta edelleen Ranualle. Alueella asuu noin 1 000 henkilöä, joista asuu Yli-lin taajamassa lähes 800 henkilöä. Loma-asuntoja alueella on noin 260 kpl. Etenkin vyöhykkeen pohjoisosassa on aktiivista turvetuotantoa, mutta siellä on myös isohkoja Naturaan kuuluvia soidensuojelualueita. Alue on poronhoitoaluetta.

Kunnan alueella on runsaasti maa-ainesten ottoa sekä turvetuotantoa. Tuotanto on mahdollisesti loppumassa monilta alueilta tulevaisuudessa ja tuotantoalueille tulee miettiä jälkikäyttöä.

Mahdollisia turvetuotannon jälkikäyttömuotoja:

- Metsitys
- Viljely
- Soistaminen/lintuvesi/kosteikko
- Tuulivoima

2.4.1 Turvetuotanto

lin kunnan alueella on ollut runsaasti turvetuotantoa. Esimerkiksi vuonna 2013 turvetuotantoalueita oli yhteensä kuusitoista (osassa lisäksi useita osa-alueita). Alueita on sijainnut lijoen, Olhavanjoen ja Kuivajoen valuma-alueilla. Muhojoen valuma-alueella ei sijaitse toiminnassa olevia tai toimintansa päättäneitä turvetuotantoalueita. Turvetuotanto lissä on päättymässä.

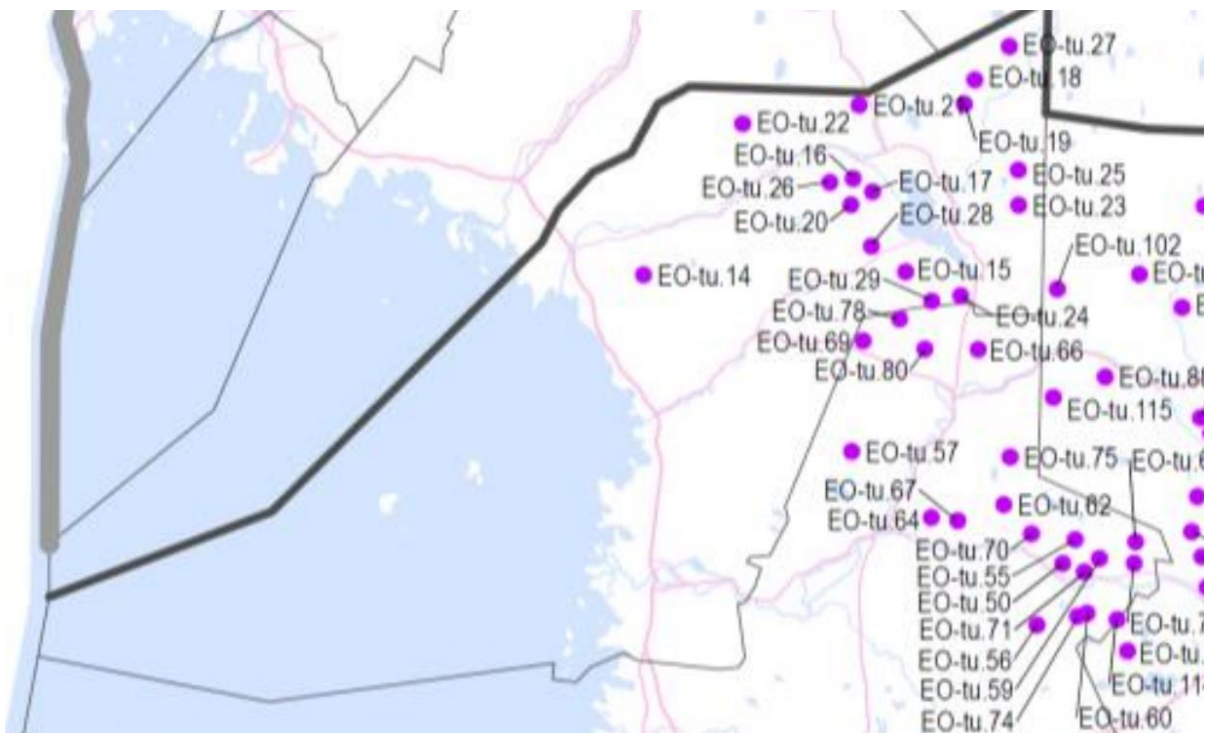
Maakuntakaavassa osoitetut turvetuotantoalueet:

Turvetuotantoalueet (EO-tu)

Nimi	Numerointi	Pinta-ala
Iso Saarisuo li	EO-tu.14	69 ha
Jakosuo li	EO-tu.15	250 ha
Jääräsuo li	EO-tu.16	73 ha
Klaavunsuo li	EO-tu.17	72 ha
Komppasuo li	EO-tu.18	134 ha
Komppasuo li	EO-tu.18	91 ha
Komppasuo li	EO-tu.18	49 ha
Komppasuo li	EO-tu.19	152 ha
Komppasuo li	EO-tu.19	51 ha
Kontio-Klaavunsuo li	EO-tu.20	312 ha

Kuurtosuo li	EO-tu.21	99 ha
Kuurtosuo li	EO-tu.21	13 ha
Mätäslamminneva li	EO-tu.22	30 ha
Pohjoinen Latvasuo li	EO-tu.23	45 ha
Pohjoinen Latvasuo li	EO-tu.23	44 ha
Pohjoinen Latvasuo li	EO-tu.23	15 ha
Pohjoinen Latvasuo li	EO-tu.23	20 ha
Polvisuo li	EO-tu.24	140 ha
Puutiosuo li	EO-tu.25	180 ha
Susiojanlatvasuo li	EO-tu.26	72 ha
Turkkisuo li	EO-tu.27	111 ha
Turkkisuo li	EO-tu.27	183 ha
Turkkisuo li	EO-tu.27	34 ha
Vasikkasuo li	EO-tu.28	55 ha
Vasikkasuo li	EO-tu.28	98 ha
Vasikkasuo li	EO-tu.28	49 ha
Saarisuo li, Oulu	EO-tu.29	224 ha
Kynkänsuo Oulu, li	EO-tu.66	166 ha

Taulukko 5.

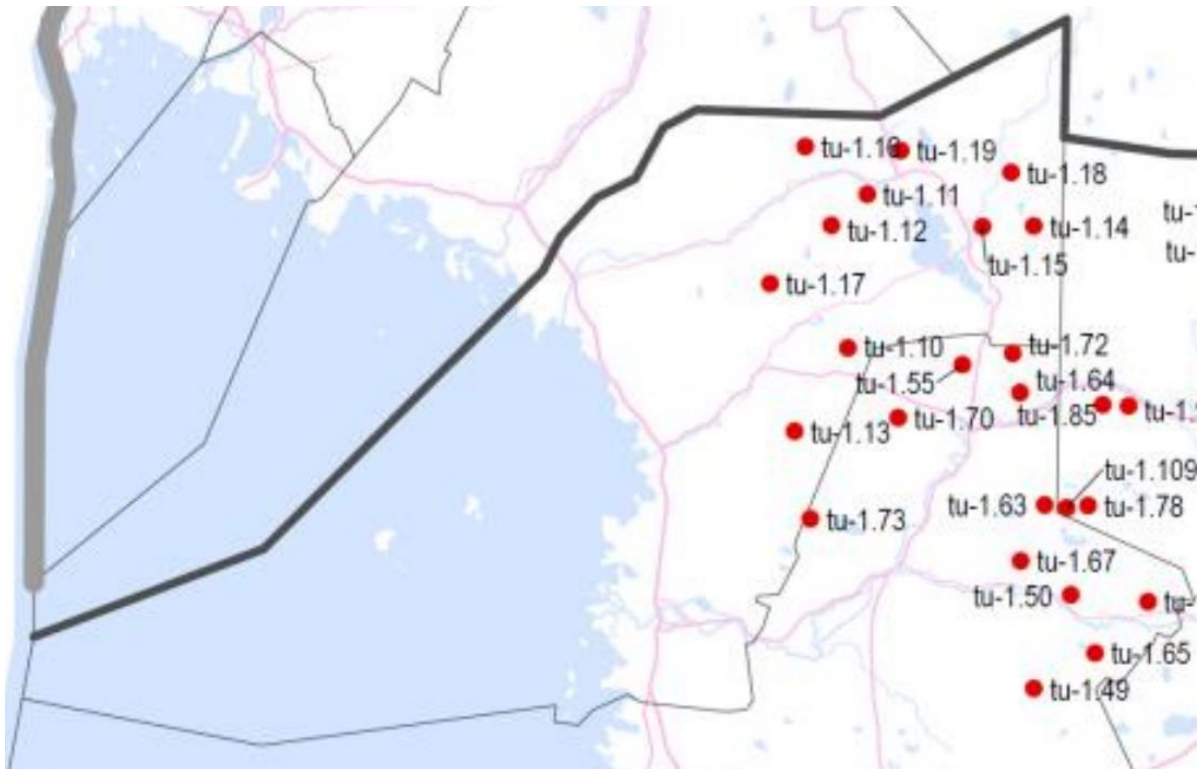
Kuva 29. Ote 1.vaihemaakuntakaavan selostuksesta (YM vahv. 23.11.2015)

Turvetuotantoon soveltuvat alueet (tu-1). Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia suoalueita.

Nimi	Numerointi	Kokonaisala/tuotantoala
Hervanlatvasuo	tu-1.10	261 ha / 102 ha
Jääräsuo N	tu-1.11	35 ha / 35 ha
Kastellinaapa	tu-1.12	155 ha / 82 ha
Konttisuo	tu-1.13	139 ha / 51 ha
Latvasuo N	tu-1.14	52 ha / 52 ha
Leväsuo 1 (länsi)	tu-1.15	230 ha / 51 ha
Luola-aapa	tu-1.16	699 ha / 442 ha
Pieni Hirvisuo	tu-1.17	326 ha / 57 ha
Puutiosuo	tu-1.18	118 ha / 47 ha
Rytisuo	tu-1.19	261 ha / 61 ha
Iso Savisuo (Oulu, li)	tu-1.72	263 ha / 138 ha
Muhosuo E (Oulu, li)	tu-1.73	172 ha / 59 ha

Taulukko 6.

Kuva 30.

Turvetuotantoon soveltuvat alueet (tu-2). Merkinnäällä osoitetaan suoalueita, jotka soveltuvat pääosin turvetuotantoon.

Nimi	Numerointi	Kokonaisala/tuotantoala
Hangassuo	tu-2.3	189 ha / 89 ha
Kaupinsuo	tu-2.4	219 ha / 45 ha
Kaupinsuo E	tu-2.5	160 ha / 55 ha
Kivijärvensuo	tu-2.6	124 ha / 54 ha
Pusutussuo	tu-2.7	212 ha / 37 ha
Puutiosuo E	tu-2.8	75 ha / 36 ha
Tora-aapa - Laukkulammit	tu-2.9	156 ha / 57 ha
Ukonpolttamansuo	tu-2.10	181 ha / 66 ha
Vasikkasuo (Karhunpesämaasuo)	tu-2.11	355 ha / 130 ha
Vaaraojanlatvasuo(+Koivistonojanlatvasuo) (Oulu, li)	tu-2.23	316 ha / 141 ha

Taulukko 7.

Kuva 31.

2.4.2 Maa-ainesten otto

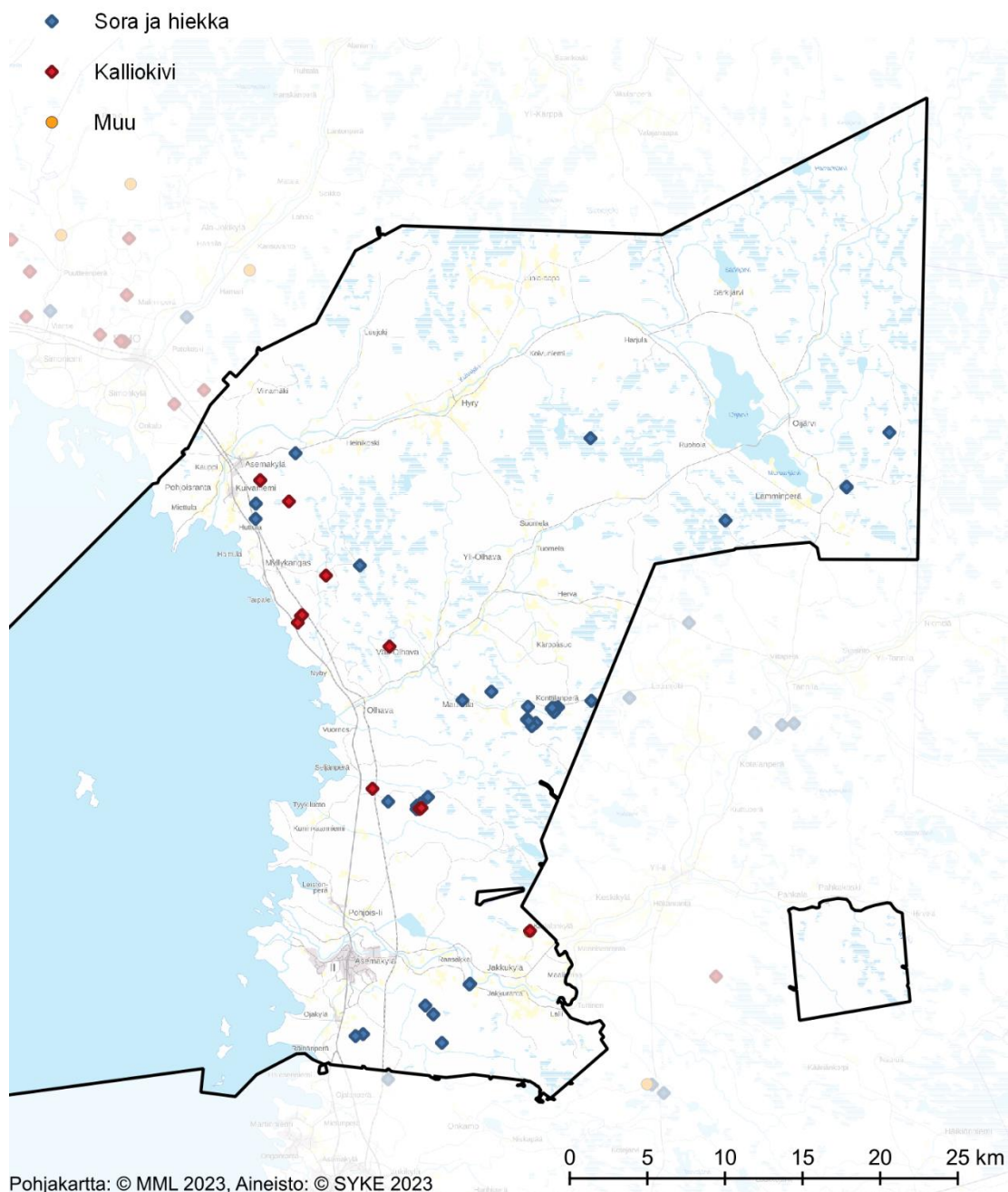
lin kunnan alueella on runsaasti maa-ainesten ottoa.

Maakuntakaavassa osoitettu seuraavat seudullisesti merkittävät maa-ainesten ottoalueet:

- Antinkangas (Ka, Hk, Sr), 0,7 milj. m³ (arvio)
- Jäköläsuo (Ka), 1,5 milj. m³ (arvio)
- Hoikankallio-Myllykangas (Ka), 2 milj. m³ (arvio)

Seuraavan sivun kuvassa on esitetty kaikki kunnan alueelle sijoittuvat voimassa olevat maa-ainesluvut.

Voimassa olevat maa-ainesluvut

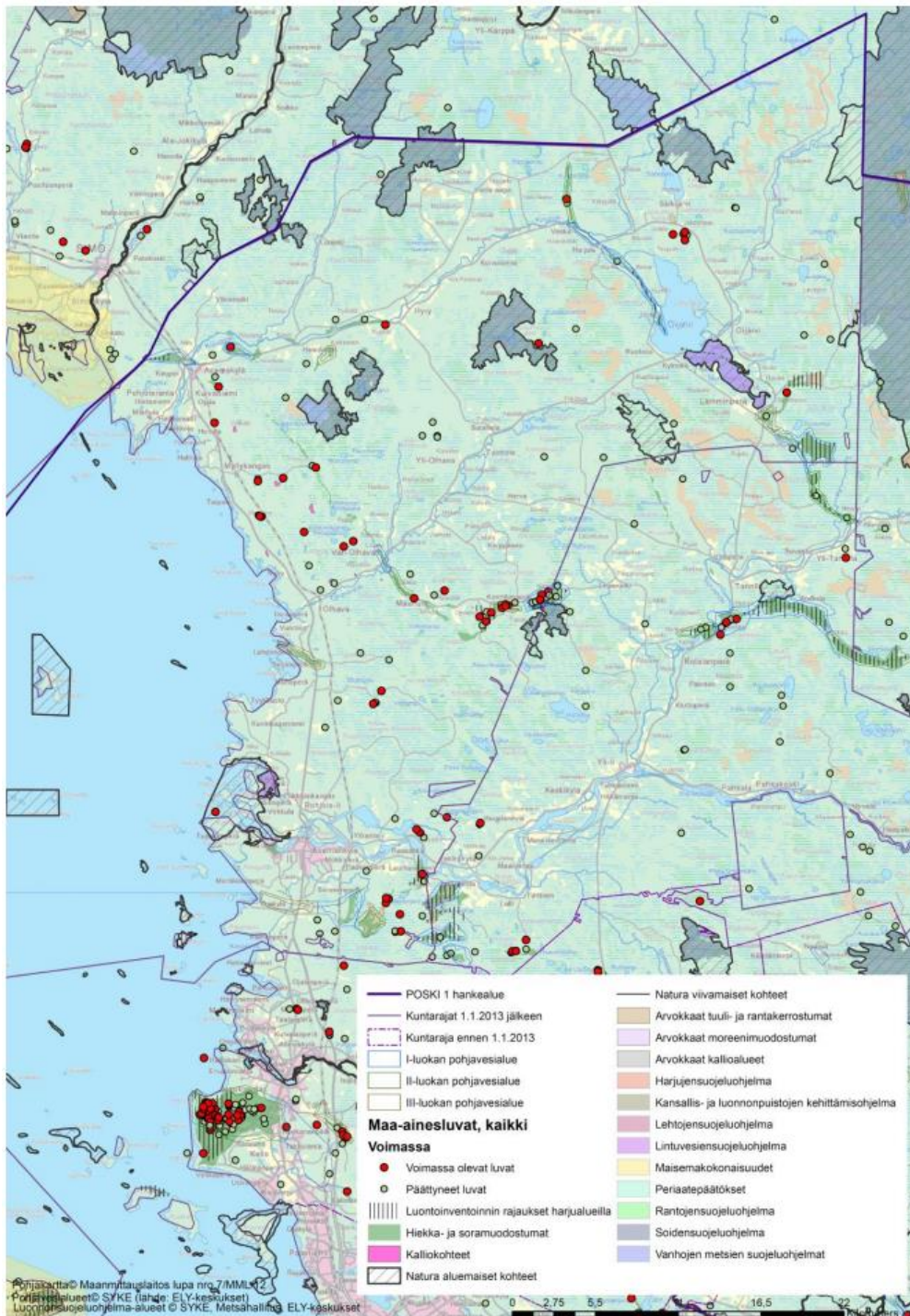

Kuva 32. Voimassa olevat maa-ainesluvut (Ote SYKE:n karttapalvelusta 30.8.2023).

POSKI-hanke

Iin kunnassa on kolme luode-kaakkoissuuntaista harjujaksoa, jotka kulkevat kunnan etelä-, keski- ja koillisosien halki. Harjujaksot ovat paikoitellen moreeni-peitteisiä. Lisäksi kunnan keskiosassa on itä-länsisuuntaisia reunamuodostumia.

GTK:n tekemissä maa-ainestutkimuksissa kunnan alueella on yhteensä 72 hiekka- ja soraesiintymää, joissa hiekkaa on 36,5 miljoonaa m³, sora 12,5 miljoonaa m³ ja murskattavaa ainesta 0,9 miljoonaa m³ pohjavesipinnan yläpuolella. Iin kunnassa on GTK:n tietokannan mukaan 5 luokituksestaan lujaa, 236 keskilujaa ja 17 massakivikohdetta. Kunnassa on runsaasti voimassa olevia maa-aineslupia.

Kuva 33. Ote POSKI-hankkeen aineistosta.

2.5 Maanomistus

Koko kunnan alueella merkittävin maanomistaja on valtio. Iin kunta on merkittävin maanomistaja keskustaajaman ja Kuivaniemen alueilla. Kunnalla on myös yksittäisiä palstoja eri puolilla kuntaa. Taajamien ulkopuolella suuri osa alueista maa-alueesta on yksityisessä omistuksessa, mutta myös seurakunta on kunnan alueella merkittävä maanomistaja.

Metsähallituksen maat ja vedet

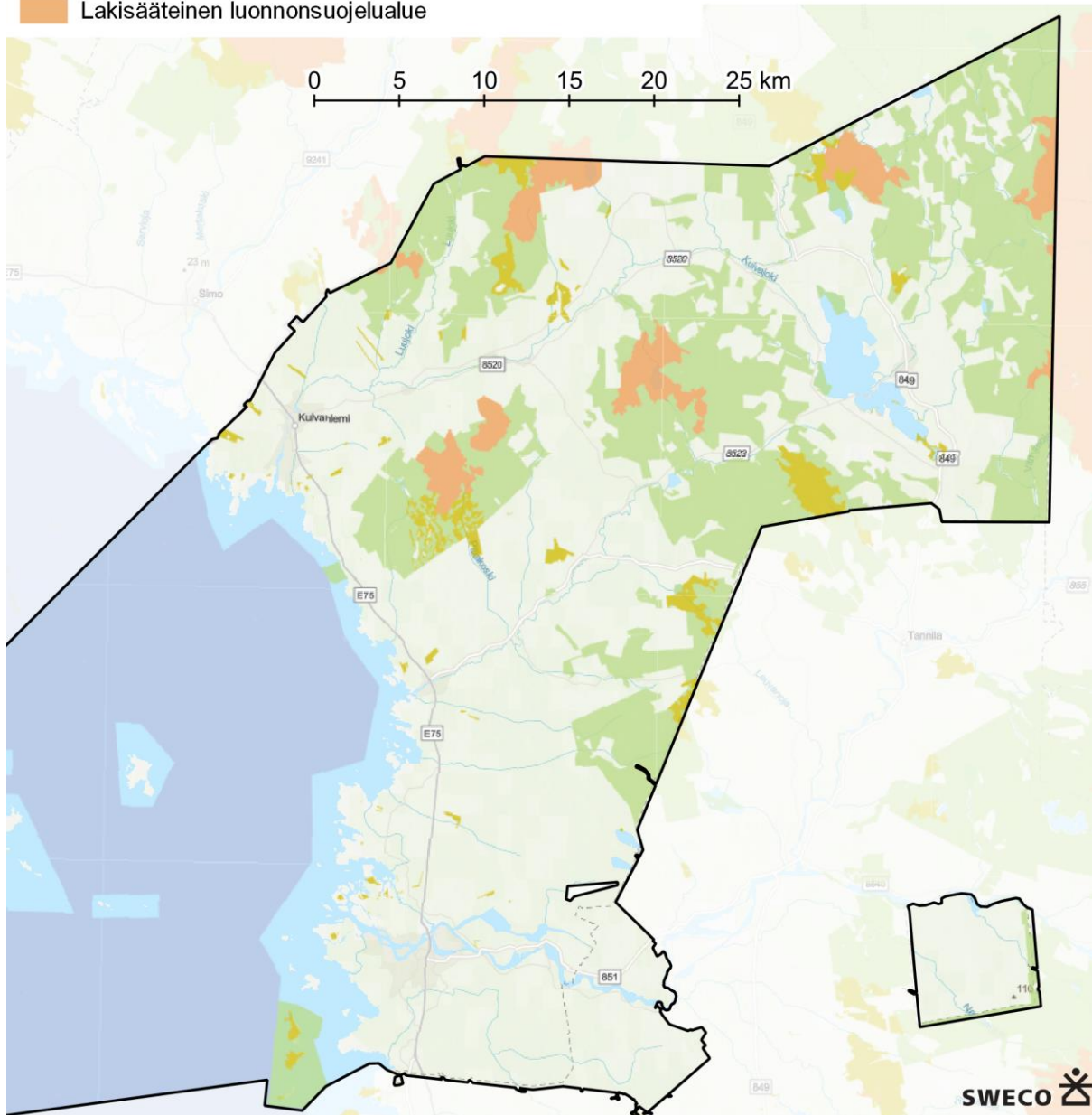
Yleinen vesialue

Lakisääteinen luonnonsuojelualue

Muu suojelukohde

Monikäyttömetsä

Aineisto © Metsähallitus 2023

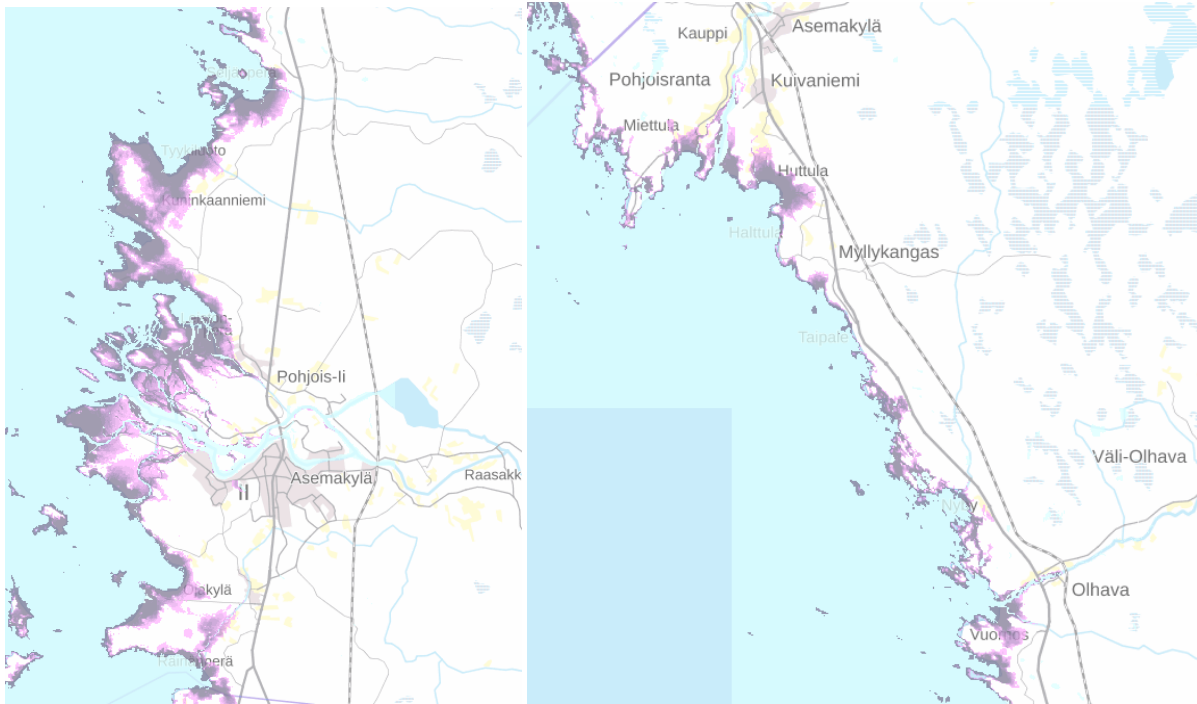

Kuva 34. Ote Metsähallituksen Valtion maat ja vedet -karttapalvelusta (luettu 30.8.2023). Maa-alueella vaaleanvihreää tummemmat alueet ovat erityyppisiä valtion omistamia alueita.

2.6 Tulva

Kunnan alueella on useita tulvivia vesistöjä. Keskeisimpiä tulvivia vesistöjä ovat Iijoki, Olhavanjoki ja Kuivajoki. Iijoen alueella voimassa olevissa yleiskaavoissa on määritelty alimmat rakentamiskorkeudet.

Iijoen säännöstely vaikuttaa osaltaan joen tulvakorkeuksiin. Tulviin tulee varautua maankäytön suunnittelussa. Merenrannikolla tulee huomioida meritulvariski.

Kuva 35. 1/100 vuodessa toistuva meritulva-alue lissä (harvinaisen meritulva). Lähde: Tulvakarttapalvelu